

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ
H.1160 / M.1747

146134

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK

HAZIRLAYAN
Sevim YAŞA

ELAZIĞ - 2004

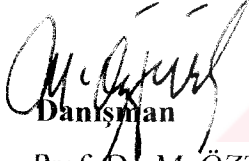
T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ
H. 1160 / M.1747

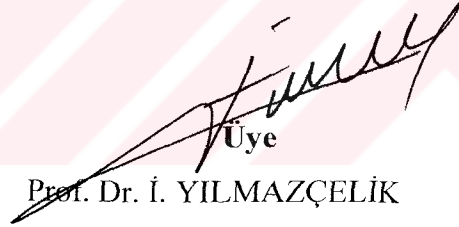
166134

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 4/ 10 /2004 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Danışman

Prof. Dr. M. ÖZTÜRK

Üye

Prof. Dr. İ. YILMAZÇELİK

Üye

Doç. Dr. A. YILDIRIM

Yukarıdaki Jüri Üyelerinin İmzaları Tasdik Olunur.

Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Ahmet AKSİN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili

Sevim YAŞA

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tarih Bölümü

2004, Sayfa: VII+134

Hazırlamış olduğumuz 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili H. 1160 (M. 1747) yılındaki belgeleri kapsamaktadır. Bu dönemde Adana bir eyalettir. Adana Eyaleti'nin en üst Ehl-i Şer' görevlisi kadı, en büyük Ehl-i Örf görevlisi vali idi.

Bu çalışmada 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicilini tanıttıktan sonra belgelerin özetleriyle transkripsiyonlarını verdik, en son kısımda ise belgelerin genel bir değerlendirmesini yaptık.

Anahtar Kelime: Adana, Şer'iyye Sicili, Kadı.

SUMMARY

Master Thesis

Adana Şer'iyye Sicili No:27

Sevim YAŞA

Fırat Universty

The Institue of Social Sciences

Section of History

Date: 2004, Page: VII+134

27 Number Adana Ser'iyye Sicili that had been examined contains the documents of the events in 1160 Hegira and 1747 Christian era. Ehl-i Ser' is the major kadı and Ehl-i Orf is the major as Vali Adana Province.

In this study is after 27 Number Adana Ser'iyye Sicili was introduced the summary of the documents and transkriptions were given. At last part of the study a general evaluation was done.

Key Words: Adana, Ser'iyye Sicili, Kadı.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
SUMMARY	II
İÇİNDEKİLER	III
ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR	VII

BİRİNCİ BÖLÜM

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI, FİHTİSTİ VE ÖZETLERİ	1
1. 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nin Tanıtımı	1
2. 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Belgelerin Konularına Göre Fihristi	2
3. 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nde Yer Alan Belgelerin Konularına Göre Tasnifi ve Özeti.....	6
3. 1. İdari Nitelikli Belgeler.....	6
3.1.1. Atama ve Azillerle İlgili Belgeler.....	6
3. 2. İktisadi Nitelikli Belgeler.....	7
3. 2. 1. İmdad-ı Hazeriyye ve İmdad-ı Seferiye İle İlgili Belgeler	7
3. 2. 2. Vergi Düzeni, Tahsili ve İltizama Verme İle İlgili Belgeler	9
3. 2. 3. Darphane İle İlgili Belge	10
3. 3. Sosyal Nitelikli Belgeler	10
3. 3. 1. Boşanma İle İlgili Belge	10
3. 3. 2. Miras ve Veraset Davasıyla İle İlgili Belgeler	10
3. 3. 3. Kan Diyeti Davasıyla İle İlgili Belgeler	11
3. 3. 4. Satış Hücceti, Mal Hibesi ve Teslimi İle İlgili Belgeler	11
3. 3. 5. Borç Alacak ve Verecek Davası İle İlgili Belgeler	12

3. 3. 6. Genel Nitelikli Belgeler	12
4. Vakıflarla İlgili Belgeler	13

İKİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU	14
----------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ	124
BİBLİYOGRAFYA	132
ÖZGEÇMİŞ	134

ÖNSÖZ

Osmanlı Tarihi'nin doğru olarak tespit edilebilmesi, birinci elden kaynak durumundaki arşiv belgelerinin doğru olarak okunması ve tetkik edilmesi ile mümkündür. Arşiv kaynakları içerisinde büyük bir öneme sahip olan Şer'iyye Sicilleri", Osmanlı Tarihi'nin siyasi, idari, sosyal, ekonomik ve hukuki yönünü yansıtan özgün kaynaklardır. Kaydedildiği dönemdeki halkın yaşantısı ve kültürü ile o bölgenin coğrafi ve ekonomik durumu hakkında da bilgiler verebilen Şer'iyye Sicilleri yalnız tarih araştırmalarında değil, edebiyat, sosyoloji, iktisat, hukuk, coğrafya araştırmalarında da ana kaynak olma özelliğine sahiptir.

Bu özelliklerinden dolayı tarih araştırmalarında vazgeçilmez kaynak olan şer'iyye sicillerinin doğru olarak okunması ve anlaşılmasında katkıda bulunabileceğini düşünerek bu çalışmayı hazırladık.

Çalışmamızın konusu Hicri 1160 (M. 1747) yılı belgelerini ihtiva eden 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonu ve bunun değerlendirmesidir.

Çalışmamız üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde; 27 Numaralı Adana Şer'iyye Sicili'nin tanıtımı ve içerisindeki belgelerin türlerine göre fihristi ve özetleri verilmiştir. İkinci bölüm; belgelerin transkripsiyonlarından oluşmaktadır. Üçüncü bölüm olan son kısımda ise; elde ettiğimiz bilgilerle genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Belgelerin transkripsiyonunda hemze işareti “ ‘ ” şeklinde ve ayın harfi “ ‘ ” şeklinde gösterilmiştir. Elif, Vav ve Ye harfleri ile yapılan uzatmalar “ ^ ” işaretiyle verilmiştir. Transkripsiyonlarda kelimeler ve isimler asıl metinlerde olduğu şekliyle alınmıştır (diyü, itmek, Mehmed vs.)

Bu çalışmada, bütün sicil çalışmalarında olduğu gibi kadılık kurumu ve şer'iyye sicilleri ile ilgili bilgileri tekrarlamamak için vermedik. Arzu edildiği takdirde geniş bilgi için şu kaynaklardan yararlanılabilir: Ahmet AKGÜNDÜZ, Şer'iyye Sicilleri, C.I, İstanbul 1988; İlber ORTAYLI, Osmanlı Devleti'nde Kadı, Ankara 1994; Mustafa ÖZTÜRK, “Harput Şer'iyye Sicilleri”, Tarih İçinde Harput Sempozyumu, Elazığ ..;

Rıfat ÖZDEMİR, “Şer’iyye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, C. I, Elazığ 1987; Cahit BALTACI, “Şer’iyye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi”, Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu, İstanbul 1985.

Tezin konusunun tespitinde ve hazırlanmasında benden yardımlarını esirgemeyen Sayın Hocam Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK’e , fikirleriyle bana destek veren Hocam Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK’e ve Doç Dr. Ali YILDIRIM’a, ayrıca tezin hazırlanmasında bana yardım eden arkadaşım Arş. Gör. Ayşegül HÜSEYİNKLİOĞLU ile eşim Suat YAŞA’ya teşekkürlerimi bir borç bilirim.

ELAZIĞ , 2004

Sevim YAŞA

KISALTMALAR

B. : Belge No

C. : Cilt

S. : Sicil Sayfa Numarası

S. : Sayı

vs. : Ve saire

vb. : Ve benzeri

s. : Sayfa

Mah. : Mahalle

Bkz. : Bakınız

BİRİNCİ BÖLÜM

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TANITIMI, FİHTİSTİ VE ÖZETLERİ

1. 27 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili'nin Tanıtımı

Ankara'da Milli Kütüphane'de mevcut olan 27 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili; 17x45.7 cm ebadındadır H. 1160 (M. 1747) yılı içindeki olayları ihtiva eden 74 belgeden oluşmaktadır. Belgelerin üç farklı katip tarafından tutulduğu anlaşılmaktadır. Yazılar her zaman düzgün ve okunaklı değildir. Silik olan yerler okunamamıştır.

Elimizdeki sicil toplam 52 sayfadan oluşmaktadır. İlk üç sayfaya sayfa numarası olarak 1 verimiştir. 1b., 2. sayfa ve 22 ile 28 arası sayfalar boştur. Defter 21. sayfaya kadar sicil-i mahfuz; 29 ile 50. sayfalar arası sicil-i mahfuz defterlüdür.

Bazı belgelere numara verilmemiştir. Bunları iz numaralandırdık. 2 numaralı belgeye 2a ve bundan sonra gelene 2b; .4 numaralı belgeye 4a ve bundan sonra gelene 4b; 11 numaralı belgeye 11a ve bundan sonra gelene 11b; 13 numaralı belgeye 13a ve bundan sonra gelene 13 b; . 24 numaralı belgeye 24a ve bundan sonra gelene 24b; . 66 numaralı belgeye 66a ve bundan sonra gelene 66b; .60 numaralı belgeye 60a ve bundan sonra gelene 60b ve 59 numaralı belgeye 59a ve bundan sonra gelene 59b numaralarını verdik. Bazen belgelerin devamının bir sonraki sayfaya da kaydığı görülmektedir. 49. sayfadaki 36 nolu belgenin devamı 48. sayfada; 47. sayfadaki 39 nolu belgenin devamı 46. sayfada; 46. sayfadaki 40 nolu belgenin devamı 45. sayfada; 41. sayfadaki 47 nolu belgenin devamı 40. sayfada ve 37. sayfadaki 53 nolu belgenin devamı 36. sayfadadır. Ancak 38. sayfada başlayan 52 nolu belge 37. ve 36. sayfalara kaydığı halde 52 nolu belgenin 37. ve 36. sayfalardaki kısmına 53 numarası verilmiştir. Oysa bunlar tek belgedir.

Defterde tarih sıralaması kronolojiktir. Defterde ağırlıklı olarak hüccet, ferman, tereke, buyruldu, tezkire, mektup, tevzi listeleri, berat ile ilgili kayıtları ihtiva eden belgeler vardır.

2. 27 Numaralı Adana Şer'iyce Sicili'nde Yer Alan Belgelerin Konularına Göre Fihristi

A- İDARİ NİTELİKLİ BELGELER				
Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belgenin Kısa Özetinin Numarası	Belgenin Transkripsiyon Sayfa Numarası
1. Atama ve Azillerle İlgili Belgeler				
1	Vekil Tayini	2b	6	14
2	Vekil Tayini	3	6	15
3	Naib Tayini	4a	6	16
4	Vekil Tayini	24a	6	52
5	Vekil Tayini	24b	6	53
6	Defterdar Tayini	36	6	114
7	Mübaşir Tayini	37	6	113
8	Mübaşir Tayini	43	6	105
9	Vekil Tayini	45	6	99
10	Esnaf Şeyhi Tayini	56	7	87
11	Kadı Tayini	58	7	85
12	İmam Tayini	66b	7	78
13	Tayin	68	7	76

B- İKTİSADİ NİTELİKLİ BELGELER				
Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belgenin Kısa Özetinin Numarası	Belgenin Transkripsiyon Sayfa Numarası
1. İmdâd-ı Hazeriyye ve İmdâd-ı Seferiyye İlgili Belgeler				
1	İmdâd-ı Hazeriyye Tevzi' Defteri	9	7	22
2	Tevzi Defteri	13a	7	32
3	İmdâd-ı Seferiyye	13 b	7	33
4	İmdâd-ı Seferiyye	14	7	34
5	Tevzi' Defteri	18	7	39
6	İmdâd-ı Hazeriyye	35	7	115
7	İmdâd-ı Hazeriyye	40	8	108
8	İmdâd-ı Seferiyye	41	8	107
9	Tevzi' Defteri	44	8	99
10	Tevzi' Defteri	46	8	98
11	Temessük Defteri	48	8	94
12	İmdâd-ı Hazeriyye	54	8	88
13	İmdâd-ı Seferiyye	55	8	87
14	İmdâd-ı Seferiyye	59 a	8	82
15	İmdâd-ı Seferiyye	59 b	8	83
16	İmdâd-ı Seferiyye	60 a	8	81
17	İmdâd-ı Seferiyye	60 b	9	82
2. Vergi Düzeni ve İltizama Verme İle İlgili Defterler				
18	Vergi Tahsili	12	9	30
19	Cizye Tahsili	19	9	43
20	İltizam Usulsüzlüğü	23	9	50
	Vergi Tahsili	34	9	63
21	Vergi Tahsili	38	9	112
22	Vergi Tahsili	39	9	110
23	Vergi Tahsili	49	9	94
24	Cizye Tahsili	52-53	9	89
25	Vergi Tahsili	57	9	85
26	Cizye Tahsili	62	10	80
27	Cizye Tahsili	63	10	79
28	Cizye Tahsili	64	10	79
29	Cizye Tahsili	67	10	77
3. Darphane İle İlgili Belge				
21	Darphane	42	10	105

C- SOSYAL NİTELİKLİ BELGELER				
Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belgenin Kısa Özeti nin Numarası	Belgenin Transkripsiyon Sayfa Numarası
1. Boşanma İle İlgili Belge				
1	Boşanma	10	10	28
2. Miras ve Veraset Davalarıyla İlgili Belgeler				
2	Veraset Davası	6	10	18
3	Miras Davası	11b	10	29
4	Miras Davası	20	11	44
5	Miras Davası	21	11	46
6	Miras Davası	22	11	47
7	Miras Davası	29	11	59
8	Veraset	65	11	79
3. Kan Davası İle İlgili Belgeler				
9	Hüccet Kan Davası	7	11	20
10	Kan Diyeti Anlaşması	32	11	60
4. Satış Hücceti, Mal Hibesi ve Teslimi İle İlgili Belgeler				
11	Satış Hücceti	5	11	17
12	Satış Belgesi	8	11	21
13	Satış Belgesi	28	12	58
14	Hibe	33	12	61
5. Borç Alacak-Verecek Davası İle İlgili Belgeler				
15	Borç Tahsili	1	12	14
16	Borç	2a	12	14
17	Alacak Davası	25	12	53
18	Borç	27	12	56
5. Genel Nitelikli Belgeler				
19	İhtida	4b	12	17
20	Masraf Defteri	11 a	12	29
21	Köle Satışı	15	13	34
22	At Miktarı	16	13	37
23	Göç Yasağı	47	13	95

D- VAKIF İLE İLGİLİ BELGELER				
Sıra No	Belgenin Konusu	Belge No	Belgenin Kısa Özetinin Numarası	Belgenin Transkripsiyon Sayfa Numarası
1	Vakfa Mal Hibesi	17	13	37
2	Vakıf Davası	26	13	55
3	Vakıf İdaresi	50	13	93
4	Vakfa Tevcih	51	13	92
5	Vakfa Görevlendirme	61	13	81
6	Vakfa Tevcih	69	13	76

3. 27 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili'nde Yer Alan Belgelerin Konularına Göre Tasnifi ve Özeti

3. 1. İdari Nitelikli Belgeler

3.1.1. Atama ve Azillerle İlgili Belgeler

S.1/B.2b: Vergilerin dağıtılmasında, alınmasında, borçların tahsil edilmesinde el-Seyyid Hamza'nın vekil tayin edildiğine dair.

S.1-c/B.3: Vergilerin dağıtılmasında, alınmasında, borçların tahsil edilmesinde el-Seyyid Hamza'nın vekil tayin edildiğine dair.

S.3/B.4a: Adana Kadısı Mevlana Ahmed'in beş aylık kadı vekaletliğinde sağlam mizaçlı olmadığını tesbit edilip yerine naib tayin edilmesine dair belge.

S.14/B.24a: İskenderun İskelesi ambarında mevcut olan miri zahirenin Adana ahâlilerine iktizası olanlara satılması işlerinin Mehmet Ağa'ya verilmesine dair ilam.

S.14/B.24b: İskenderun İskelesi ambarında mevcut olan miri zahirenin Adana ahâlilerine iktizası olanlara satılması işlerinin Mehmet Ağa'ya verilmesine dair ilam.

S.49/B.36: Adana Valilerinin resm-i şire adıyla halktan para almalarının engellenmesi için defterdar Mehmed'in görevlendirilmesine dair.

S.48/B.37: 1160 (1747) senesinde Adana'nın İmdad-ı Hazariyesinin tahsil edilmesi için mübaşir tayin edildiğine dair ferman.

S.43/B.43: Sınırlarda, kazalarda, kasabalarda oturan ve misafir olanlar Yeniçeri askerlerinden ölen ve vasisi olmayanların mallarını başkalarının sahiplenmelerine karşın bu yerlerdeki sahipsiz kalan malların beytü'l – mal'a tahsil edilmesi için mübaşir olarak Kahveci-Zade Ahmed Yazıcı'nın tayin edildiğine dair belge.

S.42/B.46: Tarsus Sancağı Nahiyesi'nde Eğridir Cemaati'nden 26814 akçenin tahsili için Ahmed Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair belge.

S.35/B.56: 1160 senesinde Adana'da ulhalar Esnafı'nın Şeyhi Hüseyin bin Mustafa'nın vefat etmesiyle Şeyh Ali Halife'nin esnafın Şeyhi olacağına dair belge.

S.33/B.58: Dervişpaşazade el-Seyyid Hüseyin Efendi'nin Adana Kazası'na yeniden tayin edildiğine ve vazifelerinin ne olduğuna dair belge.

S.30/B.66b: Adana'da ukurmescit Mahallesi'nde Karacaoğlu Hacı Abdurrahman Mescidi'nde imam olan Halit Halife'ye mutasarrıf hakkının yeniden verildiğine dair berat.

S.29/B.68: Adana'da onyedinci bölüğün komutanlığına Halid-zde Mustafa Ağa'nın getirildiğine dair Adana Kadısına gönderilen berat.

3. 2. İktisadi Nitelikli Belgeler

3. 2. 1. İmdad-ı Hazariyye ve İmdad-ı Seferiye İle İlgili Belgeler

S.6/B.9: 1160 senesinde Adana Şehir vekillerinin imdad-ı hazariye borçları ve bu borçların tahsiline dair belge.

S.8/B.13a: Hasan Paşa'nın daire-i aliyyelerinde bulunan erzak tevzi listesine dair.

S.8/B.13b: Diyarbakır İli taraflarında nizamın sağlanması, İnan hudutlarındaki Kürtler'in ve diğer bazı kabilelerin aralarındaki düŐmanlıđın bastırılması için ordunun harekete geçirilmesi üzerine ordunun Adana'da iki gece misafir kalmasına ve bu süre zarfında gerekli olan zahirenin tedarik ve hazır edilmesine dair buyruldu.

S.8/B.14: Diyarbakır'a giden ordunun Adana'ya geldiğinde Pınar n adlı mevkide verilmesi için toplanan zahire defterine dair.

S.11/B.18: Adana Valisi Muhsin Mehmed Paşa'nın yardımıyla mahalle halkından toplanacak beygir tevzi defterin dair.

S.50/B.35: Adana'nın 1160 senesi İmdad-ı Hazariye vergilerinin miktarının bildirilmesine dair belge.

S.46-45/B.40: İçel Sancağı'nda Anamur Nahiyesi'nde toplanacak olan İmdad-ı Hazeriyye ve diğer vergilerin toplanırken halka zulüm edilmemesine dair.

S.45/B.41: 1156 senesinde İran'a yapılan sefer için toplanan zahirenin Adana'da Kars ve Tarsus halkına dağıtılmaması üzerine inceleme yapıp zahirenin nerelere ve kimlere verildiğinin bulunup, kaydının tutulmasına dair ferman.

S.43-42/B.44: Tarsus Sancağı Nahiyesinde Eğridir Cemaati'nin vergi miktarlarını gösteren tevzi defterine dair.

S.42/B.46: Yüreğir Kazası'na tabi Pelür Mezrası'nın Hasan, Hüseyin ve İsmail'e teslim etmesi gereken buğday ve pamuk miktarına dair belge.

S.40/B.48: Adana'da 1157 senesinde Taman (?) Kalesi muhafazasında olan Dergah-ı Muallam Yeniçerilerine verilmesi gereken borcu gösteren temessük defterine dair.

S.36/B.54: Toplanan İmdad-ı Hazeriyyeleri zimmetlerine geçirenlerden tahsil edilip halka dağıtılmasına dair.

S.35/B.55: Adana'da 1156 senesinde İran Seferi için toplanan imdad-ı seferiyenin ne kadarının sefer erlerine harcandığına dair mütesellim Osman'a beyan edilen belge.

S.33/B.59b: Adana uleması â'yânı, eşrafi ve esnafının 1156 İran Seferi sırasından toplanan zahirenin fakir halka geri verilmesi emrini yerine getirilmediklerine dair şikayetler üzerine yapılan incelemelerde zahirenin nerelere harcandığının fakir halka bildirilmesine dair.

S.32/B.59b: 1159 senesinde Adana'dan Diyarbakır'a nakil olan zahireye dair Diyarbakır voyvodası Halil Ağa'ya verilen tezkere.

S.32/B.60a: Diyarbakır'a gönderilecek olan zahirenin İskenderun'a oradan da Birecik'e Molla Ali ve Halil yardımıyla gönderilmesine dair tezkere.

S.32/B.60b: Diyarbakır voyvodası Halil Ağa'nın tezkeresi üzerine Diyarbakır'a zahire gönderilmesine dair.

3. 2. 2. Vergi Düzeni, Tahsili ve İltizama Verme İle İlgili Belgeler

S.7/B.12: Bazı şahısların zimmetlerine geçirdikleri İskender'undan satın alınan malların tahsiline dair.

S.11/B.19: Bin yüz altmış senesinde Adana'da oturan Hristiyan halktan alınacak cizyelerin tahsiline dair belge.

S.14/B.23: Adana'da Tarsus'da oturan avcı reayası ile Maraş Kalesi Dizdarı Yusuf oğlu Ahmed arasındaki iltizamın toplanmasındaki usulsüzlük için açılan davaya dair.

S.20/B.34: 1161 Muharrem Ayı'ndan (Ocak 1748) 1162 senesinin Şubat'ına (1749) kadar Adana menzilcilerinden alınacak ücretlerin taksitlenip tahsil edilmesine dair belge.

S.47/B.38: Adana Kazası'ndan toplanması gereken verginin gönderilmesine dair.

S.46-47/B.39: Bozdoğan Yörüklerinden toplanacak verginin Zaim Ahmed tarafından toplanması ve halka zulüm yapılmamasına dair.

S.40/B.49: Eksik toplanan vergilerin tamamlanmasına dair.

S.36-38/B.52-53: 1161 senesinde Adana'da oturan Yahudi, Hristiyan ve acemlerden tahsil edilecek cizyenin en aşağıda olanlardan 1 altın mecdiye, orta hallilerden 2 altın mecdiye, yüksek rütbelilerden 4 altın mecdiye toplanmasına dair belge.

S.34/B.57: Adana'da zahire dağıtımıyla ilgili yapılan araştırmada zahirenin keyfi dağıtıldığı, zayi edildiği bu durumun araştırılıp kime ne kadar verildiğinin belirlenerek deftere kaydedilmesine dair belge.

S.31/B.62: Adana Yahudilerinin 1159 yılının Şevval ayından 1161 senesine kadar olan cizye borçlarının tamamının Adana eyaleti cizyedarı el-hâc Ali Ağa'nın malından alındığına dair belge.

S.31/B.63: 1161 senesinde padişah sarayının ahırının masraflarının karşılanması için alınması gereken cizyelerden ne kadar tahsil edildiğine dair belge.

S.31/B.64: 1161 senesi cizye tahsiline dair.

S.30/B.67: 1161 senesinde Adana cizye malından alınması gereken altıbin hisse akçenin acele padişah hazinesine teslim edilmesine dair belge.

3. 2. 3. Darphane İle İlgili Belge

S.44/B.42: Adana'ya düşük ayarlı Avusturya akçelerinin girmiş olmasının Müslüman tüccarlara zarar vereceğinden akçelerin darphaneye getirilmesine dair ferman.

3. 3. Sosyal Nitelikli Belgeler

3. 3. 1. Boşanma İle İlgili Belge

S.7/B.10: Adana'da Hankurba Mahallesi sakinlerinden Seyyid Mustafa kızı Kevser Hatun'un eşi Abdullah oğlu Osman Beşe'den mihr-i müeccele yüzeli gurus nafaka alıp boşandığına dair belge.

3. 3. 2. Miras ve Veraset Davasıyla İle İlgili Belgeler

S.4/B.6: Adana Valisi hizmetinde olan Çukadar Feyzullah'ın ölümünden sonra eşyalarının varislerine teslim edildiğine dair belge.

S.7/B.11b: Adana'da Debbağan Mahallesi sakinlerinden Abdullah kızı Peri Hatun ile eşinin alacaklısı Sugediği Mahallesi sakinlerinden Mehmet oğlu Hacı Ali arasındaki miras davasına dair hüccet.

S.12/B.20: Adana'da Karasofu Mahallesi sakinlerinden Hasan'ın kızları Ayşe ve Fatma adlı hatunlar ile Cami-i Cedit Mahallesi sakinlerinden Abdullah kızı Hatice adlı hatun ve Hamza kızı Meryem arasındaki miras hakkı davasına dair belge.

S.13/B.21: Adana'da Harabbahçe Mahallesi sakinlerinden Seyyid Abdullatif Çelebi ile kardeşi Seyyid Mustafa arasındaki miras davası.

S.13/B.22: Adana'da Harabbahçe Mahallesi sakinlerinden vefat eden Seyyid Abdunnebi İbni Süleyman adlı kişinin verasetine dair tereke defteri.

S.17/B.29: Adana'da Kasap Bekir Mahallesi sakinlerinden Mehmet kızı Hatice ve Rukiye adlı hatunlar ve kardeşleri Seyyid Ali vasileri olan amcaları el-hâcYusuf'un velayetlerinde olan haklarının Hatice Hatun'a bıraktıklarına dair belge.

S.31/B.65: Abdullah kızı Zengi Karazeynep ile Yusuf oğlu Kabasakalzade Ahmed Efendi arasındaki vasiyet davasına dair.

3. 3. 3. Kan Diyeti Davasıyla İle İlgili Belgeler

S.5/B.7: Adana'da Eski Hamam mahallesi sakinlerinden vefat eden Yusuf'un, Ovadık isimli bir zımminin kaza kurşunuyla öldüğü ve karşılığında kan diyeti olarak musaf-ı şerif ve gümüş kılıç alınmasıyla davadan vazgeçildiğine dair hüccet.

S.18/B.32: Adana'da Mermerli Mahallesi sakinlerinden Baturun Mehmed ve Abdullah isimli kimseler ile Kantar Mahallesi sakinlerinden Ayşe kızı Kalaycı Hacı Ahmed'in eşi arasındaki kan diyeti anlaşmasına dair.

3. 3. 4. Satış Hücceti, Mal Hibesi ve Teslimi İle İlgili Belgeler

S.4/B.5: Adana'da Sofubahçe Mahallesi sakinlerinden Serdengeçti Ağalarından Davut Ağa ile Mustafa kızı Emine adlı hatunun aralarındaki malın ikiyüz guruşa satıldığına dair hüccet.

S.5/B.8: Adana'da Hacı Fakih Mahallesi sakinlerinden Arif el-Hâc nam Mehmet'in, Taşcıoğlu Aleksan zımmiye yüzseksen guruşa malını sattığını ve bunun müşteri tarafından kabul edildiğine dair belge.

S.16/B.28: Adana'da Serracan Mahallesi sakinlerinden Emir Alizade İslam Ahmed Ağa'nın vefat etmesi üzerinde Züleyha Hatun'un vasisi Mehmed oğlu Mustafa Ağa tarafından kalan mirasın bedeli olan üçyüzyirmibeş guruşu teslim aldığına dair belge.

S.19/B.33: Adana'da Sofubahçe Mahallesi'nde oturan Hatice kızı Muslu Hatun'un mülkünün bir kısmını kız kardeşi ve oğullarına verdiği ve bir kısmını ise vakıflara hibe ettiğine dair belge.

3. 3. 5. Borç Alacak ve Verecek Davası İle İlgili Belgeler

S. 1/B.1: Hamza, Seyyid Hamza ve el-hâc Ali adlı kişilerin fakir halkın haklarını zimmetlerine geçirmelerine binaen şeriye vekillerinin bu şahıslara dava açmasına ve 3827 guruş borcun 2327 guruşunun fukarâya acilen verileceğine dair.

S.1/B. 2a: Adana ahâlisinden Karacaoğlu Hamza ve Hacı Ali Seyyid Hamza adlı kişilerin borçlarının tahliye edilmesine dair buyruldu.

S.15/B.25: Adana'da Akçamescid mahallesi ahâlilerinden Abdulkerim oğlu Mehmet Ağa ile Ali kızı Ayşe adlı hatun arasındaki alacak ve verecek davasına dair.

S.16/B.27: Adana'da Kelkiraz Vakfı'nın mütevelisi olan Rendecizade Mustafa Ağa'nın Tarsus'ta Kızılmurad Mahallesi Puşegen Taifesi sakinlerinden talep ettiği yüzyirmişer akçe hanenin ödenmemesi üzerine açılan davaya dair.

3. 3. 6. Genel Nitelikli Belgeler

S.3/B.4b: İsmi Manas olan kişinin islamı kabul etmesi ve adının Mehmed olarak değiştirilmesine dair.

S.7/B.11a: Şehir vekili el-Seyyid Hacı Hüseyin Çelebi'nin saraya olan masrafı ve şehir vekilleri ile Şeyh-ül-islâm'ın hizmetine alınanların masraflarının bildirildiğine dair kayıt.

S.9/B.15: Adana'da Babıarsus Mahallesi'nde oturan Durmuş oğlu Alemdar Ali ile Harabbahçe Mahallesi'nde oturan Abdalbaki oğlu Abdulfettâh arasındaki Yusuf isimli kölenin satın alınmasına dair belge.

S.10/B.16: Asitane-i Aliye'ye gönderilen atlardan yüzyirmibeş beygir için lazım olan hizmetkarların hazırlanmasına dair buyruldu.

S.41-40/B.47: İstanbul'a taşradan göçün yasaklandığına ve eğer gelenler olursa geri gönderileceklerine ve cezalandırılacaklarına dair buyruldu.

4. Vakıflarla İlgili Belgeler

S.10/B.17: Adana'da Şeyh Mustafa Mahallesi sakinlerinden Yusuf kızı Ayşe adlı hatunun mal varlığının kendisinin ve çocuklarının vefatından sonra vakfa devredildiğine dair belge.

S.15/B.26: Adana'da Akçamescid Mahallesi sakinlerinden Cin Mehmed Beşe'nin Puşegan Taifesi'nin Kelkiraz Vakfı'nın vergisini ödemekten kaçındıkları için açılan davaya dair.

S.39/B.50: Adana'da Delibali Vakfını idare eden kişinin vefat etmesiyle vakfi idare etmesi için yerine evladı Hatice Hatun'un geçmesine dair berat.

S.39/B.51: Adana'da Ramazanoğlu Piri Mehmed Paşa ve Halil Bey Veledi Ramazan vakfının önceki katibi Mustafa efendinin ölmesiyle yerine oğlu Mehmet Halife'ye vakıf tevcih edilmesi ve Bozoğlu İmam'ı Hüseyin Mehmed'in şikayet edip yapılan araştırma sonucu Mehmed Halife'ye vakfın tevcih edildiğine dair berat.

S.32/B.61: Ramazanoğlu Pirir Mehmed Paşa ve Halil Veledi Ramazan Vakfı'nın önceki katibi Mustafa Efendi'nin ölmesiyle yerine oğlu Mehmed Halife'nin görevlendirilmesine dair.

S.29/B.69: Adana'da Ramazanoğlu Piri Mehmed Paşa ve Halil Bey Veledi Ramazan vakfının önceki katibi Mustafa efendinin ölmesiyle yerine oğlu Mehmet Halife'ye vakıf tevcih edilmesi ve Bozoğlu İmam'ı Hüseyin Mehmed'in şikayet edip yapılan araştırma sonucu Mehmed Halife'ye vakfın tevcih edildiğine dair berat.

İKİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU

S. 1/ B. 1:

... Hamza ve diğer Seyyid Hamza ve el-hâc Alî nâm kimesneler meclis-i şer' de mahalle cümle müslimân ve sâliha ve (?) ve ahâli ve fukarâ' târâflarından bâ hüccet-i şer' iye vekilleri Subaşı el-hâc Hüseyin muvâcehesinde da'vâ ederim ki bundan akdem fukarânın zimmetinde zuhûr eden bâ hüccet-i şer' iye bizim üzerimize lâzım ve deynimiz olan 3827 guruşdan 2327 guruşu ale't-tacil verilmek üzere her birimizin hisselerine düşen hakk-ı fukarâ'-i mezbûre-i vilâyet umûr-ı vilâyete karışmamak üzere müte'ahhidleriz deyü ikrarları ve iş bu mahalle kayd olunur. Fî 7 Zi'lkâ'de sene 1160. (10 Kasım 1747)

S.1/ B.2 a:

Mezkûrlar umûr-ı vilâyete karışmamak üzere isdâr olunan buyruldu

Kudvetü'n-nüvvâbü'n-müteşer'în Adana Na'ibi Efendizâde ilmuhu ve kudvetu's-sadâtü'l-müstâhfızın Adana Ka'lesi Dizdârı zîde kadrehû olunur ki; Adana ahâlisinden Karacaoğlu Hamza ve Hacı Ali ve diğer Seyyid Hamza nâmun kimesnelerin zimmetlerinde bâ hüccet-i şer' iyye alacakları olan üçbinsekizyüzyirmiyedi guruşdan iki biner guruşu ahâli-i vilâyete def'aten edâ' ve küsür iktiza eden binsekizyüzyirmiyedi guruşun dahi alâ adil vermek üzere karar verildiği kabl-ı şer'ide i'lâm olunmakla merkûm Karacaoğlu fî-mâba'd umûr-ı vilâyete ve vazife-i zimmeti olmayan umûra vechen mine'l-vücûh müdâhale eylemek şartıyla kefilleri ahz ve sicil-i mahfûza kayd olunmak şartıyla sen ki dizdâr-ı merkûmsun mezkûru'l-esamî üç nefer kimesneleri ka'lâ-yı mezbûrdan itlâk ve sebillerini tahliye eylesin deyü. Fî 7 Zi'lkâ'de sene 1160. (10 Kasım 1747) (İmza:Buyruldu)

S.1/B.2b:

Bundan binyüzaltmış senesinde ve İskenderun anbarıyla vâkî' hayr-i mübâyaa zâhiresinden Medîne-i Adana ahâlilerine fermân buyrulan zâhireden ma'lûm mikdâr zâhire iştirâ etmesi için cümle-i ahâli ve â'yân ma'rifetiyle vilâyetimiz fukarâlarının

vekili el-hâc Hamza irsâl olunmağla iştirâ olunan zehâyir mikdâr-ı zarar tertîb eder ise vilâyetden irsâl eylemek üzere ta'ahhüd eylemiş idik hala zehâyir iştirâsı ile râ'ic üzere fûrûht olundukda İskenderun iskelesinden masraf olunan yüzon guruşa ve iştirâ olunan ikişer yüz doksan guruş ve târâfla ba'de'l-mübâyaa tertîb eden noksan yüzotuz guruş min hüccet-i şer'î üçyüzotuz guruşa balîğ olmağla meblağ-ı mezkûru zararı cümlemiz taraf-ı vilâyetden edâ eylemek üzere ve kefil olmuşuzdur dedikleri kayıd şud. Fi 15 Safer sene 1160 (26 Şubat 1747)

S. 1b boştur.

S. 1 –c B. 3:

Medîne-i Adana'da vâki' hala me'zun-ı bi'l-ifta olan faziletli Ali Efendi ve Resul-zâde es-Seyyid Halil Efendi ve Şeyhzâde es-seyyid Sadi Efendi ve el-hâcAbdulgani Efendi ve Hatibü'l Seyyid Mustafa Efendi ve Hacı Halilzâde Mehmed Efendi ve Hüseyin Efendi ve Battal Mehmed Ağa ve Nakib Derviş Paşâ-zâde es-Seyyid Hüseyin Bin ve Halet-zâde Serdar Mustafa Ağa ve Kâfen-zâde es-seyyid Osman Ağa ve Serdar sâbık el-Hâc Ömer Ağa ve karındaşı cizyedâr el-Hâc Ali Ağa ve Alemdâr-ı Kal Ağa ve Çivizâde el-hâc Mustafa Ağa ve Pelenk el-hâc Mustafa Ağa ve Abdurrahman Ağa ve Davud Ağa ve Yusuf Ağa-zâde, Ömer Ağa (?) ve Mordur el-hâc Hasan Ağa ve Seyyid Hüseyin Ağa ve Parmaksız-zâde Ali Ağa ve Abacızâde İsmail Ağa ve Alemdar Gözübüyük Mehmet Ağa ve Hasan Çavuşzâde es-Seyyid Mehmed Ağa ve Yiğitbaşı Mehmed Ağa ve Alemdâr Cemal-zâde Mustafa Ağa Kulaklı-zâde Mehmed Ağa ve Salih Ağa ve Özbek-zâde es-Seyyid el-hâc Ahmed Ağa ve Alemdarbaşı Çavuş Ağa ve Odabaşı Mehmed Ağa vesairler ma'lûm esami ve Medîne-i mezbûr ahâlisi bi- ecmaihim meclis-i şer'-i şerîf-i hatır-ı lâzım-ı tevkî iş bu ba'is-i tahrîr Karacazâde el-Hâc Hamza Ağa es-seyyid Abdurrahman muvâcehesinde birleri ikrar-ı tam ve takrîr-i kelâm edüb bundan akdem memleketimizde varîd olan tekaliflerimizi cümle ma'rifet ve ma'rifet-i şer'le tevzî' ve taksim defteri mücebince ahz ve kabz ve mahalline eda ve teslim eden hesâb ve kitâb-ı makbulumuz iken bundan akdem ashâb-ı itirafından kimesneler garâz-ı kasideleri icrâ kasdıyla müteze-i mutasarriף olub umûr-u memleketden merkûm Hamza gidip ve vaki' olan umûrumuz ve teklîfimiz tatil olunmakla min ba'd ahz ve itâsı ve hesâb kitâb-ı makbulumuz olub bundan böyle umûr-ı memleketimiz raiyete vekil nasib ve ta'yîn eylemişizdir gerekdir ki zuhûr eden hüccetine cümlemiz kefil ve mütekeffil

olduğumuza binaen düstûr-ül-amel olmak üzere işbu mahalle kayd ve şerh verildi. Hurrîre fî Safer-ül-hayr sene ihda ve sittine ve mi'e ve elf. Hurrîre haze's-südûr inde nemakeh-ül-fakîru ileyhi sübhanehû ve te'âla el-hâc Abdulaziz Bâhâdır-zâde en-nâ'ib be Medîne-i Adana ğafere lehuma. Mühür

S. 2 boştur.

S. 3 / B. 4 a:

Niyâbet zabtının emridir.

Kudvetü'l-kuzzâtü'l-Hükkâm mâ'adenü'l-el-fazıl ve'l-kirâm eşrâf-ı kuzzâttan Larende muvakkiti Mevlana Bâhâyizâde Abdulaziz zîde fazlehû tevkî'-i ref'i-i Hümâyun vasıl olacak ma'lûm ola ki;

Hala Adana kadısı Mevlâna Ahmed münharifu'l-mizâc olub müddet-i örfiyesinden bakiyye beş ay zamanı niyâbeten zabt olunması iltimas etmekle şurûtu Hatt-ı Hümâyuna şevket makrun üzere sabıkan İslambol [İstanbul] pâyesiyle Mısır Kahire kadısı olan akza kuzzâti'l-müslîmin Mevlâna İsmail zîde-fezâ' lehûya azv u kayd ile inapaya izin verilüb ve sen kî Mevlâna-i mûmâ-ileyhsin nâ'ib ta'yîn olunmakla vech-i meşrûh üzere emr-i şerifim verilmek bâbında a'lem-ül-ulemâ'-i mütehâririn bi-l-fî'l Anadolu kadıaskeri olan Mevlâna Mustafa edâm-Allahü Te'ala fezâ'ilühü i'lâm etmeğın Mevlâna-i müşârün-ileyhin (?) ve şurût-ı hatt-ı hümâyuna mulatafeti makrun mücebince 'amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum kî bundan evvelkî emrim ve şurût-ı hatt-ı hümâyuna mulatefet şevket makrunu ve Mevlâna-i müşârün-ileyh müceblerince sen kî Mevlâna-i mûmâ-ileyhsin Adana kadısı Mevlâna-i mûmâ-ileyhin bâkîye hizmeti niyâbeten zabt ve beyne'l ahâli icrâ-i ahkâm-ı şer'îyye edüb şöyle bilesin alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fî'l-yevmi'r-rabî min şehr-i Ramazan-ı mübârek sene sittine ve mi'e ve elf. Be makâm-ı Kostantiniyyeti'l-Mahmiye.

S. 3 / B. 4 b :

Haçınlu olub halâ kefereden ismi Manas olan nâm mühtedî meclis-i şer' e gelüb tev'an dîn-i islâmı kabûl ve lisânen kelime-i şehâdeti telkîn etmekle ismi Mehmed ismiyle temsîye olundukda kayd şud. Fî 11 Zi'l-hicce sene 1160 (14 Aralık 1747)

Şuhûdu'l-hâl:

Hüseyin Mehmed Efendi Kâtib

İsmail Halife

Abdurrahman Ağa

.....Vaiz Şuayb Efendizâde

S. 4 / B. 5:

Mübâyâ'a hüccetidir.

Medîne-i Adana'da vâkî Sofubahçe Mahallesi sükkânında olub atîk Serdengeçti Ağalarından Davud Ağa bin Şaban nâm kimesne meclis-i şer'if-i enverde yine mahalle-i merkûm sakînlerinden râfî-ü'l-haze'l kitâb Emine ibneti Mustafa nâm Hatun muvâcehesinde bi't-tavi-saf ve rıza şöyle ikrar ve itiraf eder kî;

Fiktân-ı sudûruna değîn sülk-i mülk-ü sahîhande münselik ve taht-ı tasarrufum tamdı müyefeyyiz olan mahalle-i mezbûrda vâkî hîle-i tarîk-i hâs şarken Ayşe Hatun ve şimâlen vakf-ı menzil ve garben Kuloğlu menzilleri ile mahdûd iki bâb tahtan-i beyt ve bi'r-i ma ve kenef ve avluyu müştemil menzilimi bi'l cümle tevabî ve levâhik kâffeden icâb ve kabûlü hâvi ve şurût-u müfside mutalebeden Ali Beyi bat-ı sahîh ka'tî ile müşteri-i mezbûr Emine Hatuna ikiyüz guruşa bey' ve teslim ve temlik eylediğimde ol dahi iştirâ ve kabul ve teslim ve temellik ettikten sonra semeni olan meblağ-ı mezbûru müşteri-i mezbûre yedinden bana ahz ve kabz eyledim fi-mâ-ba'd menzil mahdûd-u mezkûru müsteri-i mezbûrenin mülk-i müşterası ve hakk-ı sarfidir keyfe mâ-yeşâ yoğdur dedikde mülkiyet üzere mutasarrıfa olsun vechen mine'l-vücûh benim 'alâka ve müdâhalem yoktur dedikde gibbe't-tasdîk-i şer'î mâ-vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrene fi evail-i mükerrerem sene sittine ve mi'e ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

İmâm es-Seyyid Hacı Osman Efendi	es-Seyyid Hüseyin Ağayı Serdengeçti
Mehmed Ağa Haltzâde Serdar-ı Adana	Mustafa bin Hasan
Ali Beşe bin Mehmed	Ahmed bin İsa
Mehmed bin Hacı Osman	Mehmed bin Ömer
Mustafa bin Mustafa	es-Seyyid Abdulgani bin Abdulgani
Mehmed Ağa Gözübüyük	Yusuf bin Süleyman
el-Hâc Halil Haydaroğlu	ve gayrihum

S. 4 / B. 6:

Defter oldur ki an asıl İstambol (İstanbul) ahâlisinden olub hala Eyâlet-i Adana Vâlîsi vezir şecâ'at-ı siper devletlü inâyetlü Piri el-hâc Mustafa Pâşâ yesserallâhü hazretlerinin ve mayeşa hazretlerinin enderûn çukadarlığı hizmetinde olan çukadar Feyzullah nâm kimesne bundan akdem sılâ-i rah arzusu ile Pâşâ-i müşârü'n-ileyh hazretlerinden müfarakât ve Medîne-i Adana'ya vusûllerinde hala Eyâlet-i Adana Vâlîsi veziri Âsâf nezir devletlü inâyetlü Tahsinzâde Mehmed Pâşâ hazretlerinin emr-i 'alileriyle Medîne-i merkûme 'âyânından el-hâc Ali Ağanın hanelerine ala tarîkü'l-müsafü'l-dühûl ve nüzûlünden bi-emr-i te'âla hasta ve alil ve bâdehü vasîl rahmet-i rahmân olmağla üzerinde mevcûd olan emvâl ve eşyası mâ'rifet-i şer' ve pâşâ-i müşârü'n-ileyh hazretlerinin tarâf-ı şeriflerinden ta'yîn buyurulan mazhâr mataracıbaşı Hüseyin Ağa ma'rifetiyle müfredât defteri olub zeylinde tahrîr olunan eşyasını 'aynî ile varîslerine îsâline kible-i şer'den kayyum nasîb olunan merkûm el-hâc Ali'ye teslim olunan defterdir ki ber-vech-i âti zikr olunur. Hurrîre fî evâ'il-i şevvâl-i mükerrerem sene sittine ve mi'ete ve elf.

Sîm-i tabân kılıç	Pişt-u çift	Sîm kaplı enâm-ı şerîf
‘Aded	‘Aded	‘Aded
1	1	1
Sîm entarî kuşağı	Sîm vezne	Orta Şâhî
‘Aded	‘Aded	‘Aded
1	1	1
Cakşûr	Kaput mâ‘a başlık	Köhne yağmurluk kisesi
‘Aded	‘Aded	‘Aded
1	1	1
Çuka mâ‘a şalvar	Yeşil şallı entarî	Kavuk mâ‘a sarık
‘Aded	‘Aded	‘Aded
1	1	1
Köhne bıçak çapa kürek	Köhne turuncu kemerbent kuşak	
‘Aded	‘Aded	
1	1	
Kutnî (?)	Ebr-mâ‘a kantarıyye	Mühr-i Sîm Hâtem
‘Aded	‘Aded	‘Aded
1	1	1

Mevcûd altın ve ..... nakd**Guruş**

188

Minhâ'l-ihracât

Techîz ve tekfin mâ'a iskât-ı salât

Müteveffânın hizmetkarına verilen

Guruş

Guruş

50

10

Harc-ı Mahkeme

Yekûn

Guruş

Guruş

10

70**S. 5 / B. 7:**

Mübâyâ'a Hücctidir

Medîne-i Adana'da vâkî' Eski Hamâm Mahallesi sükkânından olup bundan akdem muksirem vefât eden Usta bin Abdullah nâm müteveffânın veraseti zevce-i menkûhesi ve kerimesi Fatma binti Bektaş ve sulibe kebîre kızı Medine nâm hatundan mevlâsı es-seyyid Mahmud Çelebi münhasır olduğu inde'ş-şerk zahir ve mütehâkkık oldukdan sonra mezbûrettân Fatma ve kızı Medine nâm hatunlar târâflarından ibra'-i ati'z-zikr-i ikrar vekil olup vekâleti hasm-ı cahîd müvâcehesinde sabit olan mezbûre Medine Hatunun zevci Ali bîn Ahmed ve müteveffâyı mezbûrun mevlâsı es-seyyid Mahmûd nâm kimesneler meclîs-i şer'i şerif-i enverde 'an asıl Divriği'den olup hamâmı Medîne-i merkûmede Bamur Mahallesi mütemekkinelerinden işbu hâmil vesîka karabed veledi Ovadık (?) nâm zimmi müvâcehesinde her birleri asâleten ve vekâleten şöyle ikrar ve itirâf ederler ki; tarih-i kitâbdan yirmiiki gün mukaddem mevrûsumuz maktûl mezbûr Yusuf işbu mersûm zimminin dükkânı önünde durur iken zimmi mersûm kurşun dolu tüfeng kurudur iken tüfengi hata'en boşanub be-kaza'illâhî te'âli

kurşun mevrûsûmuz merkûm Yusuf'a rast gelüb müte'essîren ol hinde fevt olmağla mesfûr-u mezkûr zimmiden müteveffâ-i mezbûrun dem idiyetini bi'l-verâsete talib eylediğimizde ba'de'l-ikrar beynimizde mülâhaven müslimîn tavâssut edüb "el-sulh hayrun" fehâvisi üzere mevrûsûmuz müteveffâyı mezbûrun dem diyeti mukâbelesinde bir mushâf-ı şerif ve bir sîm kılıç ve doksanbeş guruş nakîd bizlere vermek üzerine beynimizde irsâyı akd-ı sulh etdiklerinde herbirlerimiz sulh-i mezbûru kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr ve mushâf-ı şerif ve sîm Kılıç mersûm zimminin herbirlerimiz ahz ve kabz edüb mevrûsûmuz müteveffâ-i mezbûr Yusuf'un dem-i diyetinden fârîğ ve her birimiz aherin zimmetini ibrâ ve iskât-ı hak eyledik fî-mâba'd mevrûsumuz müteveffâ-i mezbûrun dem-i diyetine müta'allika da'vâ ve nîzâ herhangi târâfdan sudûr ve zuhûr eder ise inde-hükkâmü'l-kirâm makbûle ve mesmû'a olmasun didiklerinde gıbbe't-tasdiki'ş-şer' bi't-taleb ketb olundu.Hurrire fî evâ'il-i şehri-sevvâlû'l-mükerrem sene sittine ve mi'ete ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Molla Mehmed bin Musa

Külahçı Hindizâde

Kefşker Habib

Hafız Mattaf

el-hâcOsman Toraban

Hacı Mehmed

Ve Sisli el-hâc Osman

Mazbatacı Ahmed Beşe

Alemdar Mehmed Beşe

Mestci Yusuf Beşe

Mehmed Ağa Haltzâde

Muhzır Danı

es-seyyid Hüseyin Çelebi sermuhzıran

Ahmed Refikeş

Ve gayruhum

S. 5 / B. 8:

Medîne-i Adana'da Hacı Fakih Mahallesi sükkânından Boduroğlu demekle ârif el-Hâc Mehmed nâm kimesne meclis-i şer-i enverde yine mahalle-i mezkûr mütemekkinlerinden işbu hâmilu's-sefer Taşcıoğlu Aleksan nâm zimmi müvâcehesinde

bi't-tav'is-saf ve'r-rıza şöyle ikrar-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-ı sudûruna değin silk-i mülk-ü sarfımda münselik ve taht-ı tasarruf-ı tamında münzabît ve münsecim olan mahalle-i mezkûrda vâki' Ahmed İmâmzâde Efendi şarken Malatyalızâde ve şimâlen Çenbercioğlu ve târâf-ı rabi' Fazıloğlu menzilleri ile mahdûd boyut-u müte'âddide ve eşçar-ı müsmire ve avluyu müştemil menzilimi bi cümleti't-tevâbî'i ve'l-levâhık ve kâffetu'l-menafi'i ve'l-merâfik târâfeynden icâb ve kabûl ü hâvî ve şurût-ı müfsîde-i mubtileden 'âlî beyt'-i bât-ı sahîh-i kat'î ile işbu müşteri-i mersûma yüzseksen guruşa bey' ve teslim ve temlîk eylediğimde müşteri-i mersûm dahî 'an-ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve kabûl ve tesellüm ve temellük edüb semen-i meblağ Mezkûru yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim fi-mâba'd müşteri-i mersûmun mülk-i müşterası ve hakkı sarfıdır keyfe mayeşa ve yoktur mülkiyet üzere mutasarrıf olsun vechen mine'l-vücûh benim alâka ve müdâhelem kalmadı dedikde gıbbet-tasdikü'ş-şer'î ma vaka' bi't-taleb ketb olundu.Hurrire fi evâhir-i şevvalü'l-mükerrem sene sittine ve mi'e ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Molla Ali	Oğlu es-Seyyid Mehmed Halil	Diğer oğlu Hüseyin
Dede Ağa	Oğlu es-Seyyid Mehmed Halil	Dehmanoğlu Mustafa
es-seyyid Hüseyin ser muhızıran		Ahmed Refik
Ve gayruhum		

S. 6 / B. 9:

[Bâis-i tahrîr-i hurûf] oldur ki;

Hala Eyâlet-i Adana Vâlisi vezir-i âsaf nezîr devletlü inâyetlü Muhsinzâde Mehmed Pâşâ hazretlerinin işbu binyüzatmış senesine mahsûben zamân-ı sâ'adetlerine düşen imdâd-ı hazâriyyeleri altıbinyüzseksenyedibuçuk guruş ile bundan akdem tahsîli emr-i âlî olub bâ- fermân-ı âlî tarâf-ı Devlet-i Âliyye'den matlûb imdâd-ı seferiyyesinden bâkî şehir vekillerinin hesâbları görüldükden sonra Kapıcıbaşı sâ'adetlü Mehmed Ağaya verilmek için İskenderun mübâya'ası malından umûra vilâyeti için istidzan olunan şehir vekili Hacı Hamza yedinde dörtyüz guruş sarrâf Abdor zimmi yedinden yüz guruş Kayseriyeli İsmail Beşe yedinden yüz guruş ve yine mübâya'a

malından sûre fermân getiren Emir Ağa'ya hizmet için Salih Ağa yedinde alınan yüzyirmi gurus ve Seyyid Mehmed Çelebi'nin kira masrafı için mübâya'a malından olmak üzere Abdor zimmiden aldığı otuz gurus için ve Bursalıoğlu zimmiden aldığı onbeş gurus ve bundan akdem menzilci-i atıkanın hesâbına mahsûb olunan mübâya'a akçenin sekizyüz gurus ve hala Adana menzilcisi Alemdar Seyyid Mustafa Ağaya altmış senesine mahsûben marta değin verilecek ücret altıbindokuzyüz gurus ve balâda zikr olunan sâ'adettü kapıcıbaşı Ağa'ya altmış senesine verilen sefer için eyâlet-i mezbûrenin vâlisi vezir-i müşâr'ü-n ileyh hazretlerinin Bezirganı Baku yahudiden istizân olunan üçyüz gurus deyni olunub sâbık şehir vekillerinin vermeyüb zimmetlerinde kalan kapıcıbaşı Ağa'nın bir aylık tâ'amiyesi yüz gurus ve sure-i mürûr eden izin ber de'b-i kadim himâye getirmek için verilen yüzyirmi gurus ve yine mürûr eden Şeyhü'l-İslâm Efendinin iki günlük ta'yınatı için bezirgâna istizân ettikleri ellibeş gurus ve Hacı Yahya'dan istidâne ettikleri binbeşyüz gurus ve murâbâhâ elli gurus ve Pâşâ-i Mûmâ-ileyhin cizyedârı kıssa Hasanzâde İbrahim Ağa ve Karakollukçu ma'rifetiyle saraya masraf etdim deyü gönderdiği defter atmışyedi gurus mahkemeye alınan beş top mîlye? bâhâsı onbeş gurus iki hasr masrafı dört gurus vaiz-zâde hanesinde bâ-emr-i âli mezkûr misafir olan Kapıcıbaşı Ağanın tâ'amiyesi için cümle ma'rifetiyle verilecek yüzelli gurus Pâşâ-i müşârün-ileyh tarafından imdâd-ı hazâriyye tahsîli için buyruldu getiren vekil harç Ağaya hizmet yüzelli gurus ve tahsîliyyesi beşyüz gurus ve harc-ı defter 350 gurus nazâriyye çukadâriyye yekûnu beş gurus kâtibiyye mahzâriyye 25 gurus ve Seyyid Mehmed Çelebinin saray masrafı için vâ'izzâdeden 57 gurus merkûm kapıcıbaşı Ağa'nın niyâbetinde aldığı beş vukiyye kahve bahâsı on gurus ve üç oğlunun ağaç bahâsı beş gurus ve mühr-ü mübâziye aldığı yorgan döşek bahâsı beş gurus ve Medîne-i mollâsı için verilen bir günlük tâ'ayyinât on gurus kimin haysü'l-mecmû' ondokuzbin gurusâ baliğ olmağın bi'l-cümle 'ulemâ ve sulehâ' ve 'ayân ve ahâli ma'rifeti ve ma'rifet-i şer' olunan tevzî'i ve taksîm defteridir ki ber-vech-i âtî zikr olunur. Hurrîre fî 11 Şevvâli'l- mükerrerrem sene 1160 (16 Ekim 1747)

Nefs-i Adana

Gurus

10650

Kazâ'-i Yüreğir

Kazâ'-i Karaisalı mâ'a Hacı

Guruş

Guruş

500

1000

Nâhiye-i Dindarlı

Nâhiye-i Sahibu'ş-şehr

Guruş

Guruş

2000

1500

Nâhiye-i Sarıca

Nâhiye-i Karakışla

Guruş

Guruş

350

500

Yekûn:**19000 (Yalnızondokuzbin guruşdur)**

Vech-i meşrûh üzere nefis-i Adana mahallâtına isâbet eden meblağ-ı mezkûru ber vech-i ta'dil olunan tevzi'î'î defteridir ki ber vech-i âti zikr olunur.

Mahalle-i Neccaran

Mahalle-i Kuru Köprü

Guruş

Guruş

378

378

Mahalle-i Hankurbu

Mahalle-i Ağa Mehmed

Guruş

Guruş

241

152

Mahalle-i Yarbaşı

Guruş

133

Mahalle-i Kayalıbağ

Guruş

361

Mahalle-i Sarracan

Guruş

314

Mahalle-i Haslıhamid

Guruş

158

Mahalle-i .....

Guruş

70

Mahalle-i Mestanzâde

Guruş

86

Mahalle-i Sarılı

Guruş

72

Mahalle-i Harabbahçe

Guruş

98

Mahalle-i Çukurmescid

Guruş

292

Mahalle-i Hacıhamid

Guruş

98

Mahalle-i Batimur

Guruş

75

Mahalle-i Mermerli

Guruş

313

Mahalle-i Hamamkurbu

Guruş

281

Mahalle-i Yortan

Guruş

383

Mahalle-i Sarı Yakub

Guruş

185

Mahalle-i Hanedân

Guruş

86

Mahalle-i Gazanferzâde

Guruş

141

Mahalle-i Derviş Pâşâ

Guruş

25

Mahalle-i Sugediği

Guruş

185

Mahalle-i Pâşâbey

Guruş

119

Mahalle-i Taşcıyan

Guruş

152

Mahalle-i Sohtavezir

Guruş

119

Mahalle-i Tekkekurban

Guruş

50

Mahalle-i Sofuzâde

Guruş

25

Mahalle-i Ali Dede

Guruş

105

Mahalle-i Karasuku

Guruş

378

Mahalle-i Eskiciyan

Guruş

538

Mahalle-i Durmuşfakih

Guruş

151

Mahalle-i Akçamescid

Guruş

151

Mahalle-i Susuzbahçe

Guruş

378

Mahalle-i Kantaran

Guruş

151

Mahalle-i Bâbitarsus

Guruş

378

Mahalle-i Eski Çarşu

Guruş

40

Mahalle-i Emirler

Guruş

151

Mahalle-i Debbağan

Guruş

135

Mahalle-i Kasabbeyi

Guruş

314

Mahalle-i Hacı Fakih

Mahalle-i Şeyhzâde

Guruş

Guruş

87

550

Mahalle-i Zimmiyan

Mahalle-i Bahçeciyan

Guruş

Guruş

964

1583

Yekûn:**Guruş****10650 (yalnız onbinaltıyüzelli guruştur) sahha.****S. 7 / B. 10:**

Medîne-i Adana mahallâtından Hankuribu Mahallesi sâkinelerinden rafiatü'l-vesîka şerife Kevser binti es-seyyid Mustafa nâm Hatun meclis-i şer'i hatır-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûr sâkinlerinden zevci Dergizinli Osman Beşe bin Abdullah mahzarında üzerine şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Osman Beşe ile Hüsnü Zimdegenemis ve mu'âşeretimiz olmamağla mezbûr Osman Beşe zimmetinde mütesarrır mukarrer ve kadim aleyh olan mihr-i mü'eccelimin yüzelli guruş nafaka ve iddet ve mü'neti tesi'âtından fariğ ve kendi üzerime olmak üzere mezbûr Osman Beşe ile muhalâ'a-i sahîhâ-i şer'iyye muhâlif olub hukûk-ı zevciyyete müte'allık ve 'amme-i da'vâ ve kâffe-i muhafazadan min küllî'l-vücûh mezbûr Osman Beşe'nin zimmeti ibra-i 'âm ile ibrâ ve iskât-ı hâkk eyledim dedikde mezbûr Osman Beşe merkûme Hatunu rehâ ve tasdik ve şifâhen tahkîk etdi. Ma-vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin aşer min zilkadeti's-şerife li sene sittine ve mi'etin ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Ömer Efendi Nâ'ib-i Yüreğir

Çeribaşı Mehmed Ağa

Ahmed Beşe bin Mehmed

Mahmud bin Abdullah

Ali bin Abdullah.

S. 7 / B. 11 a:

Cümle ‘ulemâ ve â’yân muvâcehesinde şehir vekili es-seyyid Hacı Hüseyin Çelebi’nin saraya olan masarîf ve saman akçesi için ve atîk şehir vekillerinin ve Şeyh’ü-l-İslam Efendinin etbâ’ına ve saraya alınan hasır akçesi ve sair masârîf-ı müteferrika yalnız yediyüzüçbuçuk guruşa balîğ olmağın cümle ma’rifet ve ma’rifet-i şer’le masârîf-ı mezkûru makbûl eyledikleri kayd şud. Fi 26 Zi’l-ka’de sene 1160 (29 Kasım 1747)

S. 7 / B. 11 b:

Yaverim Ali Beşe’nin Hücctidir.

Medîne-i Adana mahallâtından Debbağan Mahallesi sâkinelerinden Piri binti Abdullah nâm Hatun yine mahalle-i mezbûrdan Sugediği Mahallesi sükkânından hafız haze’l-kitâb Hacı Ali bin Mehmed nâm kimesne mahzarında üzerine şöyle da’vâ ve takrîr-i kelâm eder kî; tarih-i kitâbdan mukaddem müteveffâ zevcime Seyfi bin Abdullah nâm müteveffânın mezbûrun müteveffâ olmağla zimmetinde ikiyüz guruş hakkı olub ve sair eşyayı zabt eyledi hisse-i irsiyemi vermekten talil eder su’al olunub mukarrer tahrîre alıvirmek ve hisse-i irsiyemi alıvirmek matlubumdur dedikde gıbbe’s-su’âl işbu mezbûr Hacı Ali cevabında müteveffâ-i mezbûr Seyfinin mecmû’u müsemmele iştirâ’sı yüzyirmibeş guruşa balîğ olub ve 125 guruş müteveffayı mezbûrun techîz-i tekfîne harc ve sarf eyledim ve baki 75 guruşdan rûb’u masrafında 18 guruş üç rûb’ mezbûre Piri’ye def’ ve teslim eyledim dedikde gıbbe’l-istintâk işbu müdde-i mezbûre meblağ-ı mezbûr yüz guruşdan gayri mihr-i mü’ecceli olan yirmibeş guruş ile ve bakî yetmişbeş guruşdan rûb’u hissesi onsekiz guruş üç rûb’u hissesi ikrar lâkin zimmeti nasbâbında olan ikiyüz guruşdan hissemi talep ederim su’al cevabında meblağ-ı mezbûr ikiyüz guruş zimem bâbında akçesi olduğunu bi’l-küllîye inkâr eyledikde gayri Piri’ye mezbûre Piriden da’vâsına mutabık beyyine talep ibtiyân-ı beyyinesini izhar-ı ‘aciz ve gıbbeti talib olmağla ol dahi âla vafk-ı su’al halef billâhî-te’ala aslı işbu müddeiye-i mezbûre Pirinin hisse-i şeri men’ olunmak birle hıfzan li’l-

makâl hazîhi'l-vesîka bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi't-tasi min şehri Zi'l-hicce li sene sittin ve mi'etin ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Alemdar Ali Ağa bin Hasan

Penger Hacı Mustafa Ağa

Kâtib Mehmed Efendi

Sermuhzıran es-seyyid hüseyin Çelebi

S. 7 / B. 12:

İskenderun mübâya'ası malından zimmetlerinde zuhur edüb î'lâm ve tahsîli lâzım gelen mal-ı mîrîdir kî müfredâtı üzere zikr olunur. Sene 1160

Şehir kethudasızâde Hasan Ağa

4330

650 menzilciye teslim

3681

1046

2637

Hafalar Şeyhi Mustafa Çelebi

766

250 menzilciye teslim

516

20

496

Kayserili İsmail Beşe

540

40 menzilciye

500

	<u>100</u>
	400
Sabık vekil-i Fukarâ' Hacı Hamza	1089
	<u>600</u> menzilciye
	489
	<u>430</u> Cedid-i vilâyet hacıları ser menzilcisine
	59
	<u>805</u> Bâhâ-i Peksimed
	864
Mısrıoğlu Abdor zimmi	863
	<u>245</u> menzilciye teslim
	617
	<u>70</u>
	047
	<u>30</u>
	517
Bursalıoğlu	347
	<u>15</u>
	332
Tophaneci Hüseyin Beşe:	1810

Çakalcı Alemdar	1056?
	<u>761?</u>
	295
	<u>60 ?</u>
Yekün:	8100
	3115

S. 8 / B. 13 a:

Devletlü inâyetlü Hasan Pâşâ Hazretlerinin dâ'ire-i aliyelerine rûz merre iktizâ eden ecnâs-ı zehâyirin defteridir ki ber vech-i ati zikr olunur.

Nân-ı Azîz	Lahm	Pirinç
Kıyye	Kıyye	Kıyye
600	300	300
Ruğan-ı sade	Soğan	Nohut
Kıyye	Kıyye	Kıyye
75	30	10
Milh	Tavuk	Dakik-i has
Kıyye	Kıyye	Kıyye
10	30 aded	20

Asel	Sair	Saman
Kıyye	Kıyye	Haml
10	1500	50

Hateb

Haml

50

S. 8 / B. 13 b:

Vech-i meşrûh üzere da'ire-i hazret-i veli ni'amiye rûz-mere iktizâ eden ecnâs-ı zehâyirin müfredât defteri olmağla şerh verildi.

Bâ hatm-i kebir sadr-ı sabık Hasan Pâşâ.

Şerî'at şî'âr-ı Adana kadısı izzetlü Efendi zîde fazlehu ve mefâhirü'l- emâsil ve'l-akrân nakîbü'l-eşrâf vekili ve yeniçeri serdarı ve serdengeçti ağaları ve Â'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehum inha olunur ki avatıf-ı aliyye-i hüsrevanide Diyarbakır ilini târâfımıza inayet ve ihsan ve râh-ı rastın seri'an ve acilen varub zabt ve nizâm-ı memleket ve hudûd-ı İnan ekrâd ve aşâ'ir ricâlinden ve asâkir-i sairenin te'addi ve tecavüzlerine ruhsat verilmemek üzere ihtîmâm ve dikkat eylememiz bâbında emr-i fermân buyrulmağla işbu mâh-ı Zi'l-hicce'nin ondördüncü günü Ereğli'den hareket ve ol canîbe sevk-i tasdîr hareket 'azimet olunub iki gece Medîne-i Adana'da müsafretimiz iktiza etmekle kapumuz halkının lâzım gelen ecnâs-ı zehâyiri defteri mûcebince bâhâsıyla ma'rifet-i şer'le ve cümlemiz ittifakıyla cem' ve tedârik ve hazır ve âmâde ve hîn-i nüzûlumuzda kabzına me'mure teslim eylemeniz bâbında ve işbu buyruldu tahrîr ve isdâr ve ağalarımızdan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân (?) zîde kadrehu mübâşir ta'yîn ve irsâl olunmuşdur. İnşâllahu te'ala vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzre kapımız halkının iktiza edecek iki günlük dâd ve zahireleri defteri mûcebince bâhâsıyla ma'rifeti şer'le ve cümleliz ittifakıyla cem' ve tedârik ve hazır ve amade ve hîn-i nüzûlumuzda kabzına me'mura teslim eyleyüb 'avk ve te'hir ve ihmal ve müsâmaha ile zarûret ve

müzâyaka ba'is olmakdan hazer ve ber-mûceb-i buyruldu âmil olasız deyü. Buyruldu Fi 14 Zi'l-hicce sene 1160 (17 Aralık 1747)

S. 8 / B. 14:

[Bâis-i tahrîr-i huruf] oldur ki hala Adana Vâlîsi Hasanzâde Mehmed Pâşâ hazretlerinin harem-i muhteremleri Adana'ya geldikde Pınarönü nâm mahâlde vilâyet için verilmek üzere verilen ecnâsı zehâyir defteridir ki zikr olunur. Kayıt: Fi 17 Zi'l-hicce sene 1160 Zi'l-hicce sene 1161 (20 Aralık 1747)

Şair	Nâm-ı aris
19 Adana Kilesi	25 Kıyye
Kıymeti	Kıymeti
Guruş	Guruş
104.5	20
Ganem	Pirinç
10 re's	300 kıyye
Kıymet	Kıymet
Guruş	Guruş
35	25

S. 9 / B. 15

Medîne-i Adana'da vakî' Bâb-ı Tarsus Mahallesi sükkânından olub Kuyudane demekle arif Alemdar Ali ibni Durmuş nâm kimesne meclis-i şer'-i hatir lâzımü't-tevkîrde Medîne-i merkûmede Harabbahçe Mahallesi sâkinlerinden Abdul el-hâc Abdulbaki nâm kimesne mahzarında üzerine şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm eder ki tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem işbu merkûm Abdulbaki nâm kimesneden nakden yüzelli guruşa iştirâ' eylediğim Yusuf nâm gulâm yine işbu hazır-ı bi'l-meclis Alâ'iyveli ba'is-i

haze'l-kitâb es-Seyyid Ahmed Halil nâm kimesneye ikiyüzotuzbeş guruşa bey' ve ol dahi Kastamonu ahâlisinden Hacı Mustafa nâm kimesneye seksenbeş Zer-i Mahbûb altuna bey' ol dahi Mısır Kahire'de Çorumlu Alemdar ve anın burada Abdullah odabaşıya bey' olunub her birileri yedinden mübi'-i mezkûru semen-i kabz etdikde bâhâ-i mezkûr ber minvâl-i muharrer bey' olunub her biri mevlâsız rekâbet üzere hizmet eylemiş iken ben aslım Adana'da Harabbahçe Mahallesinde sâkin Molla Süleyman nâm kimesne semeni sahipleri zevcesi firaşından hasıl olan gulâm zevcesi Fatma nâm hatundan mütevellidim deyü Mısır Kahire hakimi'ş-şer' huzurunda mevlâsı Abdullah odabaşı mahzarında da'vâ ve ber minvâl-i muharrer hürrü'l-asıl olduğuna beyyine ikâmet edüb bade'l-isbât ve'l-halül şer'i gulâm-ı mezkûrun sebili tahliye olunub semen-i mübi'-i mezkûrun bâyî'-i Sürülü Alemdardan rûcu tasliyet olunmağla herbirleri işbu yedimizde olan hüccet-i şer'iiyeler ma'beyininde bâyilerinden bade'l semen-i mürafâ'i mebi'-i mezkûru rûcu etmeleri bâbında dahi işbu mezkûr Abdulfettâh'a def' eylediğim semen-i mebi'i mezkûr yüzelli guruşu olmağla rûcu' olunmak bi'l-asale matlûbumdur dedikde gibbe's-su'âl mezkûr Abdalbaki cevabında gulâm-ı mezkûr Yusuf oğlu Bakkal Süleyman nâm müteveffinin mülk-i müşterâsı ve hürrü'l asl olub tahminen altı yaşında iken işbu hazır-ı bi'l-meclis mir liva-i Adana Abdullah Ağa'dan iştirâ edüb fevt oldukda bana irsen intikâl etmekle oğlum bakkal Süleyman'ın zevcesinin ismi Fatma olmayub aherinden dahi katan evlâdı olmayub kasr-ı yedleri bilâ veled fevt olmuşlardır gulâm-ı mezkûru âkl ve raşid ve onsekiz yaşında bir şâb-ı emred olub her biri mevlâsına rakiyed üzere hizmet edüb rakiyelerini kirasen ve tahasen ikrar ve itirâf eylediğin tevatüren isbât ederim deyü def'le mukâbele etmeğin husûsu mezkûru hala medine-i Adana'da me'zûn bişlifton faziletli Ali Efendi istifta olundukda evvelen gulâm-ı mezkûrun hürü suru zarârı şart olunmadığına ifta' buyurduğunu fetva-i şerifinin mazmûn-ı münifinden işbu aher diyârda hürriyetini isbât eder kölenin rakiyetini tevatüren isbât murad olundukda köle ga'ib ani'l-meclisdir ga'ib üzerine şehâdetleri makbule değildir. İhzarı lâzımdır denmeğe karar olur mu el-cevâb Allahü âlem bi's-sevab cevab-ı nâ sevâbında olmaz deyü kütüb-i fikhîyye-i müteberâtdan fahrü'l-'ulemâ ve seracü'l-vehhâb isimli kitâblardan nakl-i sarîh ile ifta' buyurulub ve saniyen zeyt kibirinde akil ve raşid olan gulâm altı yaşından onsekiz yaşına değin tedâ'vülü yed-i rakiyet üzere bey' ve iştirâ olunub rakiyetini îkrâr ve kulluğunu itirâf ve her biri mevlâsını rakiyet vech üzere hizmet etdikden sonra ben hürrü'l- aslım bende ve aslımda rakiyet yokdur demekle kadir olur mu el-cevâb Allahu âlem olmaz ve bu cevabda filân diyârda filân kimesnenin

oğluyum ol kimesne hürrü'l-asıldır deyü da'vâ ve müdde'asına beyyinetü'ş-şehâdet bâde't-tehir ol mahalde ol makbûle kimesne olub ve ol dahi tadivine olan olmaz deyü kimesnenin vechen mine'l-vücûh evlâdı olmamış olsa ol gulâmın da'vâsı ve beyyinesi makbûle olur mu Allahu âlem olmaz deyü bezzâziyeden nakl-i sarîh ile ifta buyrulub ve kezâlik mechulu'n-neseb olub tedâ'vülü yed eyleyen zeyd hürrü'l-asıl olduğun iki kimesne ile beyyine ikâmet ile tabî'i olan ömr ü rakiyeti üzre seksen kimesne ile beyyine ikâmet ile beyyinesi evlâdır cevabında tevâtür beyyinesi evlâdır deyü iftâ' buyrulmakla ber minvâl-i muhârrer defî'i merkûm Abdulfettâh def' meşrûhuna bi't-tevâtür beyyine taleb olundukda udûl u ahrâr ve ricâl-i müsliminden ve 'ulemâ-i mettafiliye hala me'zûn bi'l-ifta-i Ahîshalı Ali Efendi ve müderrisin-i kirâmdan İmâmzâde es-seyyid Hacı Abdurrahim Efendi ve el-hâc Abdulgani Efendi ve Hatib es-seyyid Mustafa Efendi ve Feyzullah Efendi ve Kilislî Ömer Efendi Ağayı serdengeçdi parmaksız Ali Efendi ve Alemdar Ali Ağa ve es-seyyid Alemdar Hacı Musa ve el-hâc Mehmed bin Mehmed ve Mehmed Efendi İbn-i Mehmed ve Yusuf Ağa bin Hasan ve es-seyyid Feyzullah bin Süleyman ve İbrahim Beşe bin Mehmed ve diğêr Mehmed bin Hüseyin ve Alemdar es-seyyid Hasan Ağa bin Osman ve Mehmed bin İbrahim ve Hindîzâde ve Alemdar el-hâc Abdullah bin Halil ve el-hâc Veli bin Ali ve Mehmed Beşe bin Mahmud ve Ahmed Beşe bin Ahmed ve es-seyyid Tanburi bin Nebi ve Seyyid Mahmud bin Mehmed ve Hüseyin Ağa bin Abdurrahman ve el-hâc Ahmed bin Mehmed nâmûn kimesneler ile ma'lûmu'l-esâmi ve mahzûru'l-ışhâs seksen nefer sükât-ı sahihü'l-kelimât-ı cem' cem'i kesir kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hazır olub gıbbe'l-istişhâd (?) balada bast u beyân ve şerh-i â'yân rafî'i merkûmun ref'i meşrûh üzere ol vecihle herbirlerinden bi't-tevâtür şehâdetleriz ve şehâdet dahi ederiz deyü herbirleri ada-i şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde merkûmunların tevâtüren etdikleri şehâdetleri hayz-i kabûlde vaki' olmak ber müceb-i şehâdetihim müdde-i merkûmun müdde'âsını lağv-ı mahdût olub ber vech-i mürâfâ'asını men' ve gulâm-ı mezkûr Yusuf'un dâhî rakiyetine hüküm birle ma' vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi'l-yevmi's-samin aşere min şehri Zi'l-hicce'ti'ş-şerife li sene sittine ve mi'etin ve elfin.

Şuhûdu'l-hâl:

Minaslı Mehmed bin Mustafa

Minaslı es-Seyyid Mehmed bin Abdurrahman

Minaslı Kara Mustafa bin Hüseyin

Mehmed Emin bin Ali

es-seyyid Hüseyin sermuhzıran

S. 10 / B. 16:

Sûret-i Buyruldu Muhsinzâde Mehmed Pâşâ

Kudvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerrin Adana Nâ'ibi Efendi zîde ilmuhu ve mefâhiru'l-emâsil ve'l-akrân â'yân-ı vilâyet-i Vâli erleri zîde kaudrehum inhâ olunmuşdur ki;

İnşaallahu Te'âla bu târâfdan karar'ü-l ukbâya ile savb-ı me'mûrlarının 'azîmetimiz muhâkkık olmakla Asitâne-i 'Aliyye cânibine gönderilmesi mûktazi olan atlarımız için iktizâ eden yalnız bölüğüdür (?) ve ma'iyyetimizle gidicek itba'ımız için yalnız yüzymibeş re's-tevana menzil bargir ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetleriyle bir an ve bir saat mukaddem hazır ve amade ve kabzına me'mûrlar teslim ettirmek bâbında buyruldu tahrîr ve isdâr ve hududü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadrehu ta'yîn ve irsâl olunmuşdur inşaallahu te'âla vusûlunde gerekdir kî vech-i meşrûh üzeresiz kî hakîm-i şer' ve sa'ir mûmaileyhimsiz Asitane-i 'Aliyye cânibine gönderilmesi lâzım gelen atlarımız için iktizâ eden yalnız iki bölüğünde ve mâ'iyyetimizle gidicek itba'ımız için yalnız yüz yirmibeş re's tevana menzil bârgîr ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetleriyle bir an ve bir sa'at mukaddem hazır ve 'amâde ve kabzına me'mûra teslim etdirilmesine takayyud ve itmâm edüb ihmâl ve müsamâha ve gadr ve taksirden ziyâde hazır ve mucanebet eyleyüb mûceb-i buyruldu ile amil olasız deyü buyruldu. (Fi 23 Zi'l-hicce)

S. 10 / B. 17:

Elhamdülillahi'l-vakifu ala küllî hâl 'âlimü'l- gayb-i ve's-şehâdet'ü'l-kebiri'l-müte'â'l ve's-salât u ve's-selamü ala Muhammedini'l-mebûsi li-beyânü'l-harâmi ve'l-helâl ve ala alihi ve ashâb-ı hayru'l-ashâb ve hayru'l-âl.

Ama badu işbu kitâb sıhhât-ı nasibin tahrîr ve inşasına bâ'is badî budur ki; Medîne-i Adana mahallâtından Şeyh Mustafa Mahallesi sâkinelerinden sahibül'l-hayrât ve'l-hasanât ve talibü's-sadakâtı ve'l-mafarrât Ayşe binti Yusuf nâm Hatun tarafından vakf-ı ati'z-zikri ikrara vekili olub vekâleti İsmail bin Mehmed ve Osman bin Musa

nâm kimesneler şehâdetleri ile sabit ve subût-ı vekâleti hükm-i şer'i lahik olan zevce-i dahili Molla Osman bin Yusuf nâm kimesne meclis-i şer'i şerifi Ahmedi ve din-i şerif-i Mustafa zîde vakf-ı atî'z-zikri li-ecli't- tescil ve li-emri'l-itmâm mütevellî nasb ve ta'yîn eylediği es-Seyyid Hüseyin bin Hüseyin nâm kimesne mahzârında bi'l-vekâle ikrar-i sahîh-i şer'i ve itirâf-ı sarh edüb vakf-ı câ-i sudûruna değin müvekkilemin mülkü ü silk-i sarfında münselik olub mahalle-i mezbûrede vaki' kıbleten uzun Ali menzili ve garben şehir kethüdası menzili ile bazen Yusuf menzili ve şimâlen tarîk-i 'amm ve şarken es-Seyyid Mustafa menzili ile mahdûd iki bâb tahtani beyt ve bir örtme ve bir kenef ve bi'r-i mâ ve bir mikdâr havluyu müstemîl menzilini bi cümleti't-tevâbi' ve levâhik ve kâffeti'l-menâfi'i ve'l-murâfik hasbeten li'llâhi hamd vakf-ı sahîh-i şer'i ile vakf ve habs edüb şöyle şart ve ta'yîn ve tasrih eyledi ki;

Mâ'dem kendi hayatta oldukça keyfemayeşâ sahîre ve mutasarrif olduktan ve bâde vefâtı evlâd-ı zükûr kâne ev inâsen ale's-seviye sâkin ve tasarruf ve mütevellî olalar ve bade'l-inkirâz tahrîr ve termîmden fazla gallesi her kim mütevellî olur ise fâzıl olan alehy Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl eyliyeler deyü fariğan ani's-sevâdil menzil-i mahdûd-ı mezkûru mütevellî-i merkûma teslim ol dahi sair evkâf mütevellileri gibi kabz ve teslim eyledi dedi dedikte gıbbe't-tasdiki's-şerî vakf-ı mezbûra canîb-i vakıfdan semt-i şita azim olub vakf-ı akar hazret-i imâm-ı azâm katında lüzûmdan arı olmağla vakf-ı mezkûrdan kendi için rucû'a mesari şer' olmağla vakf-ı mezbûrdan rucu kemâ fi'l- evvel mülküne idhâl murâd ederim dedi dedikte gıbbe'l-istintâk mütevell-i mezbûr mütevellî-i mezbûr lâzım ve mahâlle mülâ'im cevâb-ı bâ sevâb azim olub gerçi vakfiyet-i akar hazret-i imâm-ı azam hazretleri ka'tında sıhhât-ı lüzûmdan mufâreket etmemekle anların kavli-i şerifleri üzere vakf-ı mezkûrun sıhhâtına hüküm celb ederim deyü hakîm-i hasîm-i mevki-i sadr-ı kitâbtan ve hüsn-ü me'âb Efendi Hazretleri huzûrunda mütearifden ve fasl-ı hasma talibân olduklarında hakîm-i mumâ-ileyh hazretleri dahi câbînin deliline nazâr ve münâve mu'allîl hayr etmesine hazer edüb İmâmeyn-i hamiyeyi kavli-i şerifleri üzere menzil-i mahdûdan mezkûrun evvelâ vakfiyetine ve seniyen şurût ve kuyudun sıhhat ve lüzûmuna hükm-i mahkeme-i şer'i ve kaza-i mîriye mer'i edüb min-ba'd vakf-ı mezbûr sahîh ve lâzım olub nakz ve nakzına mecâl muhâl oldu. Cerâ zâlike ve hurre fi evâhir-i Zi'l-hicce li sene sittine ve mi'ete ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Fahru'l 'ulemâ el-Hâc Abdulgani Efendi	es-Seyyid İsmail Efendi
Molla Hüseyin bin Abdullah	es-Seyyid Hüseyin Ser-Muhzıran
Mehmed Efendi Kâtib	Abdullah Efendi Kâtib

S. 11 / B. 18:

[Bais-i tahrîr-i hurûf] oldur ki bundan akdem Adana Vâlisi Muhsinzâde Mehmed Pâşâ Hazretlerinin rukûbları için cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le da'irelerine mahallâtından ber vech-i ta'dil verilecek bargir defteridir ki ber-vech-i ati zikr olunur (Fi 28 Zi'l-hicce sene 1160)

Mahalle-i Tüccârân :	Mahalle-i Karfiri
Bargir	Bargir
2	3
Mahalle-i Hakirbu	Mahalle-i Ağa Mehmed
Bargir	Bargir
1,5	1
Mahalle-i Çınarlı	Mahalle-i Yarbasi
Bargir	Bargir
1	1
Mahalle-i Çalibelen	Mahalle-i Harabbahçe
Bargir	Bargir
1	0,5

Mahalle-i Sarracan

Bargir

1

Mahalle-i Saçlı Hamid

Bargir

1

Mahalle-i Hacı Fakih

Bargir

0,5

Mahalle-i Ağca Mescid

Bargir

0,5

Mahalle-i Dabbağan

Bargir

0,5

Mahalle-i Halhalbetimur

Bargir

0,5

Mahalle-i Çukurmescid

Bargir

1

Mahalle-i Hacı Hamid

Bargir

1

Mahalle-i Durmuş Fakih

Bargir

0,5

Mahalle-i Camii Cedit

Bargir

0,5

Mahalle-i Safibahçe

Bargir

1,5

Mahalle-i Su gediği

Bargir

1,5

Mahalle-i Mestanzâde

Bargir

1

Mahalle-i Yortan

Bargir

1

Mahalle-i Şeyh Mustafa

Bargir

0,5

Mahalle-i Kantarzâde :

Bargir

1

Mahalle-i Eskihamam

Bargir

3

Mahalle-i Taşçakal

Bargir

1

Mahalle-i Sarıyakub

Bargir

1

Mahalle-i Pâşânebi

Bargir

0,5

Mahalle-i Alidede

Bargir

1

Mahalle-i Karasofi

Bargir

2,5

Mahalle-i Bâb-ı Tarsus

Bargir

1,

Mahalle-i Hanedân

Bargir

1

Mahalle-i Mermerli

Bargir

1,5

Mahalle-i Haceivezir

Bargir

0,5

Mahalle-i Tekkekurban

Bargir

0,5

Mahalle-i Zimmiyan

Bargir

5

Mahalle-i Dervişpâşâzâde :

Bargir

0,5

Kaza-i Yüregir

Bargir

10

Mahalle-i Hamamkurban

Bargir

1,5

Mahalle-i Akidzâde?

Bargir

0,5

Mahalle-i Kaşab Bekir

Bargir

1

Mahalle-i Bahçeciyan

Bargir

14

Nahiye-i Dindarlı

Nahiye-i Canîbü'ş-şehir

Bargir

Bargir

5

5

Nahiye-i Karaisalı

Bargir

5

Yekün :**80+5=85****S. 11 / B. 19:**

Medîne-i Adana'da vaki' Yerlu ve mütemekkin Ermeni ta'ifesinden sarrâf Artin ve Bedros veled-i Mıgırdiç ve Kirkor veled-i Manos ve Budros veled-i Mikroskibas ve Kirkoz veled-i Panos Ekub veled-i Artin ve Kalaycı Nibus veled-i Andirik ve Kelikirosoğlu Dirkor veled-i Artin ve Avadik veled-i Şahbender veled-i karabet ve Lala Şahin veled-i Andris ve karındaşı Bağırısar veled-i Kirkor ve Agop ve Dursun veled-i Bali ve sa'irleri ve Rum keferesi ta'ifesinden Ara ve Faraçoğlu Süleyman ve Cebbaroğlu Mikâ'il ve Kırz veled-i hane veled-i Agob ve sairler ve 'an asıl Kayseriye'den ve Tokat'dan ve Sivas ve Erzurum ve Trabzon ve sa'ir bilâd-ı emsâr sâkinlerinden ve sancaklarından olub Medîne-i mezbûrede bi'l-musâfere mütemekkin tüccâr İbrahim acem ve Nasara ta'ifesinden Bali veled-i Samuel poseb veled-i İsabalı ve Murat veled-i Esyab ve İbrahim veled-i Amid ve Minas veled-i Ağob ve İbrahim veled-i Afmor ve Kirkor veled-i Asob ve İbrahim ve Murdus Sultan ve Acem Giridik veled-i maksûd ve Aziz veled-i Huma ve Şahin veled-i Mir ve Karabet veled-i Serkeş ve Bağob veled-i vartan ve Kirkor veled-i Tavla ve serkeş veled-i Kirkor ve sair ma'lûmul esamî ve mahzarül-eşhas ehl-i zimmet ve nasara ta'ifesinden olub yerlu ve misafirin nasara meclis-i şer'i şerif-i hatir-i lâzımü't-tevkîrde Adana Eyâletinin cizyesi bâ berât-ı alişân 'uhdesinde olub işbu bin yüzaltmışbir senesine cibâyet evrâkı esnâf-ı selâse itibariyle verub mâl cizyesinden tahsiline me'mûr işbu rafiu'l- kitâb mecdal- emâsil

ve'l-akrân el-hâc Ali Ağa bin Hüseyin Çavuş mahzârında bi't-tav'î ve'l-rıza herbirleri takrîr-i kelâm eder kî işbu sene-i mübâreke devşirilüp cizye evrâkı kağıdı işbu ağayı mumâ-ileyh cibâyet için ekseriniz zahiru'l-gına olub i'lâna müstahıksınız deyü ekserimiz ve ala kağıdı teklîf eylediğinden mâ'ade mal cizyeyi defa' alıyorum deyü tâleb eylediğinde bizler dahi içlerimizden 'ilâna müstehâk yokdur ve evsâta müstehâk cizyeye der dirhemân ancak evsât ve ednâ kâğıdı alıyoruz deyü red'le cevâb ve beynimizde nizâ'i küllî vâki'(okunamadı) müslihan tavassûtla esnâf-ı selâse i'tibâr olmaksızın yerlü olanlarımızdan altı guruş birer rûb ale's-seviyye ref' ve teslîm etmekle ve ağa-i mûmaileyh dahi ziyâde taleb olunmak ve bizler dahi noksan teklîf etmek üzere ve nizân verilub ber minvâl-ı muharrer cibâyet olunmak her birlerimiz razı ve müte'ahhid olduk dediklerinde me'zunen mesfûrunun ber vech-i tahrîr ikrarlarını cizyederâğası dahi gibbe't-tasdiki's-şer'i bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi gurre-i muharrem li-sene ihda ve sittine ve mi'etin ve elf.

Şuhûdu'l-Hâl:

Battal Mehmed Ağa

Mehmed Ağa (...)

Mehmed Ağa Yusufagağazâde

Mahmud Efendi İbn-i Fazlullah

el-Hâc Ömer Ağa

İsmail Efendi vekil-i fukarâ'

S. 12 / B. 20:

Husûs-ı atil-beyânın istimâ' ve fasl-ı hasm için bu fâkir Medîne-i Adana'da vâki' Vâlilere mahsûs saraya varub hala Adana Vâlisi vezir-i şecâ'at semir devletlü faziletlü Muhsinzâde Mehmed Pâşâ yesserallahu mayuridu ve mâyeşa hazretlerinin kethüdayı alikaderleri huzûrunda 'akd olunan meclis-i şer'i nebevide Medîne-i merkûmede vâki' Karasofu mahallesi sâkinlerinden olub muhaddirâtdan olmalarıyla meclis-i makuda huzurları muteazzire olan işbu rafîetani'l-kitâb Ayşe ve Fatma bintey satır Hasan nâm hatunların zatlarını bi ma'rifet-i şer'iyye arifan Molla Süleyman bin Halil ve Mehmed bin Hüseyin nâm kimesnelerin şehâdetleriyle vekâleti sabit olan Hasan Çavuş-zâde es-Seyyid Mehmed Ağa nâm kimesne camii cedid mahallesi sâkinlerinden Hatice binti Abdullah nâm Hatun ve Meryem binti Hamza nâm Hatun dahi kezâ muhaddarâttan olmağla tarafından zât-ı merkûmeyi bi-ma'rifeti's-şer'iyye

arifan Abdulcelil bin İbrahim ve Musa bin Durmuş Ağa şehâdetleriyle sabitu'l-vekâleden oğlu Ömer Beşe nâm kimesne Vâlî-i müşârü'-n-ileyh hazretlerinin kibeli asifanelerinden ta'yîn buyurulan harem kethudası mübâşerefiyle meclis-i mezkûr-ı makûda ihzârları üzerine bi'l-vekâle şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm eder ki müvekkilelerim anasıl ashâb-ı hayrât ve'l-hasanât müteveffâ Durmuş Fakîh denmekle meşhûr nâm kimesnenin sulbiye kızı müteveffîye Fatma'nın sadri oğlu şatır Hasan'ın kızları olup cedleri müteveffâyı mezbûr Durmuş Fakih Medîne-i merkûmede vaki' bâb-ı Tarsus haricinde tahdîd ve tavsîfden müstağni çukurhan denmekle ma'rûf kervansaray ve cenbeynde vaki' öğünde bir kıta basta arsasıyla bir bâb habbaz dükkânı ve bir bâb berber ve bir bâb sarac maa basta ve bir bâb ambar ve bir bâb nalbant dükkanları ve haric-i Adana'da Sultan sokağında hudûdu mu'ayyene bir kıta kebir bahçe ve bir kıta dahi harâba sağır bahçe derûnunda eşcar-ı müsmire ve gayr-i müsmireyi müstemîl mülk bahçe ve akâratını bi cümleti't-tevabî'i ve'l-levahiki hayatında mülkünden ifrâz ve hasbeten li'llahi'l-müte'al vakf ve habs edüb vakfiyesi natık olduğu üzere tevliyet ve tasarrufu evvelâ kendi nefsine ve badehu evlâd-ı zukûruna ve bade'l-inkirâz evlâd-ı'z-zükür evlâd-ı inâsına ve evlâd-ı evlâd-ı evlâdlarına şart ve ta'yîn ve tefarruğ edüb şurût-ı sa'iresi dahi olmağla evkâf-ı mezkûru evlâdı zukûrdan Koca Ağa-zâde denmekle arif es-Seyyid Mustafa Ağa ber müceb-i şart-ı vakıf zabt ve mutasarrıf olup hane-i mezkûre muttasıl dekâkini mezkûr ve bastaların arsa ve binasının vakfiyetini kirâren ve mirâren ikrar ve vakfiyet üzere mutasarrıf olduğunu itiraf edüb mukiren ve musirren bilâ veled fevt oldukda evlâd-ı zukûru munkariz olup muvekkilelim evlâd-ı inasdan olmalarıyla vakf-ı mezkûru müvekkilelerim dokuz sene bila niza' ve iradatından bade't-tamir ve't-termim fazla gallesinden beher sene Okçuoğlu medresesinin münderrisine yedi gurus ve mecid-i şerifinin İmâmına altı gurus vazife verüb baki gallesini ber müceb-i şart-ı vakıf ale's-seviyye beynlerinde iktisam edegelürler iken zikr olunan bir kıta koca Ağazâde es-Seyyid Mustafa Ağa nâm müteveffânın zencesi işbu haziretü'l-meclis olan Hatice ve vereseşi Meryem nâm Hatunlar zuhûr ve evkâf-ı mezkûr mülhakatından bir kıta basta ile beş bâb dükkana müdâhale ve murazadan hali olmamalarıyla su'âl olunub takrirleri tahrir ve müceb-i şer'isi icra olunmak bi'l-vekâle muradımdır dedikde gibbe's-su'âl mezbûre Hatice Hatun ve vekil-i merkûm Ömer Beşe ber minvâl-ı muharrer akar-ı mezkûr hane ve canbeyninde olan dekakîn ve bahçelerin vakıf olduğunu ve vakf-ı mezkûrun tevliyet ve tasarrufa vekil-i merkûmun müvekkilelerine intikal eylediğini her birleri tay'ân ikrar ve itirâf edüb lâkin dekakîn-i mezkûrlerin (..) mûrisimiz müteveffâ-i

merkûm inşa eyledi deyü def' sadedinde olub mûrisleri müteveffâyı merkûm es-seyyid mustafa Ağa vakfiyet üzere mutasarrıf olub kirâren ve mirâren vakfiyetini ikrar ve hasren fevt olduğunu her birleri inkâr edecek vekil-i merkûmdan da'vâsız cevabı beyyine ta'leb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müsliminden ve müsîn-i 'ulemâdan Ahmed Efendi İbn-i Mehmed Efendi ve el-hâc Ahmed bin Mehmed ve el-hâc Abdurrahman bin İsmail ve es-Seyyid Mustafa bin Halil ve es-Seyyid Hacı Ali bin Ahmed ve Kadı Mustafa bin İlyas ve Hüseyin Beşe bin Hasan ve Habbazi Ömer Ağa bin Yusuf ve Ali bin Hüseyin ve es-Seyyid Ali bin Mehmed nâm kimesneler ile kendilerine kazb kûsûrû olmayan ma'lûmu'l-esâmî otuz neferden mütecâviz mevsûkun-bihi kimesneler cemm-i gafîr meclis-i ma'kud-ı mezkûrda zikr olunan hane ve cibâyetinde olan dekâkin ve bostanlar (?) ve müteveffâ-yı merkûm bizim huzurumuzda vakfiyetini kerrâren ve merrâren ikrar eylemiştir. Ve hala nevbet-i tasarruf mezbûre Ayşe ve Fatmanındır deyü tevatüren her birleri edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye ettiklerinde şehâdetleri haber-i? kabulde vaki' olmayub ber mûceb-i şehâdetihim mezbûre Hatice ve vekil-i mezbûr Ömer Beşe vakf-ı Mezkûra müdâhalesinden men' ve kasr-ı yedlerine tenbih birle ma' vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi hadî zi'l-hicce li sene sittine ve mi'etin ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Tiryakizâde Ömer bin Alemdar

Cemal Mustafa Beşe

Alemdar Fakih Mustafa Beşe

Mehmed Efendi Kâtib

es-Seyyid Mehmed Ağa Bozzâde

es-Seyyid Hacı hasan Bozzâde

el-Hâc Mustafa Haydarzâde

Mehmed Ağa Hacızâde

Gözübüyük Mehmed Ağa Alemdar

es-Seyyid Hacı Ahmed Evren-zâde

S. 13 / B. 21:

Medîne-i Adana mahallâtından Harabbahçe mahallesi sükkânından rafî'i haze'l-kitâb es-Seyyid Abdullatif Çelebi İbn-i es-Seyyid Abdunnebi nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i hatir-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre sükkânından li eb er karındaşı es-seyyid Mustafa bin el-mezbûr mahzarında üzerine şöyle da'vâ ve takrîr-i

kelâm eder kî tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem müteveffâ bâbam es-Seyyid Abdunnebi Çelebi hâl-ı hayatında ve kemâl-ı ‘akl-ı sıhhatında hanesine muttâsıl bir bâb ma’lumetu’l-hudûd bir bâb bakkâl dükkânını bana hibe-i sahîha-i şer‘i ile ve bade’t-tahlif hibe edüb ve ben dahi meclîs-i hibede îcâb ve kabûl eyledim şimdi karındaşım es-Seyyid Mustafa dükkân-ı mezkûru tasarrifından mümâne‘at eder su‘âl olunub (..) tahrîr ve kasr-ı yedinde olunmak matlûbumdur dedikde gıbbe’s-su‘âl ve akibe’l-inkâr işbu müdde-i mezbûr es-Seyyid Abdullatifden da’vâsına mutâbık ve muvâfık beyyine tâleb olundukda ‘udûl-ı ihrâr-ı ricâl-ı müsliminden Mehmed bin Ahmed ve Hüseyin bin Ali nâm kimesne li ecli’ş-şehade meclîs-i şer‘e hazıran olub istişhâd olundukda fi’l hakîka tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem bizim huzûrumuzda müdde-i mezbûr es-Seyyid Abdullatif Çelebi bâbası müteveffâ es-seyyid Abdunnebi hâl-ı hayatında ve kemâl-ı akl-ı sıhhatında dükkân-ı mezkûru hibe-i sahîha-i şer‘iyye ile bade’t-tahlif hibe ve teslim eyledi ol dahi meclîs-i hibede inhâb ve bâbül eyledi bizler bu husûsa bu vech üzere şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz deyü herbirleri edâ’yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde gıbbe ri‘aye şerayiti’l-kabûl şehâdetleri makbule olmağın ber müceb-i şehâdetihima dükkân-ı mezkûr müdde-i mezbûr es-Seyyid Abdullatif Çelebi’nin mülk-i mevhubu olmağın karındaşı es-Seyyid Mustafa’ya dükkân-ı mezkûrden kasr-ı yedine tenbih birle hıfzan li’l-makâl hazihi’l-vesîka bi’t-taleb ketb olundu. Hurrîre fi evâhir-i Muharrem li sene ihda ve sittine ve mi‘ete ve elf.

Şuhûdu’l-hâl:

Mehmed Efendi bin Fazlullah

Ömer Efendi kelbi

Abdulkadir Beşe menzilcii Adana

Kör Mahmud

Hafız Abdulmuhib

Ahmed Beşe

S. 13 / B. 22:

Defter oldur ki Medîne-i Adana mahallatından Harabbahçe Mahallesi sükkânından iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Abdunnebi İbni Süleyman nâm müteveffânın veraseti zevce-i menkûha-i metrûkesi Selun binti Sağır Ömer nâm Hatun ile Sulbi oğulları es-Seyyid Mustafa ile es –Seyyid Abdullâtif nâm kimesnelere şer‘an

inhisârî zahir ve mütehâkkık oldukdan sonra (..) ber-vech-i atî zikr olunur. Hurrîre fî evâhir-i Muharrem li sene ihda ve sittine ve mi'etin ve elf.

Mahalle-i mezbûrda bir bâb tahtani beyt bâhâsı

Guruş

125

Sile yorgan köhne 1 adet

Döşek köhne 1 adet

Guruş

Guruş

2,5

1

Yastık sile 1 adet

Köhne çuha 1 adet

Guruş

Guruş

0,5

1

Sağır sini 1 adet

Leğen sağır 3 adet

Guruş

Guruş

2,5

1

Sahın sağır 3 adet

Lenger sağır 2 adet

Guruş

Guruş

1

3

Halka köhne 1 adet

Gargan sağır 1 adet

Guruş

Guruş

2

6

Gürgüm 1 adet

Tencere sağır 2 adet

Guruş

Guruş

2

2,5

Sağın Taş 1 adet

Tahta Ambar 3 adet

Guruş

Guruş

2

5

Köhne harar 2 adet

Tüfenk siyah 1 adet

Guruş

Guruş

1,5

10

Demir Terazı 1 adet

Tecemmuat-ı hane

Guruş

Guruş

1

10 guruş

Yekün:

Guruş

189 (Yalnız yüzseksendokuz guruşdur.)

Minhâ'l-ihrâcât

Techîz-i tekfin ber mû'ceb

Guruş

30

Deyn-i müsbit Büzürük Vasoğlu

Resm-i Adi

Guruş

Guruş

24

16

Maziri-i çuhadariyye kâtibiyye mahzariyye

Guruş

6,5

Sahhâl-baki 112 guruş yalnız yüzoniki guruşdur.

Hisse-i zevceti'l-mezbûre Sulur Hatun

Guruş

14

Hisse-i ibni'l-mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi

Guruş

49

Hisse-i ibni'l-mezbûr es-Seyyid Abdullatif

Guruş

49

S. 14 / B. 23:

Medîne-i Adana civarında vaki' Tarsus Eyâletinden Avcı cemâ'atı re'âyalarından rafiû haze'l-kitâb Musa bin Halil ve Mustafa bin Cafer ve Ali bin Kara Veli ve Veli bin Mehmed ve Halil bin Ahmed nâm kimesneler meclis-i hatirde Maraş Ka'lesi dizdârı Ahmed bin Yusuf Medîne-i Adana sükkânından Ömer Beşe bin Mustafa

mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrir-i kelâm edüb re'âyası olduğumuz cemâ'at-ı mezkûr dizdâr-ı mezbûr ile merkûm Ömer Beşe'ye iltizâm eden nâm Sipahi ba berât-ı Âli ber vechi iştirâk mutasarrıflar olub ez kadîm beher bir neferlerimizden ellişer para rüsûm-ı ra'yyet alınub mezkûr elli parayı dizdâr-ı merkûm ile sipahi mezbûr münasefeten taksim ederler iken sipahi-i mezbûr binyüzaltmış senesi rüsûmunu merkûm Ömer Beşeye iltizama varub ol dahi cebren ve kerhen her bir neferimizden ikişer buçuk üçer guruş alub gadr ve hayf etmekle mezbûretandan su'âl olunub ber mutad-ı kadîm vere geldiğimiz ellişer paradan ziyade aldıkları istirdad ve bade'l-yevm senede rüsûmu ra'yyet nâmıyla ellişer paradan ziyade mutalebe rencide etmemeleriyle üzere beyyine olunmak matlûbumuzdur dediklerinde gıbbe's-su'âl ve akibe'l- îkrâr re'âyâyı merkûmunun beher neferi senede dizdâr ve timar hisselerine ale'l- iştirâk ellişer para ve rüsûm-ı râ'yyet edâ' eyledikleri mudâd-ı kadîm olduğu dizdâr-ı merkûm dahi îkrâr ve itirâf eyledikten sonra fi-mâba'd re'âyayı merkûmun beher neferinden senede ellişer para rüsûm-ı râ'yyet taleb ve haz olunub gerek ka'la-i mezkûr timarı ve gerek sipahi-i merkûm tarafından ziyade mütâlebe ile rencide olunmamaları üzere yedlerine hüccet-i şer'iyeye i'ta olsun dediklerinde gıbbe't-tasdiki'ş-şeri ma'a vakâ'a bi't-taleb ketb olundu. Hurre fi't-tasi ve'l-işrine min muharremi't-haram li sene ihda ve sittine ve mi'etin ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Fahru'l-hal

Fahru'l-'ulemâ es-Seyyid Seyyidi Efendi Şeyhzâde

Tercanzâde Hüseyin Efendi

.....zâde Osman Ağa

Ebubekir Ağa Dursunzâde

Sermuhzıran Ahmed Beşe

Mübâya'a-i İskenderun mübâşiri

Mehmed Ağa'nın bade'l-itmami'l-hizmet yedine verilen i'lâmın sûretidir.

S. 14 / B. 24 a:

Der devlet-i mekine ‘arz-ı da’i-i kemine budur kî

Bundan akdem İskenderun iskelesi anbarında mevcûd olan “mîrî” zehâyirden Eyâlet-i Adana ve A‘zaz ve Zülkadriye ahâlilerinden iktizası olanlara bey’ ve semeninian nakd zehâyir-i mezkûrun bey‘ine me‘mûr Dergâh-ı âli gediklilerinden işbu bâ‘is-i ‘arz-ı ‘ubûdiyyet destari Mehmed Ağa kullarına def’ ve teslim olunmak bâbında şeref sûdur eden emr-i ‘ali Medîne-i Adana mahkemesine vusûlunda bade’t-tescil sadır olan emr-i alişâna imtîsâlen Medîne-i Adana ahâlilerinden olup zehâyir-i mezkûrun iştirâ‘ına giden ma’lûmu’l-esami kimesneler iskele-i mezkûrda anbarı üzerine varub yevm-i kabzada beynen-nassiri râ‘ici üzere şehir-i İstanbuli keyl-i hintanın yüzaltmışar akçeden olmak üzere Ağa-ı mûmaileyhden iştirâ‘ ettikleri altıbinüzdoksaniki keyl-i İstanbuli hintanın kıymeti sekizbinikiyüzelli altı guruş ve ikiyüzotuz İstanbuli kıntar peksimâd kî kıymeti altı doksan guruşki müctemi’ olan sekizbindokuzyüz kıraltı guruş kî sekizbinüçyüz onaltı guruşunu ahâli-i mezkûrden tahsil ve ağa-i mûma-ileyhe tamamen def’ ve teslim olunub baki kalan altıyüzotuz guruşu el-hâc Ali nâm kimesnenin zimmetinde kalub kendi masarîfina sarfla istihlâk ve bu esnada mal-ı merkûmu edâya iktidarı olmayub iki ay tamamına değin edâ’ya müte’âhhid olmağın mezkûr el-hâc Aliyi cümle ma’rifeti ve ma’rifeti şer’le ve münbaşir-i merkûm ma’rifetiyle mal-ı Mezkûru li-ecli’t-tahsil kalebend olunub Ağayı mûmaileyhi avdet etdirilmekle fi’l-cümle ahâli edâ’ya iltimaslarıyla mâl-ı mezkûru ber mecelle sebab-i tahrîr-i hükmi ile havale buyrulmak ricâsına (..) vakiulhaldir li iltimâs-ı dergâh-ı İsmet penahiye ‘arz olundu baki emr u fermân menlehü’l-emrindir. Hurre fi evâsıt-ı şehir-i saferi’l mu‘âzzam li sene ihda ve sittine ve mi’eteyn ve elf.

El-müşirü’ d-dâ‘ili’ d-Devletü’l-‘Âliyyetü’l-Osmaniyye el-hâc Abdulaziz

Mübâyâ‘a Ağasının verdiği tahvil sûretidir.

İskenderun anbarında mevcûd olan mir-i ecnâs zehâyirden iştirâ‘ olunan hinta keyl-i İstanbuli 6192 kıyye 60 meblağ

805 ikiyüzotuz kantar İstanbul peksimed bâhâsı 9061

630 el-hâcAli zimmetinde 8431 meblağ-ı mezkûr tamamen tahsil ve kabz olunmuştur.

S. 14 / B. 24 b:

Bâ'is-i tahvil budur kî

İskenderun İskelesi anbarında mevcut olan mîrî ecnâs zehayîrden ba fermân-ı ali bey'ine me'mûr olduğum hasabiyle mîrîye alan ahâlilerine mürâcâ'at olunan yalnız altıbinyüzdoksan iki keyl-i İstanbuli hıntanın yevm-i kabzda si'r-i râ'ici yüzaltmış akçeden olmak (..) sekizbinikiyüzellialtı guruş ile ikiyüzotuz kantar rumi peksimet kıymeti olan sekizyüzbeş guruşun altıyüzotuz guruşu el-hâcAli zimmetinde kalıb mâ'adası tamamen Adana ahâlileri yedlerinden ahz ve kabz eylediğimi müşîr (..) işbu tahvîl verildi. Fî 15 Saferü'l-hayr sene 1161

Destari Mehmed

Gedikliyan-ı Dergâhı Ali

S. 15 / B. 25:

Medîne-i Adana'da vaki' Akçamescid Mahallesi ahâlisinden olub umûrlarına ru'yet vekilleri olan mütevellileri kalelizâde denmekle 'arif Mehmed Ağa bin Abdülkerim meclis-i şer'i şerif-i hatir-i lâzımü't-tevkîrde yine mahalle-i mezbûre ahâlilerinden olub zatı tarif-i şer'i ile mu'arrefe Ayşe binti Ali nâm Hatun tarafından da'vâyı ati'z-zikri muhakemeye ve da'vâya vekili olub vekâleti zatı mezbûreyi arifan Usta Mehmed bin Yusuf ve el-hâc Bilal bin Mustafa nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sabitü'l-vekale (..) işbu rafîü'l-kitâb Molla Mustafa bin Osman nâm kimesne mahzarında bi't- tevliye üzerine da'vâ ve takrir-i kelâm edüb mahalle-i mezbûre ahâlisinden olub bundan akdem fevt olan Kôr Velizâde Mehmed Efendi bin Osman nâm müteveffâde mahallemizin kırkguruş akçesi olub sergi-i vafiyesi olmamağla Durmuşfakih Mahallesinde vaki' kıbleten bazen tarîk-i has ve bazen Abdülvehhab menzili ve şarken tarîk-i amm ve iki târâfı dahi Rabia Hatun menzili ile mahdûd bir bâb tahtani ve bir örtme ve bi'r-i mâ ve bir mikdâr avluyu müştemil menzili Raziye Hatun nâm bayi'adan iştirâ' edüb mülk-i müşterası olan menzil-i mezkûrun icâresinden

meblağ-ı mevkûfe Akmurad? eylediğimde vekil-i mezbûrun müvekkilesi merkûm Ayşe Hatun mümane'at eder su'âl olunub (..) ve menzil-i mezkûrun icâresinden meblâğ-ı mevkûfe tahsil olunmak bi't-tevliye ve bi'l-vekâle muradıdır dedikde gıbbe's-su'âl vekil-i mezbûr Molla Mustafa cevabında tarih-i kitâbdan iki sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûru müteveffâyı mezbûr Mehmed Efendi bayî'i mezbûre Raziye Hatundan semen-i misli olan yüz kırk gurus mahzar-ı müsliminde benim için iştirâ' edüb semen-i mebi' meblağ-ı mezbûr yüz kırk gurusunu kendi malımdan müteveffâyı Mezkûr yediyle ve teslim olunub hüccet olunmak üzere iken târâf-ı kıblesinde olan Abdulvahhab şufa da'vâsı sadedinde olub suret-i şer'iyeye menzil-i mahdûdların târâf-ı rabi'asının bir zira' ihab ve ithab ve mezbûr Abdulvahhab da'vâyı sufası müterafî olmak için mübâya'â hüccet-i müteveffâ-i mezkûrun kendi ismine olub lâkîn kıymet ahz olunduktan sonra muvazâ'a olub menzil-i ahdûd-ı mezkûrun semen-i misli müvekkilem Ayşenin malından olmak üzere müvekkile için olunub benim 'alâka ve medhalim yokdur deyü kirâren ve mirâren müteveffâyı mezbûr Mehmed Efendi îkrâr etmişdi deyü vekil-i merkum ref'le mukabele idicek gıbbe'l-istintak ve'l-inkâr vekil-i mezbûr dahi def-i meşrûhunu müsteban beyyine tâ'leb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-i müsliminden fakihzâde el-hâc Mustafa Ağa ve Berber Usta Mehmed bin Yusuf nâm kimesneler li ecli'ş-şehade meclis-i şer'e hazıran olub işhâd olundukda fi'l-hakîka menzil-i mahdûd-ı mezkûr müteveffâ-i mezbûr Mehmed Efendi vekil-i mezbûrun müvekkilesi Ayşe Hatun için iştirâ' edüb semenini mezbûr Ayşe kendi malından edâ' eyledi ber vech-i muharrer sıhhat mu'âza'â olunub badehu müteveffâ-i mezkûr bizim huzurumuzda menzil-i mezkûr merkume Ayşe Hatunun mülk-i meşterasıdır deyü kirâren ve mirâren îkrâr eylediğine bizler bu husûsa bu vech üzere şahitleriz ve şahadet dahi ederiz deyü herbirleri edâ'yı şehâdet-i şer'iyeye eylediklerinde gıbbe riaye şarayıtı'l- kabul şehâdetleri makbule olmağın ber müceb-i şehâdetihi ma' müteveli-i merkûm bi vech muarazadan hine'l-men' ve menzil-i mahdûd-ı Mezkûr mezbûre Ayşe'nin mülk-i müşterası olmak üzere cezm-i birle ma vakâ bi't-taleb ketb olundu. Hurrıre fi evâsıt-ı şehri-i Saferi'l-hayr li sene ihdâ ve sittine ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Fahrûl-müderresin Hüseyin Efendi Mercanzâde

Mehmed Efendi el-İmâm li camî'-i cedîd

Mehmed Ağa bin Yusuf Ağa

Kilisli Ömer Efendi

Abdullah Bey Miralay

es-Seyyid Hasan bin Mustafa

el-hâcMustafa Burçakzâde

S. 15 / B. 26:

Medîne-i Adana'da vaki' Akçamescit mahallesi sükkânından Cin Mehmed Beşe bin Mehmed nâm kimesne meclis-i şer'i hatır lazimu't-temkirde yine Medîne-i merkûme sukkanından Puşegan tâ'ifesinden rafîûl-kitâb Ebrahim veled-i Karakuş Bedurs veled-i Ağrar ve Panus veled-i ivarca ve Kirkor veled-i Maruk ve Manus veled-i Tanus ve Karabet veled-i Şahverdi ve Senkir veled-i İvidik mabuke veled-i Ağop Karabet veled-i Andernas Ağba veledi Bedros ve Ağba veledi Nacrur ve Osber veled-i Şahin ve İsmail bin Abdullah ve Ömer bin Ali Beşe ve Yusuf bin İbrahim ve sair ma'lumu'l-esami ve mahsuru'l- eşhas müslim ve zimmi ki nesnelere mahzarlarında herbirlerinin üzerlerine şöyle da'vâ eder ki Medîne-i münevvere ala münevveriha efdalu't-tahiyeti ve't-teslim evkâfından Ceel kiras [Kelkiras, Kelgiras] evkâfi mütevellisi es-Seyyid Mustafa Ağadan Medîne-i Adana ve Tarsus'da mütemekkin Puşegan raayası Perakendelerinin ber müceb-i defter-i hakani vakf-ı şerif için yüzyirmibeşer akçe harç taleb etmekle Ağayı mûmâ-ileyh tarafından ber müceb-i temessük taviz ve sipariş olunmağla yedimde olan memhûr temessük mantukunca herbirleri taleb eyledikde vermeden ta'allul ve edâden imtinâ ederler su'âl olunub haremî tahrîr ve havalesi ala icra olunmak muradımdır dedikde mezbûrun masfurundan herbirleri cenâblarında bi hak asıl ta'ife-i puşegandan ve Medîne-i Adana'da ve Tarsus'da mütemekkinler olub lâkîn sene-i sabık mu'tad-ı kadim vakf-ı şerif için bir akçe cerh nâmıyla bir farde verdiğimiz yoktur ve bundan akdem Tarsus na'ibi es-seyyid Ali Efendi huzurunda müteveli tarafından el-hâc Mehmed nâm kimesne ile murafe'at eylediğimizde mu'arazadan men' birle yedlerimize nâmulün bihi hücceti şer'iyye dahi i'ta olunmuşdur deyü bir kıta binyüzkırkaltı tarihiyle müerrah ve Seyyid Ali Efendi imzasıyla mumza' ve mahtum hüccet-i şer'iyye ibraz edüb bâ'de'l-kırâ'at mazmûnu sizlerine mu'afik olub gıbbe'l-istintâk ve'l-ihbâs meskân-ı mahalle-i mezbûrundan bey'yine ta'leb olundukda 'udûl-ı ahrâr-ı ricâl-ı müsliminden Tarsus ahâlisinden el-hâc Ahmed Ağa bin Ömer es-Seyyid Hacı Mehmed bin Hamza nâm kimesnelerin şehâdetleriyle mazmûn-ı mahâl-i şer'e sabit oldukdan sonra müdde-i-i mezbûr Mehmed Beşe i'ade-i ki'lâm edüb işbu meclis-i şer'i Tarsus'da mütemekkin

olanlar için mu'arazadan men' olunub Adana'da sâkin olanlardan (..) ta'leb ederim dedikde ta'ife-i mezbûr dahi herbirleri kadimü'l- eyyâmdan Gelkiras evkâfına mukâyyed râ'iiyyet ve râ'i oğulları olmayub tarâf-ı vakfı bir akçe verdiğimiziz yokdur deyü müddei-i mezbûrdan tuğralı sûret-i defter ta'leb eylediklerinde müdde-i mezbûrlar yedlerinde temessükden gayrî sûret-i defter olmayub mu'arazadan bir vech-i şer'i olmağla mezbûr Mehmed beşe ber vech-i şer'i mu'arazadan men' birle ma vakaa bi't-taleb ketb olundu. Tahriren fi evâsıt-ı şehr-i sade-i'l- hayr li sene ihda ve sittine ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Battal Mehmed Ağa mütesellim-i Sabık	Karacazâde el-hâc Hamza Ağa
es-Seyyid Hacı Musa Alemdar	el-hâc Hasan Ağa Moralı
Ali Parmaksızzâde	Yeğen Seyyid iAli Çelebi bin Hamza
Alemdarzâde İsmail Ağa	Mustafa
Miralay Abdullah Bey	Abdulkadir Beşe
Kâtib Abdullah Efendi	Ve gayruhum

S. 16 / B. 27:

El-zûrû kemâ zükire fihi nemakahü'l-fakiru ileyhi sübhanehü te'âla es-Seyyid Ali el-müvellahilafe bi Medîne-i Tarsus ufiye anhü.

Fi'l-asl Kayseriye ahâlisinden olub Medîne-i münevvere ala münevveriha afdalu't-tahiyeti ve't-teslim evkâfından Gelkiras (Kelkiras) evkâfı mütevellisi olan Rencicizâde Mustafa Ağa tarafından vakf-ı mezbûr mültezimi olan el-hâc Mehmed bin el-hâcMustafa nâm kimesne meclis-i şer'i enverde Medîne-i Tarsus mahallâtından Kızılmurad mahallesi sükkâmından Puşegan ta'ifesiinden işbu vesîka Sarı Kirkor veledi Kayser ve Agop veledi Karabet ve Andine veledi Karabesehrt ve diğeri Agop veledi Erkul ve ümmühani veledi Hacce Done ve Merest veledi Agop ve Mihar veledi Asib ve Ardon veledi Ziyas vesair nâmûn zimmiler mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrir-i

kelâm edüb mesfurundan zimmiler Medîne vakfı re'ayasından olub ber mûceb-i defter-i hakani vakf-ı şerif için yüzyirmişer akçe hane ta'leb eylediğimde herbirleri odadan te'allül ederler su'âl olunub alındırılması matlûbumdur dedikde gibbe's-su'âl mesfûrun zimmiler cevablarında bizler kadimü'l-eyyâmdan âbâ ecdadımız belde-i Tarsus'da sâkin ve müstâvtin saraydar ve Lahkedâr (?) re'âyadan olub bu ana gelince vakf-ı şerif re'âyâ olduğumuz ecilden bir akçe harc nâmıyla vermeyüb ve defter-i hakanide mesturu'l-esâmî olan vekillerin yedinde olan sûret-i deftere nazar olunub ihkak olunmak matlûbumdur dedikde fi'l-hakîka Kilkiras (Gelkiras) Medîne-i münevvere vakfı olub Kayseri ve mâ'aş ve Konya ve Adana ve Tarsus ve Güreyir kaza ve ku'ralarında bulunan Puşegan ta'ifesinden vakf-ı mezbûr re'âyâsı olduklarının defter-i merkûmede kaydı bulunmayub mücerred Adana kaydı bulunmakla kadîmden Tarsus kasabasında sâkin ve mütemekkin Puşe ta'ifesinden mesfurun müdâhale olmamak lâzım geldiğine yedlerinde bir kıta fetva-i şerifeki tahrîr olundu ehl-i zimmetden tâ'ife-i mahsûsadan harcın ahzine me'mur olan (..) kasabadan birkaç nefer zimmi buldukda anlarda hilâf-ı defter-i sultanı harc almak kadir olur mu el-cevâb olmaz bulunmağla ve mesfûrunun kadîmden ila haze'l-an aba ve ecdâdları Medîne-i Tarsus oldukları dahi Tarsus ahâlisinden sikatlardan cemm-i gafir kimesneler ala tariki'ş-şehade ve meclis-i şer'de haber vermeğin ber-mûceb-i fetva-i şerif ve hilâf-ı defter-i sultanı mezbûr el-hâc Mehmed mü'arazadan men' birle ma' vakaa bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-samin ve'l-işrin min şevvâli'l-mükerrerem li sene sitte ve erbâ'in ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Ser Muhzıran es-Seyyid Derviş Mehmed Bey

Karahasan-zâde Ahmed Beşe

es-Seyyid Hasan Ağa [bin] es-Seyyid Osman

es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Abduddahim

es-Seyyid Kasım bin Osman

Hüseyin bin Koca Bey

Mahmud Ağa bin Abdullah

Osman Efendizâde

Ahmed Beşe

Mahmud Hasan bin Süleyman

Ve gayruhum

S. 16 / B. 28:

Medîne-i Adana'da vaki' Serracan Mahallesi sâkinelerinden Züleyha binti Emir Ali-zâde İslam Ahmed Ağa bin el-mezbûr İslam Efendi Ağa nâm sağırin vasi-yi mansubesi Sofubahçesi mahallesi ahâlisinden Kozu Mehmed Efendi bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i hatir-i lâzimü't-tevkirde Medîne-i mezbûr ahâlisinden olub yine ve Yeniçeri Ağalarından işbu rafî'ü'l-kitâb Debbağ Mustafa Ağa bin Mehmed nâm kimesne müvâcehesinde bi'l-vekâle ve bi'l-vesâye îkrâr-ı tam ve takrir-i kelâm edüb vasisi olduğum sağır-i mezbûr ile müvekkilem merkûme Züleyha Hatunun babalârı müteveffâ es-Seyyid İbrahim Ağadan müntakil Medîne-i mezbûre haricinde Pâşâ sokağında vaki' (..) tarîk-i Tarsus ve şarken Ağaçıklı bahçesi ve şimalen Ağacık bahçesi garben Emir Hasan (.desi) ile mahdûd (..) bi cümleti't-tevabi ve'l-levahik ve kaffetil menafii ve'l-merafik târâfeynden icâb-ı kabûlü havî şurût-ı müfside-i mubtileyi ari (..) için el-yevm semen-i misli olan üçyüzyirmibeş guruşa bey' bat-ı sahih-i şer'i ile müşteri'î mezbûre bey' ve teslim ve temlik ol dahi ber vechi muharrer iştirâ' ve kabul ve teslim ve temlik edüb semen-i nebî'î olan meblağ-ı mezbûr üçyüzyirmibeş guruşu müşteri-i merkûm Mustafa Ağa yedinden tamamen ve kema'ilen ahz ve kabz eyleyüb sabit olan deynlerine edâ' olunmağla (..) mahdûd-ı mezkûr müşteri-i merkûm Mustafa Ağa'nın mülk-i müşterası ve hakkı sarfıdır mi'n-bad 'alaka ve medhâlleri kalmamağla müşteri-i merkûm Mustafa Ağa keyfema yeşâ ve yehtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun dedikde vasî ve vekil-i merkûm Mehmed Efendi ber-vech-i meşrûh îkrârını mütevellî el-merkûmu Mustafa Ağa vechen mine'l-vucûh ve şifahen tasdik ve tahkik etmeğın ma'â vakâ'a bi't-taleb ketb olunub yed-i müşteriye i'tâ olundu. Hurrirefi'l-yevmis-sani ve'l-işrin fi şehri-i saferi'l-hayr li sene ihda ve sittine ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

es-Seyyid Ahmed Efendi birader-i Ömer Ağa

Derviş Pâşâzâde Hüseyin Bey

Kasab Ahmed Beşe

Battal Mehmed Ağa

Borlu Hacı Molla

Abdurrahman Ağayı Serdengeçti

Nalbant Mehmed Beşe bin Selman

es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Mahmud

Ali Ağayı Serdengeçti

Hafız Mehmed Efendi

Moravi Hacı Hasan Ağa

Kâtib Abdullah Efendi

Şerimuhzıran es-Seyyid Hüseyin Çelebi

S. 17 / B. 29:

Medîne-i Adana'da vaki' Kasabbekir mahallesi sâkinelerinden zatlari tarif-i şer-i ile muarrefe Hatice ve Rukiyye binti el-hâc Mehmed nâm Hatunlar ve karındaşları es-Seyyid Ali bin el-mezbûr nâm kimesneler meclis-i şer' hatir-i lâzımı't-tenkîrde mahalle-i mezbûre ahâlisinden işbu rafi' u'l-kitâb Seyyid el-hâc Yusuf bin es-Seyyid Mahmud nâm kimesne muvâcehesinde her birleri bi't-tav şöyle îkrâr-ı itam ve takrir-i kelâm ederler pederimizden merkûm el-Hâc Mehmed vefâtında işbu merkûm Ammimiz el-hâc Yusuf ber müceb-i şer'iyye vasilerimiz olub terekesi etraf-ı serden tahrîr ve yedîne mumza ve mahtum defter itâ olunmağla bu ana değın umûr-ı vesayete rûyet ve herbirlerimiz umûrlarımızı ru'yete ve herbirlerimiz umûrlarımızı rûyete kadir oldukda merkûm ammimiz vesayet-i merkûmeden kendisi azl ve herberlerimizin hisse-i sayî'alârımızı ber müceb-i defter-i mumza vermek üzere iken pederimiz müteveffâ el-hâc Mehmed'in ve badehu müteveffâ olan karındaşımız es-Seyyid Mahmud'un haric-i ez-defter nakit akçe-i mütenevvia ve muhallâfatı varidî defter-i terekeye idhâl olmamış deyü ve hala zimmetindedir deyü 'ammimiz vasiyyet merkûm ile mütenezrat-ı kesire ve muhasemat-ı vafire vaki' olub beynimize müslimân-ı müslihân tevassutuyla es-sulhu Seyyidü'l-ahkam" fetvası üzere mezbûre Hatice Hatun bundan akdem vasi-i merkûmun eylediği elli guruşluk cihâzdan mâ'ada mahalle-i merkûmede vaki' ma'lumetü'l-hudud bir bâb fevkani ve bir bâb tahtani beyt ve havlu kapusu müşterek olmak üzere bir mikdâr havluyu müştemil menzil ile bir müşhaf-i şerif ve bir balık dişli mücevher bıçak ve mücevher hançer üzerine inşad-ı 'akd-ı sulh olunub mezbûre Rukiyye dahi kezâlik hisse-i sayî'asını ve mezbûr Seyyid Ali dahi hisse-i irsiyyesiri tamamen vermek üzere herbirlerimiz sulh-ı mezbûru kabul ve meclis-i sulhda menzil-i Mezkûru ba'de't-tahliye ve mushaf-ı şerifi ve hançer ve bıçak mevsufan-ı mezbûre Hatice'ye teslim ve her birlerimiz bedel-i sulhi ve hisse-i sayî'alarımızı bade'l-ahzi ve'l-kabul vasi-i merkûm ammimiz el-hâc Yusuf zimmetinde gerek pederimizden müteveffâ el-hâc Mehmed ve

gerek karındaşımız müteveffâyı mezbûr es-Seyyid Mahmud'dan ve gerek karındaşımızdan bizlere irsen intikal eden nakid akçe ve gerek mahallefatdan defterlu ve haric ez-defter ne akçe ve ne habbe ilhak hakkımız kalmayub vasi-i merkûm el-hâc Yusuf'un zimmeti amme-i de'aviden ibra-ı 'amm ve rafiu'l-hisam ile ibra ve isbât-ı hak eyledik dediklerinde mezbûre Hatice ve Rukiyyenin ve es-Seyyid Alinin ber vechi muhârrer îkrârlarını merkûm el-hâc Yusuf vechen tasdîk ve şifahen tahkîk etmeğın mâ'a vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre fi'l-yevmi's-salis ve'l-işrin min şehr-i Saferi'l-hayr sene ihta ve sittine ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Hafız Mehmed Efendi

Mehmed Ağa Hac Tosunzâde

es-Seyyid Hüseyin Hazinedâ'rzâde

es-Seyyid Ali Mollazâde

Kaleli Molla Halil

Selvizâde es-Seyyid Mustafa

Molla Mehmed bin es-Seyyid Ali

el-hâc İbrahim bin Hüseyin Ağa

Çavuş Hacı Musa

Topal Çavuşoğlu İbrahim Beşe

Selim Köle

Osman

Resul

Ve gayruhum

S. 17 / B. 30: İptal edilmiştir.

S. 18 / B. 31: Yukarıdaki belgeyle aynı olup bu da iptal edilmiştir.

S. 18 / B. 32:

Medîne-i Adana mahallatından Mermerli Mahallesi sükkânından rafiu haze'l-kitâb Baturn Mehmed ve Abdullah nâm kimesne meclis-i şer'i şerif-i hatir-i lâzımu't-teşrifde Medîne-i merkûme mahallatından Kantaran Mahallesi sâkinelerinden Ayşe binti Kalaycı Hacı Ahmed nâm Hatun üzerine şöyle ikrar-ı tam ve takrir-i kelâm eder ki bundan akdem oğlum Ahmed bin Mehmed nâm kimesneyi Baturn Mehmed ve mezbûr Yusuf bin Abdullah nâm kimesne tâ'aruz-ı katl iduğu deyü da'vâ sadedinde olduğunda

beynimizde münazâ'at-ı kesire ve muhasematı ekide vaki' olmağın “*es-sulhu akdun yerfeu'n-niza*” fetvası üzere beynimize müslimân-ı müslihun tavassutuyla infâ-i akd-ı sulh etdiklerinde an inkâr-ı nakit yüz guruş ve bir mushâf-ı şerif ve bir kılıç ve (..) bargir üzerine sulh ve bedel-i sulh olan bizlerden tamamen ve kâmilen ahz ve kabz eylediler ve yedlerimize kendi imzalarıyla mumza ve hatimleriyle mahtûm bir kıta temessük virüb derûnunda maktûl-ı mezbûr Ahmed'in dem ve deynine müte'allık amme-i deavi ve (..) cihattan ve min küllî'l-vücûh ve (..) mezbûr Baturu Mehmed ile ve gulâm-ı mezbûr Yusuf'tan ibrâ'yı 'amm rafiu'l-hisâm ile ibrâ' ve isbât-ı hak eylediler ve yedlerinde kîbel-i şer'den li-ecli'l-istihkâm bir vesîka-i şer'iyeye i'ta olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr Baturu Mehmed ile Köle Yusuf'un ibrâ' temessüğüne mutabık ve muvafık olmağın hıfzen li'l-makafi hazîhi'l-vesîka bi't-taleb ketb olundu. Hurrire fi evâhîr-i Saferi'l-hayr sene ihda ve sittine ve mi'ete ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Halil Ağayı serdengeçti

Çınar Osman Beşe

Çolak Hacı Musa

Hacı Tosunzâde Hasan Ağa

Kenanzâde Ebubekir Ağa

Kırımzâde Ömer Ağa

Tavil Mehmed Beşe

Abdullah

Ve gayruhum

S. 19 / B. 33:

El-Hamdulillahi'l-vakıfı ala küllî hâl âlimi'l-gaybi ve's-şehâdeti'l-kebirî'l-müte'al ve's-salâti ve ve's-selamu ala hayr-i halkihi hayru'l-ali ve hayru'l-ashâb 'amma ba'du;

İşbu kitâb sıhhat nisabın tahrîr ve tastirine ba'is ve badi oldur ki Medîne-i Adana mahallâtından Sofu Bahçesi Mahallesi sâkinelerinden sahibetü'l-hayr-ı ve'l-hasanât ta'rif-i şer'î ile mü'arrefe Hatice binti Muslu nâm Hatun tarafından vakf-ı ati'l-beyânı tasdika vekili olub vekâleti zat-ı mezbûreyi alıman olan es-Seyyid Osman Efendi bin Hacı Receb ve's-Seyyit Mustafa bin Mustafa nâm kimesneleri şehâdetleriyle sabitü'l-vekâle Yiğitbaşı Mehmed Ağa bin Ali nâm kimesne meclis-i şer'î hatir-i bunut teşrifde yine mahalle-i mezbûre ahâlisinden li-ecli't-tescîl ve'l-emri'l-itmâm mütevellî nasb ve

ta'yîn eylediği es-Seyyid Hüseyin Ağa bin Abdullah nâm kimesne mahzârında şöyle îkrâr-ı sahih-i şer'i ve itirâf-ı sarîh-i men' edüb vakf-ı ati sudûruna değin müvekkilem mezbûre Hatice Hatun'un Adana civarında kasaba-i Misis'de mülk-ı mevhûbu olup silk-i mülk-i sahihimde münselik olup kıbleten nehr-i ceyhun ve şarkan Osman Ağa bahçesi ve Çınarlı pınar ve şimâlen tarîk-i 'amm ve garben kızkarındaşım Ayşe Hatun'un hisse-i mevhûbesi bahçe ile mahdûd ve mümtâz mülk bahçesinin muhavvata-i dahiliyyesinde olan eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire ve bi'r-i ve dolabı müştemil derûnunda cerâ'yân eden Pınar mezbûre Ayşenin bahçesine müşterek cereyân etmek üzere bahçe-i mahdûd-ı mezkûru hasbeten lillahi te'ala ve taleben li merdatillâhi vakf ve habs-ı sarîh-i şer' ile vakf ve habs-ı sarîh-i mer'i edüb şöyle şart ve ta'yîn eyledi kî evvelâ kendi hayatta oldukça mutasarrıfa ve mütevelliyeye keyfema teşân bahçe-i mezkûruna mutasarrıf ola ve bade'l- inkirâz neuzubillâhi ari'l-kahri'l-feyyâz Sulbi oğlu Ahmed Ağa'nın Sadriye kızı Hatice Hatun mutasarrıfa ola ve bade vefâtıha mezbûre Hatice'nin evlâdı ale's-seviyye mutasarrıfa olalar ve bade inkirazi'l-evlâd ne'uzu billâh 'an kahri'l-feyyâz kasaba-i mezbûrede vaki' Hüdavendiğar Camî-i Şerifi'nde imâm ve hatîb vesaire huddân beyninde bahçe-i merkûmenin fazla-i gallesini iktisâm ve mutasarrıf olalar deyü fariğan ani's-şevağil bahçe-i mahdûd-ı mezkûru vakfiyyet üzere mütevell-i mezbûre teslim ol dahi sa'ir evkâf mütevellileri gibi teslim ve kabûl eyledi dedikte gıbbe't-tasdikî's-şeri vekil-i mezbûr Yiğitbaşı Mehmed Ağa iade-i kelâm edüb müvekkilem mezbûre Hatice Hatun vakf-ı akâr Hazret-i imâm-ı azam kat'ında lüzûmdan ari olmağla vakf-ı mezkûrdan rûcu ve kemâ fi'l-evvel mülkiyete idhâle murâd ederim dedikte mütevell-i merkûm dahi kendiye lâzım ve mahalle mülâyım cevâb-ı ba sevaba 'azim olup vakf-ı akar Hazreti imâm-ı azâm kat'ında lüzûmdan âri isede imâmeyn-i Hümâmeyn Hazretleri kat'larnıda sıhhât-ı lüzûmdan mufarekat etmemekle anların kavlı şerîfleri üzere vakfiyete hüküm tâ'leb ederim deyü hakim-i muvakka-i sadr-ı kitâb tubelehü ve hüsn ü me'ab Efendi Hazretleri huzûrunda mütera'fi'ân ve fasl-ı musûmete talibân olduklarında müşârü'n-ileyh dahi târâfeynin delîline nazâr ve merrâen li'l-hayr olmakdan hazer edüb imâmeyn-i hümâmeyn kavli-i şerîfleri üzere bahçe-i mahdûd-ı mezkûru evvelâ vakfiyet ve saniyen şurût ve kuyûdunun sıhhât ve lüzûmuna hükmü mahkeme-i şer'i ve kaza mübrim edüb mî'n bâ'ad nakz ve nakizine mecâl muhâl oldu ve ecru'l- vakıf-ı ale'l- hayyu'l-kerim Cera zalike ve hurrire fi evâhîr-i Saferü'l-hayr li sene ihdâ ve sittine ve mi'eteyn ve elf.

Şuhûdu'l-hâl:

Fahrü'l-'ulemâ Osman Efendi bin Habib Çelebi

İmâm es-Seyyid Ali bin Osman Efendi

Alemdar Fakih Mustafa Beşe

Alemdar Ömer Ağa

Davud Ağa bin Şaban

Çavuş Beşe

Mehmed Efendi Kâtib

es-Seyyid Hacı Mehmed Vekil-i Fukarâ'

Alemdar Cemalzâde Mustafa Beşe

Molla Ahmed bin Ali Karazâde

es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid İbrahim

Mecdul müderrisin Hüseyin Efendi

Alemdar es-Seyyid Hacı Musa Ağa

Ahmed Beşe ser muhzıran

Ve gayruhum

S. 20 - 21/ B. 34:

Defter oldur ki iş bu binyüzaltmışbir senesi muharreminin ibtidâsından altmış iki senesi şubatı ga'yetine değin ondört aylık Adana menzircilerinin ücretlerinden taksit olunması altıbin guruş ile on günlük kırışteleri üçyüz guruş ve vilâyetden olmak üzere mihmândâr Kapıcıbaşı ruhavi Mehmed Ağa'ya bâ fermân-ıâli verdikleri yirmi bağır kirâsı altmış guruş ve bundan akdem mübâya'a malından alınub imdâd-ı Seferiyyeye verilen akçeden mübâya'a mübâşiri Destari Mehmed Ağa'ya salyâne-i evvelden binyirmialtı guruşu sadır vekilleri teslim ve işbu salyaneden verilecek bindörtüyüz ellidokuz guruş ve Andor zimmiden bakkal ve habbâzan esnâfına vilâyet deynî için mâl-ı mübâya'âdan alub verdikleri ikiyüzseksendört guruş üç rûb ve siyânet-i memleket için Ağa-i mezkûre verilecek hizmet-i mübâşiriyye bir guruş ve hala Vâlî-i Diyarbakır devletlü Hasan Pâşâ hazretlerinin dâ'ire-i âliyyelerine üç günlük verilen masrufât müfredâ'tıyla hisâb olundukda behayı nâm-ı aziz otuzikibuçuk guruş ve lahm bâhâ elliüç guruş ve pirinç bâhâ kırksekizbirbuçuk guruş ve rugân bâhâ 56 guruş ve 75 kile sâ'ir 250 guruş ve saman bâhâ 8 guruş ve hatâb bâhâsı 5,5 guruş ve pâşâ-i müşârü'n ileyh hazretlerine oda masarifi için Battal Ağa'ya verilen 200 guruş ve 80 bargirin def için pâşâ-i müşârü'n-ileyh hazretlerinin mekâri başısına verilen hizmet 85,5 guruş bir

rub' ve bundan akdem Adana Vâlisi i'lâmıyla ecnâs-ı zehâyirin teftîşi için bâ-emr-i âli mübâşir olan Kapıcıbaşı Osman Ağa'ya cizye malından istidâne olunub verilen hizmet 500 guruş ve Adana Vâlisi hareket ettiği esnâda dâ'irelerine bâ emr-i âli mahallâtdan 60 ve menzilciden 40 bargîrlerden mâ'ada Adana mütesellim-i Rüşdü Mehmed Ağa hazretlerinin verdiği 29,5 bargîr kirası 444 guruş ve Çorzâde el-Hâc-Mustafa Ağanın vilâyetden alacağı olan deyn-i atik 200 guruş emirler mahallesine ve o diğer odanın kirası 55 guruş ve Çavuş Ağa hımının kirası 50 guruş ve Kapıcıbaşı Evliya Mehmed Ağaya Keltraşoğlu zimminin atik şehir verilerinin alub vermedikleri kahve bâhâsı verilmemekle Gazi-zâde İsmail Bey ricâsıyla verilecek 110 guruş ve sabıka Adana menzilcisi Çakalcı Alemdar'ın güzeste hesâbından bâkî' 150 guruş ve Davud Ağa'dan alınub sa'âdetlü mütesellim Ağa'ya verilen bir dam saman bâhâsı 25 guruş diye akçeleri tahsil edüb sâ'adettü mütesellim Ağa'ya tahsile 500 guruş ve harc-ı defter 500 guruş cabiye 20 guruş nazırına 15 guruş Huddamiye 15 guruş kâtibe 15 guruş ve muhızırana 10 guruş ki min haysü'l-mecmu 12447 guruşa baliğ olmağın bi'l-cümle 'ulemâ ve sulaha ve â'yân ve eşrâf ve meşayih-i esnaf ve ahâli ittifakları ve ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'le kaza ve nevahi ve mahallat ve Gergerhanelere ancak 13,5 guruş noksanıyla etdikleri tevzi'i ve taksim defteridirki ber vech-i ati zikr olunur. Hurrîre fi 22 Muharrem sene 1161 (23 Ocak 1748)

Hane taksim	Nefs-i Adana
Guruş	Guruş
3116	58072
Kaza-i Yüreğir	Kaza-i Karaisalı
Guruş	Guruş
1300	400
Nahiye-i Canîb-i şehir	Nahiye-i Dindarlı
Guruş	Guruş
650	1160

Yekün

Guruş

12433,5

Yalnız onikibindörtüüzotuzbuçuk guruşdur

Mahalle-i Nevvaran

Mahalle-i Kuruköprü

Guruş

Guruş

220

307,5

Mahalle-i Sofubahçe

Mahalle-i Bâb-ı Tarsus

Guruş

Guruş

175

213,5

Mahalle-i Eski Hamam

Mahalle-i Ali Dede

Guruş

Guruş

390

82,5

Mahalle-i Kayalıbağ

Mahalle-i Hanedân

Guruş

Guruş

167

67

Mahalle-i Sarıyakub

Mahalle-i Hamamkurbu

Guruş

Guruş

110

199

Mahalle-i Mermerli

Guruş

186

Mahalle-i Kara Sofu

Guruş

190

Mahalle-i Kasabbekir

Guruş

152

Mahalle-i Ağcamescid

Guruş

73

Mahalle-i Emirler

Guruş

63

Mahalle-i Durhanfakih

Guruş

100

Mahalle-i Yorta

Guruş

114

Mahalle-i Taşhun

Guruş

122 guruş

Mahalle-i Hacıhamid

Guruş

109

Mahalle-i Camiicedid

Guruş

86,5

Mahalle-i Debbagan

Guruş

63

Mahalle-i Hacıhamid

Guruş

721

Mahalle-i (..)	Mahalle-i Çınarlı
Guruş	Guruş
33	66
Mahalle-i Yarbaşı	Mahalle-i Hankurbu
Guruş	Guruş
90	155
Mahalle-i Ağa Mehmed	Mahalle-i Hacıfakih
Guruş	Guruş
108	67
Mahalle-i Harabbahçe	Mahalle-i Sarracan
Guruş	Guruş
67	143
Mahalle-i Çukurmescid	Mahalle-i Batimur
Guruş	Guruş
119	33
Mahalle-i Suğediği	Mahalle-i Eskiçarşı
Guruş	Guruş
85	15

Mahalle-i (..)	Mahalle-i Şeyh Mustafa
Guruş	Guruş
50	58
Mahalle-i Hocavezir	Mahalle-i Osmanzâde
Guruş	Guruş
45	45
Mahalle-i Tekkekurbu	Mahalle-i Sucuzâde
Guruş	Guruş
45	20 guruş
Mahalle-i Dervişpâşazâde	Mahalle-i Mestanzâde
Guruş	Guruş
20	82
Mahalle-i Kantaran	Mahalle-i Zimmiyan
Guruş	Guruş
107	446
Mahalle-i Bahçeçiyân	
Guruş	
750	

Yekün:

Guruş

5807,5 guruş. Yalnızbeşbinsekizyüzyedibuçuk guruşdur.

S. 20 - 21/ B. 34:

Han Taksim

Hân-1 Çarşı

Guruş

200

Hân-1 Yusufâğazâde

Guruş

30

Hân-1 Diğer Şeyhzâde

Guruş

50

Hân-1 Ekmez

Guruş

60

Hân-1 Hacı Tosun

Guruş

100

Hân-1 Hızıroğlu

Guruş

115

Hân-1 Şeyhzâde

Guruş

25

Hân-1 Küçük Şeyhzâde

Guruş

15

Hân-1 Nâmık

Guruş

100

Hân-1 Bodur

Guruş

70

Hân-1 Mestanzâde

Guruş

30

Hân-1 Kiroğlu

Guruş

50

Hân-1 Dereci

Guruş

50

Hân-1 Acem

Guruş

60

Hân-1 Siyavuş

Guruş

60

Hân-1 Taşhak (?) Ağa

Guruş

20

Hân-1 Köfteli

Guruş

55

Hân-1 Kocaağazâde

Guruş

20

Hân-1 Emirkadı

Guruş

20

Hân-1 Teresli

Guruş

40

Hân-1 Hacı Mirli

Guruş

50

Hân-1 Harmani

Guruş

30

Hân-ı Musabakizâde

Guruş

25

Hân-ı Bıyıklıoğlu

Guruş

30

Hân-ı Diğer Kerim Ağa

Guruş

40

Hân-ı Karamanlızâde

Guruş

30

Hân-ı Donsuzzâde

Guruş

25

Hân-ı Kazganlı

Guruş

30

Hân-ı Eskimenzil

Guruş

25

Hân-ı Kerim Ağa

Guruş

80

Hân-ı akkaloğlu

Guruş

50

Hân-ı Numan Efendi

Guruş

40

Hân-ı Karaali Efendi

Guruş

20

Hân-ı Aziz Ağa

Guruş

60

Hân-ı Kötene

Guruş

80

Hân-ı Fellahoğlu

Guruş

55

Hân-ı Barutçuoğlu

Guruş

100

Hân-ı Mahmud Pâşâ

Guruş

80

Hân-ı Abdülgaffar

Guruş

40

Hân-ı Davud Veli

Guruş

25

Hân-ı Ali Kadı

Guruş

30

Hân-ı Fellahoğlu

Guruş

45 guruş

Hân-ı Dutlu

Guruş

35

Hân-ı Balcıoğlu

Guruş

115

Hân-ı Durmuş Ali

Guruş

40

Hân-ı Seferoğlu

Guruş

25

Hân-ı Sunullah

Guruş

70

Hân-ı Diğer Balcıoğlu

Guruş

15

Hân-ı Emir Hüseyin

Guruş

25

Hân-ı Kör Mehmed

Guruş

20

Hân-ı Şeyh oğlan

Guruş

55

Hân-ı Hüseyin Efendi

Guruş

45 guruş

Hân-ı Efeler

Guruş

10

Hân-ı Bozzâde

Guruş

50

Hân-ı Hamid Efendi

Guruş

15

Hân-ı Hacı Ahmedoğlu

Guruş

20

Hân-ı Küçük Çavuş

Guruş

15

Hân-ı Tosunzâde

Guruş

15

Hân-ı Osman Çavuş

Guruş

40

Hân-ı Garz Zimmi

Guruş

20

Bâb-ı Tarsus'da Balcıoğlu Odaları

Guruş

10

Hân-ı Hazkiran

Guruş

20

Hân-ı Diğer Sefer Çavuş

Guruş

30

Hân-ı Süleyman Çavuş

Guruş

25

Hân-ı Hacı Yunus

Guruş

10

Hân-ı Karamust Odalar

Guruş

10

Hane-i K Kenan-zâde

Guruş

25

Hân-ı Sırçalı

Guruş

15

Hân-ı Bekmez

Guruş

10

Hân-ı Uzunahduş (?)

Guruş

5

Hân-ı Basmacı

Hân-ı Kenanzâde

Guruş

Guruş

10

25

Hân-ı Hacı Seyhan

Yekün

Guruş

Guruş

25

3116

Defter oldur ki haric ez defter verilmesi lâzım ve mühim olan mübâya‘â Ağasının elli gündən rûziyesi yüzonar paradan yüzotuzyedibuçuk ile verilen sekiz vukîyye (..) bâhâsı onsekiz guruş ve mukaddemen şehir kethüdasıoğlu yedinde olan mübâya‘â malından alub Adana Vâlisi Muhsinzâde Mehmed Pâşâ Hazretleri yaylağa geldikde gönderilen arpa akçesi altmış guruş ve Hacı Tahsin Bey mukaddemen mübâya‘â Ağasının (..) verdiği altmış guruş ve Tophaneci Hüseyin Beşe'nin hane kirası kırk guruş Kayserili İsmail Beşe'nin vilâyetden olan atik beyt akçesi kırk guruş ve yine Hacı Hamza'nın İskenderun'da mübâya‘â malından ettiği masarîf ve aldığı hinta ve peksimedîn masrafı dörtyüzguruş ve mübâya‘â Ağasının yedinde olan senedâ't alınmak için uşaklarına verilen hizmet seksen guruş ki min haysü'l-mecmu sekizyüzotuzbeş guruşa baliğ olmağın bi'l-cümle ülema ve süleha ve â'yân ve eşrâf ve meşayih ve esnaf ittîfak ve ittihadlarıyla yine salyâne-i mezkûrdan tahsil verir deyü emr ettikleri defterdirki ber vech-i ati zikr olunur. Hurrîre fî evâsıt-ı Saferü'l-hayr li sene ihdâ ve sittine ve mi'eteyn ve elf. Mübâya‘â ağasının rûziyesi 137,5 guruş fî 50 (..) 1101

Şeker ve Karakahve bâhâsı 18 guruş

Şehir Kethüdasıoğlunun mübâya‘â malından verdiği Arpa akçesi 60 guruş

Hacı Hamzanın mübâya‘â Ağasının Çuhadarına verdiği 60 guruş

Tophaneci Hüseyin Beşenin Hane lirası 40 guruş

Kayserli İsmail Beşenin alacak hesap akçesi 40 guruş

Hacı Hamza Beye mübâya'âdan etdiği masarif ve zararı 400 guruş

Mübâya'â Ağasının yedindeki senedât alınmak için (..) verilen hizmet 80 mguruş.

Yekün 835,5 guruş yalnız sekizyüzotuz beş buçuk guruşdur.

Hurrire haze'd-defter bi ma'rifeti'l-â'yân ve'l-emâsil nemakehü'l-fakiru'l-ileyhi sübhanehü vefâ ala el-hâc Abdulaziz sebanizâde en na'ib bi Medînei Adana ufiye anha

S:22-28 arası boştur.

S. 29 / B. 69:

Adana'da vaki' Ramazanoğlu Piri Mehmed Pâşâ ve Halil Bey veled-i Ramazan evkâfi mahsülünden almak üzere yevmî bir akçe vazife ile mektebi şerifinde mü'allim olan Şeyh Ali Halife ciheti mezkûru kendi hüsn ü rıza ve ihtiyârla işbu rafi-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hakânî Mehmed Halife zîde selâhuya ferağat ve kasr-ı yed etmekle kasriyedinden yerine berât-ı şerîf-i alişân verilmek ricâsına vakf-ı mezkûrûn ka'îmâkam mütevellî Hacı Mehmed zîde kadrehuya tevcîh olunub ferağat ve kasr-ı yed etmekle ben hakkında mezid inâyet-i pâdişânem zuhûra götürüb binaltmış senesi cemazîye'l evvelinin üçüncü günü tarihiyle müverrah verilen rû'ûs-ı hümâyunun mücebince kasr-ı yedinden tevcîh edüb bu berât-ı hümâyunu verdim ve buyurdum kî mezbûr Mehmed Halife zîde selahuhü varub kasr-ı yedinden mezkûr yerine mektûb-ı mezbûrda mü'allim olub hizmet eyledikden sonra ta'yîn olunan yevmi bir akçe vazifesini evkâfi mezbûr mahsülünden mütevellî olanlar yedinden alub mutasarrıf ola ol bâbda kasr-ı yed etmekle ref' olunan mezbûr ve tarâf-ı aherde hiç ferd dahi ve tâ'arruz kılmayalar şöyle bileler alâmet-i şerifime itimâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sani aşer min şehri cemaziye'l-evvel sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye

S. 29 / B. 68:

Halid-zâde Mustafa Ağa'nın Ağa mektubu

Şeri'ât şî'ar Adana kadısı Efendi zîde fazlehü bade's-selam inha olunur kî

Zîr-i hükümetinizde vaki' serdâr olan kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân onyedî bölüğün Halidzâde Mustafa Ağa zîde kadrehû kemakân ibka ve mukarrer olmağın işbu mektub tahrîr ve irsâl olundu vusûlünde gerekdir kî merkûm serdarlık umûrunda kiyâm ve istihdâm olmayub aheri müdahale etdirmeyesiz ve ol târâfda olan yenice ve cebeci ve taşçu ve toparabası ve kuloğulları ve gılmâncı merkûmu üzerlerine kemâ fi'l-evvel serdar ve zabıt bilüb seferinden şatr vera'iden haric vaz' ve hareketde bulunmayub ita'ât ve iktiyad üzere olalar ve tevayîf-i mezbûrundan bila varis urufhar olanların mahallefat ve metrûketi-i mezbûre ahz ve kabz etdirdüb muhâlif-i şer'le sûk-i sultanının firuht ve hasıl olan nukûdu mûmzî ve mahtûm müfred defterleriyle cânib-i beytü'l-mâl irsâl ve ittisal etdiresiz ve sen kî serdârsın mukîm ve misâfir zuhûr eder ise erâzil ve eşkiyanın nebt ve rabtlarına sükkân-ı vilâyetin emîn ve rahatlarına bâ'is hademât-ı sathiyye vücûda getürmeğe mecd ve sâ'î olunub hilâf-ı şer' ve'l-kanun vaz' ve hareketden mücânebet hazer ve müceb-i mektubla âmîl olasın. Tahrîren fi evâsıt-ı şehri saferü'l-hayr li sene ihda ve sittine ve mi'eteyn ve elf. Tuğra Nişân-ı Şerif-i 'Âlişan hükmü oldur ki;

S. 30 / B. 67:

Cizye mâlının isticâl emridir.

Kudvetü'l-kurazı ve'l-hükkâm mâ'adinü'l-fera'ili ve'l-iklam Mevlâna Adana kadısı zîde fazlehu ve kudvetü'l-emâcid-i ve'l-â'yân Adana cizyedârı zîde mecdehu ve kudvetü'l-emâsili ve'l-akrân İsmail zîde kadrehu tevkî'i ref'-i hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki;

İnşallahu te'âla evâ'il-i saferü'l-hayrda Asitane-i sa'âdetden ihrâcı musammim olan bir kıst kapusu kulları topçuları için sen kî cizyedâr-ı mûma-ileyhin 1161 senesine mahsûb uhdende olan Adana cizyesi malından tertîb ve tahsîl-i fermânım olan altıbin gurus kıst-ı evvel akçesinin acele der-sa'âdete teslim olunması ifhâm-ı mehâm-ı lâzımü'l-ihfîmâmdan olmağla tekiden ve ihtmâmen işbu emr-i şerif-i alişanım isdar ve Şatr Ahmed ile irsâl olunmuşdur. İmdi va'z-ı yedinde meblağ-ı mezbûru şimdiedek bunları tedârik ve yola ihrâç eylemiş isen fe biha ve eğer henüz tekmîl ve ihrâç eylememiş isen zinhâr ve zinhâr bir türlü teveffük ve naçize ruhsat ve cevaz göstermeksizin iki üç günün içinde ale'l-hal tedâ'riki ve tekmîl ve mübâşir-i merkûm

mûmâ-ileyh İsmail zîde kadrehû ve gene mü'temid-i aleyh eylemeniz ile isti'calen der-sa'âdete irsâliyesinden te'kid ve müsarâ'at edesin ve senki mübâşir-i merkûmsun meblağ-ı mezbûrı cizyedâr-ı mûmâ-ileyhden tahsil ve tekmîl ve (..) içinde bir mahâlde mekteb (...) iki konağı bir ederek der-sa'âdete testir ve hazine-i amireme teslim eylemekde bezl u sa'y ve kudret ve müceb-i 'avn tehir olur vaz' ve hareketden gayete'l-gaye ihtirâz ve ictinâb eylemek bâbında fermân-ı alışanım sadır olmuştur buyurdum ki;

Hüküm ü şerifimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-i yaftâ-i sûdûr olan işbu emr-i şerifim celilü's-şan vacibü'l- ittiba ve harimü'l- imtisalimin mazmûnuyla amîl olub işbu emr-i şerifim celilü's-şan vacibü'l- ittiba ve hazimü'l- imtisalimin mazmunuyla amil olub halifiyla vaz ve hareketten bâ gayet ihtirâz eyleyesiz ve şöyle bilesiz 'alâmet-i şerifime itimad kılâsın Tahrîren fi'l-yevmi's-samin aşeri muharrem li sene ihda ve sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye

S. 30 / B. 66 a:

Mefahirü'l-kuzzât-ı ve'l-hükkâm mâ'adinü'l-fasl-ı ve'l- kelâm Adana'dan Asitane-i Sâ'adetime gelince yol üzerinde vaki' kazaların kadıları zîde fazlehum ve mefâhirü'l-emâsili ve'l-akrân kethüda erleri ve yeniçeri serdarları ve â'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehum tevkî'i ref'-i hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki Adana'dan Asitane-i sa'âdetime. (Yarım Bırakılmıştır.)

S. 30 / B. 66 b:

Nişan-ı alışan hükmü oldur ki;

Adana'da Çukurmescid mahallesinde vaki' Karacaoğlu Hacı Abdurrahman mescid-i şerifinde imâm olan erbâb-ı istihkakdan işbu rafi-i tevki-i refi'is-sân-ı hakani Halil Halife bi'l-fi'l berât-ı şerifimle mutasarrıf Mehmed mahlûlünden mutasarrıf iken yedinde olan berât zâyî' olmağla geru zayiden yedine kaydı mücebince müceddeden berât-ı şerifim verilmek bâbında istidayı inayet etmeğın mezbûra sadaka edüb bu berât-ı hümâyûn sâ'adet makrûnu verdim ve buyurdum ba'de'l-yevm merkûm Halil Halife varub zikr olunan mescid-i şerifde imâm olub hizmet-i hazinesin mürâ'i ve mü'edda kıldıkdan sonra vazife-i mu'ayyenesine mutasarrıf olub vakıfın ruhu ve devâm-ı ömr-i devletim için dû'aya müdavemet göstere ol bâbda tarâf-ı aharden bir vechle dahl ve

ta'ârruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerifime itimâd kılarlar. Tahrîren fî evâsıt-ı Cemaziye'l-ahir li sene sitte ve hamsine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye Vusûle ileyna ve kuyyide fi 7 Safer sene 1161

S. 31 / B. 65:

Zengi Kara Zeyneb binti Abdullah Meclis-i şer'de takrir-i kelâm eder kî; Kabasakalzâde Ahmed Efendi bin Yusuf nâm kimesne mahzârında îkrâr-ı tam eder kî; bundan akdem müteveffâ el-hâc Mustafa nâm müteveffânın bana vasiyyet eylediği otuz guruş da'vâsından merkûm Kabasakalzâde Ahmed Efendi beş guruş ile bir keyl hınta mukabile amme-i da'vâdan ve zimmetini ibra-i 'amm rafî-i hisam ile ibra ve zimmet eyledim meblağ-ı mezbûrun merkûm yedinden tamamen ahz ve kabz eyledim dedikde kayd şud fî muharrem sene 1161

Şuhûdu'l-hâl:

Battal Mehmed Ağa

Hatib es-Seyyid Mustafâ Efendi

S. 31 / B. 64:

İşbu derûn-i sebep tahrîrde mastur ve mukayyed olan meblağ-ı mezkûr yalnız ikibin guruşu havale olunduğu vech üzere Eyâlet-i Adana cizyedârı fahrü'l-akrân izzetlü el-hâc Ali Ağa yedinden 1161 senesine mahsûben cizye mâlından tamamen ahz ve kabz eylediğim için işbu zahr-ı sebep tahrîre kayd ve zahriyye olundu. Hurrîre fî 15 Muharrem sene 1161 (16 Ocak 1748)

İmza

Hasan Çukadar

Emin-i Şair

S. 31 / B. 63:

İşbu derûn-i sebep tahrîrde mastûr ve mukayyed olan meblağ-ı mezkûr yalnız ikibin guruşu havâle olunduğu vech üzere Eyâlet-i Adana cizyedârı fahrü'l-akrân izzetlü el-hâc Ali Ağa yedinden 1161 senesine mahsûben cizye malından tamamen ahz ve kabz

eylediğim için işbu zahr-ı sebeb tahrîre kayd ve zahriyye olundu.Hurrire fi 15
Muharrem sene 1161 (16 Ocak 1748)

İmza

Hasan Çukadar

Emin-i Şair

Sebeb-i tahrîr-i tevki-i refi-i hümâyûnu oldur ki;

Tahvilinden 1161 senesine mahsûben merkûmun uhdesinde olan Adana ve tevabî'i kefere ve yahudi cizyeleri akçelerinden haliyen 1160 senesi Şevvâl guresinden inşaallahu te'âla altmışbir senesi Ramazan-ı şerifi payesine varıncaya değin iftiharü'l-mecid ve'l-ekarin bi'l-fi'il arpa emini olan el-hâc Halil dane mecdehunun zamanında ıstâbl-ı amiremin görülecek masarifi akçeleri için tarih-i mezbûra mahsûben cizye-i mezkûr malından ta'yîn olunan iki yük kırkbin akçe ki beher guruşu yüzyirmişer akçeye olmak üzere bi hisâb-ı eşedi yalnız ikibin eşedi guruş eder meblâğ-ı mezbûr 1160 senesi Şevvâlinin 15. gününden Arpa emini mûma-ileyh el-hâc Halil deme mecdehunun canîbden Osmanzîde kadrehu yedinden asitane-i sa'âdetim Hazine-i amirem defterlerinde irâd ve masraf-ı kayd olunmağın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi şöyle bileler alâmet-i şerife i'timad kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-samin ve'l-işrin min şehr-i Zi'l-hicce sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye

S. 31 / B. 62:

Sebeb-i tahrîr-i tevki-i refi-i hümâyûnu oldur ki;

Kudvetü'l-emâ'üd ve'l-â'yân el-hâcîde mecdehu tahvilinden binyüzaltmışbir senesine mahsûben merkûmun uhdesinde olan Adana ve tevabi kefere ve yahudi cizyeleri akçelerinden hala 1159 senesi şevval guresinden sene-i mezbûre ramazan-ı şerifi gayesine gelinceye değin iftiharü'l-emaîd ve'l-ekarim bi'l-fiil arpa emini olan el-hâc Halil dane fahrehu zamanında İstâbl-ı Amirede mevcûd asyâb hissesi ile ve sâ'ir enderûn-ı hümâyûn ağâyânı asyabı için mübâya'â-ı sair ve saman ve ruğân-ı zeytin verilecek bahalarıyla masarîf ve sâ'iresi akçeleri için tarih-i mezbûre mahsûben cizye-i mezkûr mâlından ta'yîn olunan 42 bin akçe ki beher guruş 120'şer akçeye olmak üzere bâ hesâb-ı esedi yalnız 350 eşedi guruş eder meblağ-ı mezbûr 1160 senesi Zi'l-

hiccesinin 15 ci gününden Arpa Emini mûmaileyh es-Seyyid el-hâc Halil dame mecdehûnun canîbden Osman zîde kadrehu yedinden asitane-i sâ'adetimde hazine-i amirem defterlerinden irad ve masraf-ı kayd olunmağın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi şöyle bileler alâmet-i şerife i'timad kılalar tahrîren fi'l-yevmi's-samin ve'l-işrin min şehr-i Zi'l-hicce sene sittine ve mi'eteyn işbu derûna sebep-i tahrîrim mastûr olan meblağ-ı mezkûr yalnız üçyüzelli guruş havâle olunduğu vech üzere hala Eyâleti Adana cizyedârı fahrü'l-akrân izzetlü el-hâc Ali Ağa yedinden altmış bir senesine mahsûb uhdesinde olan cizye malından tamamen meblağ-ı Mezkûru ahz ve kabz eylediğim için işbu zahr-ı sebep tahrîre zahriyye olmak üzere kayd olundu.Fi 15 Muharrem sene 1161 (16 Ocak 1748) Kostantiniyye

S.32/B.61

Vech-i tahrîr-i hurût budur ki;

Merkûm Ramazanoglu Piri Mehmed Pâşâ ve Halil Bey evkâfından ba-berât-ı alişân mutasarrıf olduğumuz irâd-ı kifâyeti hizmeti bi hasebi'l-iktiza bazı umûr-ı vakf için (..) rahi olduğumuz ecilden umûr-ı evkâfın kitâbet husûsu rûyete târâfımdan hala mahkemede baş kâtib olan faziletli İmâm Mehmed Efendi Hazretlerini vekil nasb ve ta'yîn olmuştur gerekdir sen 'avdet edinceye kadar kitâbet umûrunda kendin rûyet edüb bir ferddin dahl ve ta'ârruz etdirmeyesiz ve's-selam.

El-Fakir Osman

Kâtib-i irad-ı vakf-ı mezbûr

S.32/B.60 a:

Voyvoda-i Diyarbakır el-..... Halil

Vech-i meşrûh üzere 1159 senesi Cemaziye'l- evvelinin şenbesinde İskenderunda müctemî olub Bireciğe nakli fermân buyrulan mübâya'â hıntası

Diyarbakıra nakil olmağla zinhâr vusûlunda bir mikdâr develeri alil olduğundan ma'rifet-i şer'le ve cümle ma'rifetiyle Adana mekaribaşları Molla Ali ve Halil

yedleriyle yalnız yüzaltmış keyl-i İstanbuli Hınta târâfımıza teslim olunub işbu tezkere verilmiştir. Fi 13 Muharrem sene 1161 (14 Ocak 1748)

Mühür

S.32/B.60 b:

Diyarbakır Voyvodası Halil Ağanın tezkeresi sûretidir. Vech-i meşrûh üzere 1159 senesinde fermân-ı Alişan ile Adana'dan matlûb olan mekari develeriyle İskenderun mîrî anbarından Bireciğe nakîl buyrulan zehâyirin ve Birecik'den Diyarbakır'a nakîl olunub i'lâm mucebince Diyarbakır'da mîrî anbarına 860 keyl-i İstanbuli hınta vâz' olunub şarban basıları Halil ve Ali yedlerine işbu tezkere verilmiştir. Fi 13 Muharrem sene 1161 (14 Ocak 1748)

S. 32 / B. 59 a

Hala Adana Vâlisi olan vezir-i ruşen zamir Devletlü inâyetlu Mehmed Pâşâ Hazretleri der sa'âdet ve iclal ile Adana'ya teşrifleri esnasında târâf-ı aliyyelerinden ta'yîn buyrulan silahdârları Süleyman Ağa Adanaya dahil oldukda müşârü'n-ileyh Hazretlerinin (..) kethüdası mühteremleri tahrîr ve irsâl eyledikleri mektûb huzûr-ı şer'le cümle müvâcehesinde feth ve kira'at olundukda otuz mehar deve ve otuz adet katır işaret olunmağın cümle 'ulemâ ve sulehâ ve â'yân-ı memleket sem'an ve ta'aten deyüb lâkîn memleket bi emrillahi te'âla kaht ve galâ olmak sebebiyle perişân ve perâkende olmağın matlûb buyrulan deve ve katır beşyüz guruş ve hizmet-i (muba..) ikiyüzelli guruş ve harc-ı mahkeme elli guruş bâ hesâb-ı yekûn yalnız sekizyüz guruşa balığ olmağın meblağ-ı mezkûr cümle ma'rifetiyle ve ma'rifet-i şer'le tevzî' ve taksim olunub Yüreğir kazasına 200 guruş ve Canîbişehir Nahiyesine yüz guruş zimmiyyân ikiyüzelliguruş ve bahçeciyan ikiyüzguruş ve tâ'ife-i rum keferelerine elli guruş isabet etmeğın bu zikr olunan meblağ ber müceb-i defter ale'l-hisab cem' ve tahsil olunub mübâşir-i merkûm Silahdar Süleyman Ağaya cümle ma'rifetiyle teslim olmağın işbu deftere ketb ve tahrîr olundu. fi 15 Rebî'ü-l-evvel 1161. (15 Mart 1748)

Kaza-i Yüreğir

Nahiye-i Canîbişehir

Guruş

Guruş

200

100

Zimmiyyan

Bahçeciyan

Guruş

Guruş

250

100

(.....)

Tâ'ife-i rum kefereleri

Guruş

Guruş

100

50

Tahsil olunan ancak altıyüz guruşdur.

Silahdara hizmet

Pâşâya verilen yalnız

Guruş

Guruş

250

350

Yekün:**Guruş****800 Yalnız sekizyüz guruş**

Hacı Ağa el-hâc Ali yediyle verilmiştir

S. 33/ B. 59 b:

El-fakir es-Seyyid Mehmed Emin Boluvizâde en-nakibü'l-eşrâfü'l-memâlik-i 'Osmâniyye. Kapıcıbaşı Osman Ağaya zehâyir için verilen i'lâmdır. Der-devlet-i mekine 'arz-ı da'î-i kemine budur ki; Medîne-i Adana'da vaki' bi'l- cümle 'ulemâ ve

sulehâ ve â'yân ve eşrâf ve meşayih-i esnaf ve sâ'ir vaz'ı ve refileri meclis-i şer'e gelüb şöyle takrîr-i kelâm ederler kî 1156 senesinde İran cânibine musammim olan sefer-i hümâyûn için mâ'a maşıye Adana menziline bâ emr-i alişân olunan ecnâs-ı zehayîr-i suretyâbı hüsn-i mezkûru bi-kaderi'l-hises kaza-i mezkûr ahâlilerine red' u teslim olunmak bâbında tenbihât ve tehdidâtı havî 1160 senesi rebi'ü'l-evvelinin dördüncü günü tarihiyle mu'errâh isdâr buyrulan fermân-ı cihanmuta' Dergâh-ı Ali gediklilerinden el-hâc Mustafa Ağa yediyle Adana mahallesinde vürûd ve cümle ahâli müvâcehelerinde feth ve kırâ'at olunub bade't-tescil mazmûn-ı emr-i âliyi tenfîz ve icrâya herbirlerimiz müte'ahhid olduklarımızı mübâşir-i merkûm ile bundan akdem derdevlete i'lâm olunmuşdur lâkîn Adana menziline cem' ve idhâl olan zehâyir-i fi'-cümle sâ'ir ve hinta olub bi hasebi'l-iktiza kaza-i mezkûre ahâli fukarâlarının umûr-ı mühimme-i lâzımelerinin ma'rifet-i şer'le ve cümlemiz ma'rifetiyle harc ve sarf olunagelmışiken mücerred fukarâya (ifrazıl kasdıyla bir habbesi ahâli-i fukarâya red' u teslim olunmadı deyü bazı ağraz-ı garazların icrâ sendasıyla sabıkan Adana Vâlisi Muhsinzâde vezir-i mükerrerem Mehmed Pâşâ Hazretlerine tahrîr ettirdiklerine binâ'en bu defa' bu fakire ve Eyâlet-i Adana mütesellimine ve bu husûsa me'mûr dergâh-ı Ali kapıcıbaşlarından bais-i arz-ı ubudiyet Osman Ağa kullarına hitaben isdar buyurulan emr-i şerif-i alişân dahi Medîne-i merkûme mahkemesine vürûd bulub mazmûn-ı münifi cümlelerin malumu oldukda ber mantuk-ı emr-i ali fi'l-cümle ahâlden tefahhus olundukda bir habbesi bir kimesne zimmetine geçmeyub zehâyir-i mezkûrden cümle ma'rifet-i ve ma'rifet-i şer'le bundan akdem iran cânibine büyükelçi ta'yîn buyurulan vezir-i mükerrerem el-hâc Ahmed pâşâ Hazretlerine ve dâ'ire-i aliyyelerine ber müceb-i defter verilen 1654 Şenyolu keyl sair ile malzemelerimi feruht olunub harc olunan 1550 şenyolu keyl hinta ve Adana menzilisine fukarâ' tarafından menzil imdâdı için verilen 4800 şenyolu keyl ve sabıkan Adana Vâlisi vezir-i mükerrerem Çeteci Abdullah Pâşâ Hazretleri ber de'b-i kadim ahâli tarafından verilecek üç günlük zehâyir için verilen ikibinyediyüz şenyolu keyl sair ile ba buyruldu kısmeti tarafından verilmek üzere cümle ma'rifeti ve ma'rifeti şer'le verilen 4200 keyl-i şenyolu şair minhaysü'l-mecmu' onüçbinüçyüzellidört kile sair ve binbeşyüzellikile hinta harc ve sarf olunub (..) dahi Adana sahil-i memleket olmağla (..) olmağla ber minvâl-i muharrer umûr-ı fetvaya cümlemiz ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le harc ve sarf olunub mukaddemen ilan olunduğu üzere amel ve hareket ve târâf-ı Devlet-i Âliyyeden ba emr-i âli varid olan tekalifi padişahiyenin vücûd-ı yedinden herbirlerimiz müte'ahhid olduğumuzu Devlet-i

Âliyyeye ‘arz ve i‘lâm ediyor deyü bu fakire ilhâh ve iltimâs-ı âliyyeleriyle hâl-ı bast ve beyân ve şerh ve â‘yân üzere olduğunu bu fakirin dahi ‘ilm-i lahîk olmağın ol kî va‘kî’ü’l-haldır dergâh-ı azametpenahiye ‘arz ve i‘lâm olundu. Baki emr u fermân menlehü’l-emrindir. Hurrîre fî evâ’ili muharrem sene ihda ve sittine ve mi’eteyn ve elf. El-Abdu’d-dâ‘i li’d-devletü’l-âliyyetü’l-‘Osmaniyye el-hâc

Abdulaziz Bâhâzâde

en-Nâ‘ib bi Medîne-i Adana

S.33 / B. 58

Umdetü’s-sadati’l-kiram Dervîş Pâşâzâde es-Seyyid Hüseyin Efendi dame şerefü siyadetühüye bade’t-tahiyyeti’l-vefiyye inhâ olunur ki;

Medîne-i Adana kazasında sâkin olan sadat-i kiram zevi’l-ihtirâm târâfımızdan yine sizi kâ’immâkâmlıkda ibka ve nasb ve ta’yîn etmişlerdir. Gerekdir kî sahihü’n-neseb olanlardan tevkîr ve ihtirâm edüb bi gayri vech-i örfî ‘arz ve mallarına ta‘ârruzdan hazer edesiz ihzâr ve tedîb ve hukûk-ı şer‘iyye-i sabite tahassülü iktiza etdikde hazer idup sair hükkâma taciz ve müdahale etdirmeyesiz arusiyye nâmıyla veya bir gayri bâhâne ile bir akçelerin almayub teseyyudü zahir kuzzât hücceti ve kâ’immâkâmlar temessükatıyla dahîl olub ‘alâmet-i hasrû’l-istimal edenlerin zecr ve men’lerinden takayyüd-ı tam ve kendiniz bir kimesneye ‘alâmet ve nesne vermeyesiz bu deriat-ı kübra ve emanet-i uzmanın kema hüve’l-vacib rî‘ayet ve siyânetlerinde say‘ ve ihtûmâm eylesiz ve’s-selam. Hurrîre fî evâsıt-i şehr-i muharremü’l-haram li sene ihda ve sittine ve mi’eteyn ve elf.

S. 34 / B. 57

Mübâya‘a için emr-i şerif

Mefahirü’l-kuzzât-ı ve’l-hükkâm ma‘âdinü’l-fesalli ve’l-kelâm Adana kadısı zîde fazlehû ve Kars ve Tarsus nâ‘ibleri zîde ilmühüma ve iftihârü’l- emâcidi ve’l-ekârimi camî’ü’l-mahamidi ve’l-mekasimi el-muhtassu bi mezidi inayeti’l-meliki’d-daimi dergâh-ı mu‘âllâ Kapıcıbaşılardan Adana canîbinde bazı husûslara me’mûr olan Osman dame mecdehû ve kudvetü’l- emâcid ve’l-â‘yân hala Adana mütesillimi zîde

mecdehû tevki'î refî'î hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki 1156 senesinde iran canîbine musammim olan sefer-i Hümâyûnum için Adana kazasında Adana menzilinden nakîl ve cem'î fermân olan 18000 keyl-i istanbuli keyl şa'irden hasıl 3300 istanbuli keyl dakîk ve 4900 kantar saman ve 690 araba hatab ve 390 araba kepek ve 900 vu'kîyye kömür ve (..) ve Tarsus kazalarında dahi (..) hanı menziline nakl ve cem'î fermânım olan 6000 İstanbuli keyl şair ve maa hazır 1100 İstanbuli kile dakîk ve 1600 kantar saman ve 230 araba hatab ve 130 araba kepek ve 300 vukiyye kömürden el-yevm menzileyn-i mezbûreynden ne mikdâr-ı mevcut ise zikr olunan kazalar ahâlilerine ala kadari'l-hises red' u teslim olunmak bâbında bundan akdem evamir-i aliyyem isdâr ve irsâl kılınmışdı;

el-Haletü hazîhi zikr olunan menzillerde mevcut olan zâhireve mukaddemen itlaf ve izâ'at olunmakdan naşi fukarâyı ahâliye bir habbesi verilmediğın düstûru'l-mükerrerem müşîr-i müfahhâm nizâmü'l- 'alem sabıkan Adana Vâlisı vezirim Mehmed Pâşâ edâmelâhû te'ala iclâlehü bu def'â der sa'âdete memhûr kaimesiyle i'lâm eylediğine binâ'en zahâr-i mezbûrenin keyfiyeti tefahhus ve itlâf ve iza'ât edenlerden tahsîl etdirilmesi mûktezî olmağla sen ki; mütesellim-i mûmâ-ileyhin ma'rifet-i şer' ve kapıcıbaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tefahhûs birle zehâyîr-i mezbûre kimin zimmetlerine geçmiş ise zâhire ihrâç ve muharrer ve dikkat edüb memhûr defteri Der-sa'âdete irsâl eylemeğın fermânım olmağın işbu emr-i şerif-i âli şanınm vusûlunde menzileyn-i mezbûreyne fi'l-asıl nakl ve cem' olunan zehâyîr ne mikdârdır ve kimin zimmetlerine geçmiştir. Ma'rifet-i şer' ve kapıcıbaşı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle gereğı gibi tefahhûs birle zahir ihrâçı ve tahrîr ve defter edüb memhûr zahireyi der-sa'âdete irsâl ve badehü ne vecihle fermânım olur ise mûcebiyle 'amel ve harekete ibtidâr edesiz ve sen kî kapıcıbaşı mûmâ-ileyhsin menzileyn-i mezbûreyne nakîl ve cem' etdirilen zehâyîr kimin zimmetlerine geçmiş ise ma'rifet-i şer'le ve mütesellim-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle zâhireihraç ve gereğı gibi tahrîr u defter edüb memhûr defteri dersa'âdete irsâl eylemeğe bezlu say' ve mecâl eylesesin ve sen kî Adana kadısı ve Kars ve Tarsus nâ'ibleri mûmâ-ileyhimsiz vechi meşrûh üzere zehâyîr-i mezbûre kimin zimmetlerine geçmiş ise mütesellim ve kapıcıbaşı mûmâ-ileyhime ma'rifetiyle ba'de't-tafahhus zâhire ihraç ve müfredâ't üzere defterine tahrîr eylemeğe sizler dahi ihtîmâm ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı alışanınm verilmiştir.

Buyurdu ki; hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere seetyaftani sudûr olan işbu emr-i şerif-i celilü's-şan vacibü'l-imtisalimin lâzımü'l-ittibamın mazmûn-i ita'ât makrunuyla amil olub hilafıyla vaz' ve hareketden herbiriniz niyabete izrâr ve ictirâb eylesesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timad kılasız. Tahrîren fî'l-yevmi'l-işrine Zi'l-ka'de sene sittine ve mi'eteyn ve elfin. Kostantiniyye. Mûcebince sadrazam mektubu sadır olmuştur.

S. 35 / B. 56

Adana'da vaki' Çulhalar esnafının Şeyhi olan Hüseyin bin Mustafa fevt olup yeri hali ve meşihat-ı mezbûre mahlûl olmağla erbâb-ı istihkakdan işbu rafî'i tevki'i refî'i's-san-ı hakani eş-Şeyh Ali Halife zîde salahuhü her vecihle layık ve muhill ve müstahık olub ve hizmet-i mezkûrenin muhtarı ve mütemedi olmağla zikr olunan meşihât müteveffâyı mezbûrun mahlûlünden merkûma tevcih ve yedine berât-ı şerif-i alişan verilmek ricasına Adana kadısı mevlana Ahmed zîde fazluhu arz etmekle mûcebince tevcih olunmak bâbında fermân-ı alişanım sadır olmağın hakkında mezid inayet-i padişahanem zuhura geturub 1160 senesi Zi'l-kadesinin yedinci günü tarihiyle mü'errah verilen rû'ûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki; merkûm eş-Şeyh Ali Halife zîde salahuhü varub müteveffâ-i merkûm yerine esnâf-ı mezkûrun şeyhi olub edâ-i hizmet eyledikten sonra bundan evvel meşihât-ı mezkûre mutasarrıf olalar ne minvâl üzere mutasarrıf olagelmışler ise merkûm dahi ol-minvâl üzere mutasarrıf ola ol bâbda târâf-ı aharden hic bir ferd mâ'ni ve müzâhim olmayub dahl ve ta'ârruz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerife itimâd kılalalar. Tahrîren fî'l-yevmi's-sadsaşer min şehri zi'l-ka'de sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyyeti'l-mahruse

S. 35 / B.55

Kudvetü'l-kuzzât-ı ve'l-hükkâm madinü'l-fazl-ı ve'l-keâm Mevlâna Adana kadısı zîde fazlehu ve iftiharü'l-emâcidi ve'l-ekârimi cami'ü'l-mehamidi ve'l-mekarimi el-muhtassu bi mezidi inayetü'l-meliki'd-dâ'imi Dergâh-ı Mü'allâ Kapıcıbaşılarından ahir husûsu ira ol canîbe me'mûr olan Osman dame mecdehu ve kudvetü'l-emâcidi ve'l-âyan hala Adana mütesellim-i zîde mecdehû tevki'i refî'i hümâyûna vasıl olacak ma'lûm ola ki i'anet-i masarîf-ı mîrî için işbu 1160 senesine mahsûben dergâh-ı mu'allâ

kapıcıbaşlarından Mehmed dame mecdelhû mübaşeretiyle Adana Eyâletinde tahsil-i hazine olan 13500 guruş imdâd-ı seferiyye akçesi tamamen tahsil olmadığından ancak matbâh-ı âmirem ve masarîfina havale olunan 4500 guruş tamamen ve şehriyân ka'lesi muhafazasında olan dergâh-ı mu'âllâ yeniçerilerinin 1157 senesini (..) ve zarar-ı lahm ve zâhire ve zımistani çuka bahalarına havale olunan 7474 guruşdan 5004 guruşu kabza-i me'mûrlara teslim ve sebeb-i tahrîr-i hükümleri zahırlarına hüccet-i şer'iyye olunub havale-i mezbûrenin 2470 guruşu baki kaldığından gayri Günye Ka'lesi muhafazasında olan Dergâh-ı Mu'âllâ Yeniçerilerinin zarar lahm ve zımistani bahaları edâlarına havale olunan 463 guruş henüz edâ' ve teslim olunmadığından Kapıcıbaşı mûma-ileyh dersa'âdete 'avdet edüb ihbar ve ocak tarafından dahi Şehribân Kal'esi muhafazasında olan Dergâh-ı Mu'âllâ yeniçerilerine havale olunan Nişan-ı Alişan

S. 36/ B. 54

Mefahirü'l-kuzzâtı ve'l-hükkâm meadinü'l- fezaili ve'l- kemal Adana Eyâletinde vaki' olan kadılar zîde fazlehûn tevki'î refi'î hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki ; Adana Eyâleti avatif-i aliyye-i şer'iyye-i mülükânemden emîr-î ümera-i kirâm Süleyman dame ikbalühüya tevcih ve ihsan olundu mîr-i mîran mûmâ-ileyh mansıbnavarıncaya değin tarafından bir mütesellim nasb olunmak lâzıme-i halden ve kudvetü'l-emâcid ve'l-â'yân Mehmed reşid zîde mecdühü re'âyâ perver ve zabt u rabt memlekete ve muhafaza ve siyane-i re'âyâye liyekat ve kudreti bahir olmağla Eyâlet-i mezbûre tevcih tarihinden mütesellim nasb ve târâfına abir olanı ahz ve kabz ettirmek için emr-i şerifim verilmek ricasına mir-i miran mûmâ-ileyhin kapu kethudası olan iftiharü'l-emâcidi ve'l-ekarim el-hâc Mehmed (..) dame mecdühüya arzuhalı istida etmeğın vechi meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alişanım sadır olmuştur.

Buyurdum kî hükm-ü şerifimle vusûl buldukda bu bâbda sadır olan emr-i şerifim mücebince amel dahi siz kî mûmâ-ileyhimsiz mütesellim-i mezbûr tarih devcihinde mûmâ-ileyhe zabt vetârâfına aid ve raci olanı ahz ve kabz etdirub mütesellimlik umûruna bir ferdi dahl ve taaruz ettirmeyub mazmun-ı emr-i şerifimleamilolasız şöyle bilesiz'alâmet-i şerifeitimad kılasız Tahrîren fî evaili Zi'l-hicce sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye Kad vasele ileyna ve kuyyide fî gurre-i muharrem sene 1161

S. 38-37-36/ B. 53-52

Nişan-ı Şerif-i Alişan Gülsen araya Sultanı Tuğrayı Garrayı cihan-ı Hakan-i hükmü oldur ki;

Memâlik-i mahrûsemde vaki' ehl-i zimmetden yahudi ve nasaranın şer'an rû'uslarına madrube olan cizyeleri beytü'l-malî müsliminin usul-ı emvâl-ı meşru'asında olmağla mezheb-i harife üzere ala ve evsât ve ednâ itibariyle cibayet olunmak lâzım gelmekle işbu 1161 senesi cizyesi cibayetine sene-i mezbûra mahsûben Adana ve Sis ve Tarsus ve İçil Sancaklarında ve tevabi'inde sâkin ve mütemekkin ve mürûr ve ubur eden ehl-i zimmet kefereler ve yahut ve eramine-i acem tâ'ifelerinin senan üzerlerine edâ'sı lâzım gelen 1161 senesi cizyeleri sene-i mezbûre muharrem guresinde cibâyet eylemek üzere 420 ala 3400 evsât ve 680 ednâ ki esnâf-ı selâse itibariyle 4500 evrâk ile işbu râfi'î tevki'î rafî i'şan-ı hakani kudvetü'l- emâsil-i ve'l- akrân el-hâc Ali zîde kadrehûye derûhde ve tefviz olunub işbu berât-ı alişan-ı mu'iddat mumâyânı verdim ve buyurdum ki; cizyedâr-ı mûmâ-ileyh varub gurresinde muharremi'l- haramda hakimü'l-vakf muvâcehesinde mîri mührüyle memhûr cizye evrakı boğçasının mühürlerin kat ve evrakda olan mührüyle tatbik olunduktan sonra bir kiseye va'z ve vilâyet kadısı mühürlüğü der sa'âdetime irsâl ve kalem-i mezbûra tabi her belde ve karyede sâkin ve mevcut yerli ve yabancı ve mürûr ve ubur eden ehl-i zimmet kefereler ve yahud ve eramine-i acem tâ'ifeleri ve emred ve murahik hükmüne dahil olub şeran cizyeye müstahik olan gulamlari gereği gibi tekayyud ve ihtîmâm ile tafahhus olunub bir ferdi hariç ve kağıtsız kalmamak şartıyla vech-i şer'i üzere ahâlisi beyninde esnaf-ı selâsenin hangi sınıfında 'add ve itibar olunur ise hatt-ı hümâyûn şevket-makrûnumla verilen nizâm-ı cedîd mücebinde (..) ednâ itibariyle bir zer mecdi ve vasatü'l-hal olanlarından evsât itibariyle iki zer mecdi ve zahiru'l-gına müksir olanlarından a'la itibariyle dört zer mecdi alınub zer-i mecdi tedâ'rikinde acz ve üsreti olanlarından zer-i mecdi hesabı üzere a'ladan 11 guruş ve evsâtdan beşbuçuk guruş ve ednâdan ikibuçuk guruş ber rub' olmak üzere ecnâs-ı nukuddan ve guna getirurler ise halisu'l-ayarve tamu'l- vezin olanları rabih olduğu vecih üzere cedid İstanbul altını dörderyüzkırk akçe ve zer-i mecdi ile zencirekli mısır altını üçeryüzotuzar akçeye ve tuğralı Mısır altını üçyüzonbeş akçeye ve tuğralı sağparanın kırk guruş (kırkıbir guruş) hesabıyla alınub cizyeleri bu vecihle cibâyet ve tahsil ve şurût-ı mukarrere-i mezkûreye kemâ fi ihtîmâm ve itidal üzere mürâ'ât olunub haddi tecavüz ve te'addi ile sebil-i sadakat ve tarîk-i

isti'aneden udul edenlerin şer'an müstahik oldukları ceza-i (..) tertîb oluna ve ehl-i zimmet kefereler herbirine mîrî mühür ile memhûr eşkaliyle birer kağıt verilüb ve 'ummâl-ı cizye (..) eylediği evrakın alâsından on iki ve evsâtından dokuz ve ednâsından altı para ma'âşet ve bundan ma'âda her bir varâkdan birer para cizye muhasebecisi ve kâtiblerine ücret-i kitâbet ta'yîn olunmağla muctemia olan asıl mala cizyeden hin-i muhasebede deynlerine mahsûb olunmak ve memalik-i mahrusemde vakı'â evkâf karyelerinde sâkin ehl-i zimmetten salatin-i izam ve vüzerayı kirâm ve mîrî miran ve sairlerinin havas ve ocaklıklarına ve voyvodalıklarına dahil ve bazı esbâba binaen defterden ifraz ve maktû olanlar gerek rahib ve patrik ve keşîş ve bir tarik ile ellerinde berât olub tercumanlık ve mütesellimlik ve mu'âfiyet iddi'âsında olanlar bi'l-cümle ref' olunmağla mâl-ı iktisab ve 'amele kadir olub iktisabdan mani'a olunmamak ve mukarrerat kalemi veyahut ekser ammete mariz olmaklık lâkîn a'zar-ı sahihası olmaya

S. 38-37-36/ B. 53

Sa'ir ehl-i zimmetden istisna olunmayub cümlesinden vech-i şer'i üzere istihkakına bir vahidden esnâf-ı selâse itibariyle cizyeleri cibâyet ve cizyeye müstahik olmayan sabi ve zahiru'l ğına olmayub pir u fanî ve amel mande olub bir vechle kâr u kesbe iktidarı olmâyânlarından hilâf-ı şer'i şerif cizye taleb olunmaya ve ehl-i zimmetden ayende ve revende ve defâ'ten edâya iktidarı olanlarından ma'âdâsından mal-ı cizyeyi dört taksit ile cem' ve şurûtu üzere vaki't ve zamanıyla hazine-i amireme teslim eyleyeler ve mal-ı cizye nassen ve retihaden icab eder varidat-ı şer'iyeden olub ehl-i zimmet sukut-ı cizyeyi müstelzim olur özürden salim iken züll ve siğar ile müstahik oldukları cizyelerin vermemek için büyüce özür iradına (..) veyahut bir tarikle iba ve bir yerde ihtifa ve yahut alaya müstahik iken evsât ve evsâta müstahik iken ednâ cizyesin vermeğe tasaddi eder olur ise cizye-i şer'iyelerinden imtina eyledikleri için ol makûlelerin rakabesi üzerine madrube olan cizyeleri alındıktan sonra seddi ikab ile icab eder cezayı amelleri tertîb oluna ve ahâli-i vilâyetin bazı zikudret kimesnelerin bağ ve bahçe ve çiftlik ve değirmen ve mandıralarında ve çoban ve ter oğlanı nâmıyla vesair bâhâne ehl-i zimmeti istishâb ve cizyelerin verdirmeyüb bu güna harekete cesaret edenler bais-i cezlan-ı ebed olur ukubat-ı şedide ile muakeb olacakların muhâkkak ve mukârrer bilüb selâmet-i halleri için ihtimâl-ı intibah üzere hareket eyleyeler ve cizyedârlar birbirlerinin mukayeselerine dahil olmayan merayaya hafiiyen hile ile evrak gönderib tevzî'i olunduğu şer'an sabit oldukda verdiği kağıtlar gerü kendüye red'

akçeler bi't-tamam tahsil ve asıl cizyedâr'ına teslim ve amellerine göre evrakları mukayesesine dahil olan cizyedâr tarafından verdirilüb bir vechle te'atlül ve muhalefet etdirilmeye ve bazire'âyâ sâkin olduğu kasaba ve kûrasında munim ve mütezzevvil ala veyahut evsâta mütehammil iken ala ve evsât cizyesin vermemek için civarlarında vaki' aher kaza cizyedârlarından hile ile evsât ve yahut ednâ kağıtları olub mîrîye özür eylemek ihtimalleri olur ise ol ihmallerin ahâlisi beyninde mülki ve emlâkîne nazar olunub esnâf-ı selâsenin kargı (hangi) sınıfında 'add u itibâr olunur ise vech-i şer'i üzere istihkaklarına göre evrakları verilub lâkîn bu bâhâne re'âyâ fukarâ'sına gadr ve tecavüz olunmaya ve her bir ehl-i zimmetin mahmallerine göre cizyeleri cibayet olunmak muktezi iken bazı mahallât ve kuranın kocabaşlıları mucerred kendi cizyelerin tahfif için doyrer evrak olub re'âyâyâ istihkaklarına göre tevzî'i olunmayub malı her ne ise beynlerinde hesap ve hilâf-ı şer'i ale's-seviyye tevzî'i olunduğu mesami-i hümayunuma ilka olunmağla bu (..) dahi men' olunub her bir ehl-i zimmetlerin istihkaklarına göre cizyedâ'rlar yedinden evrakları verilub cizyeleri cibayet olunduğu (..) hilaf-ı şurût-ı berât bir ferdi hariç ve kağıdsız kılmamak üzere her birine ala vechi's-şer'i tahammül ve istihkaklarına göre evrakları verilub cizye-i şer'iiyelerin cibayet eyledikten sonra kasaba vekura üzerine doyrar evrak tarh ve tevzî'ii eylemekden gayeti kifayet ihtiraz ve ictinab oluna hasıl-ı kelâm şurût-ı berâtın ziyade bir akçe alındığı veyahut doyrer evrak tarh ve tahmil olunduğu haberi alınır ise bila emr-i ali bu güna harekete cibayet edenler ger cezaları tertîb olunacağı mukarrer ve muhakkak bileler ve cibayetine me'mûr amiller dahi cadde-i hakdan udul eylemeyüb kemâl-ı istikâmet ile hareket ve hilâf-ı şurût-ı berât-ı alişan re'âyâ fukarâ'sından

S. 38-37-36/ B. 53

(..) ve zâhireve kâtibiyye ve turfîyye ve kolcu akçesi nâmıyla bir habbe taleb eylemeyeler ve kezalik kuzzât ve nüvvab dahi harcın mahkeme nâmıyla re'ayadan ve ummâl-ı cizyeden kalil ve kesir min bad bir nesne mutalebe eylemeyeler şöyle ki;

Kadılar ve cizyedâ'rlar celb-i mal sevdasıyla re'âyâyâ ulum ve teaddi ederler ise sırren ve alenen tehabbus ve tefahhus olunub izdiyad oldukları zahir olur ise kayd u bend ile asitane-i sa'âdetime ihzâr ve şeran mahkeme haklarından gelinub ona göre işbu berât-ı alişanım şurûtu mura'at olunub kadılar ve voyvoadalar ve kura zabıtları vesair sükkân-ı vilâyet bi'l-ittifak cizye cibayeti husûsunda cizyedâ'rlara ihanet ve muhalif

ederler olur ise haklarından gelinmek üzere ism u resimleriyle darsa'âdetime arz ve i'lâm eyleyeler her bir neferi cizye malını edâ' eylediği ma'lûm olmak için cizyedârlar başka defter tutub kasabada olanlar mahallesiyile ve kurada olanlar karyesiyle ve mürûr ve ubur edenler ism u resimleriyle ale'l-esami defter ve cizye muhasebesi kalemine teslim eylemek üzere der devlet-i medâra getürelere ve cizyedâ'rlar me'mûr olduğu kaza ve nevahiye tevzî'i eylediği evrakı mezbûr kolcular (..) ve eşkalsiz kağıt vermeyüb hin-i iktizada def'-i istîbah için tatbik olundukda tetabûk olmak üzere kaleminde hafız olunan mühürleyirle mühürlüyeler ve işbu berât-ı alışanda ta'yîn ve tasrih olunan şurût ve kuyudun tenfiz ve icrasına her birleri gereği gibi ihtûmâm eyleyüb hilâfıyla vaz' ve hareketden begâyet ihtirâz ve ictinâb eyleyeler şöyle bileler 'alâmet-i şerife itimâd kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-sadis işrin Zi'l-ka'de sene sittine ve mi'eteyn ve elf.

Nişan-ı Şerif

S. 39/ B. 51:

Suret-i Berât-ı Şerif-i Alişan

Nişan-ı Şerif-i Alişan hükmü oldur ki;

Adana'da vaki' Ramazanoğlu Piri Mehmed Pâşâ ve Halil Bey veled-i Ramazan evkâfının vazife-i muayyene ile bundan esbak masarîf kâtibi olan Mustafa Efendi an melce fevt oldukda kitâbet-i mezbûre mahlûlünden oğlu işbu rafi-i tevki-i refî'î'ş-şan hakani Mehmed Halife zîde kadrehûya tevcih olunub yedi sekiz seneden beru vakfın olan umûruna tashiha şâ'î ve kudret ve istikameti cümle beyninde zahîr ve fen-i kitâbetde akrânî nadir ve bi'l-cümle murtezika ve müstecirin kendinden razı ve şakirler iken idanı ve ita kıldır Bozoğlu İmâmı demekle maruf Hüseyin Mehmed nâm kimesne bundan akdem hile ve tezvire sulûk ve bir takrib ile Mezkûr Mehmed Halifenin ref'inden üzerine berât etdirüb gadr etmekle vaki'-i hâl der-devlet medâra 'arz ve mûcebince kitâbet-i mezbûre merkûm Hüseyin Mehmedin ref'inden sahib-i evvel Mehmed Halife veled şud kemâkân ibka ve tevcih olunduğu günden vakf-ı şerife (..) olmayub yed ve lisanından sermed kimesne muğber ve reside olmayub vechen mine'l-vucûh dalh icab eder halî yok iken müzevvir-i mezbûr Hüseyin Mehmed yine kendi halinde olmayub ta'm-ı ham ve nefsaniyesinden naşi tarîk-i melanete salık olub müteelli-i vakf lisanından olmak üzere ve hezeyan ve kizb ve buhtanı havi bir sahte arz

peyda ve bir tarîk ile kitâbet-i mezbûru yine Mehmed Halife veled şûd refinden üzerine berât etdirub ancak arz-ı mezkûrdan bir vechle haber ve agahı olmayub sahte ve müzevver ve Hüseyin Mehmed kazib ve cahil ve na-ehil olub kitâbet-i kıraatdan kat'an haberi olmayub hidar ve mürtekib olmağla vakf-ı şerifin harabına bais olacağı bedidar olduğundan gayri merkûm Mehmed Halife veled-i şer zeyur muarızla araste evsaf-ı pesendiden piraste ve öteden beri vakf-ı şerifin hayırlar ve sadakatları iken bugün hile ve tezvîr ile gadr ve takdir edüb büyüce pederi nan parasından mahrûz ve husûs-ı Mezkûrdan min küllî'l-vucûh mağdur ve mazlûm ve şayeste-i merhamet ve sezavar-ı mekremet olmağa zikr olunan masraf-ı kitâbeti mezbûr İmâm Hüseyin Mehmed ref'inden mûmâ-ileyh Mehmed Halife veledes kema fi'l-evvel tevcih ve yedine müceddeden berât-ı şerif-i alışanım verilub fi-mâba'd yedinde yine bir arz zuhûr eder ise mücerred sahte ve tezvîre haml olunub itibar olunmamak üzere kaydına şerh verilmek ricasına vakf-ı mezbûr mütevellisi el-hâc Mehmed vech-i meşrûh üzere Adana Kadısı mevlana Ahmed zîde fazluhu başka başka ta'ârruz ve Medîne-i Adana'da (..) ve murtezika ve müstecirin ve sair ahâli mahzariyye inha etmeleriyle mücebince (..) sahib-i evvel (..) ibka ve tevcih olunmağın fermânım olmağın hakkında Mezd inayet-i şahanem zuhura getürub 1160 senesi Zilkadesinin 18. Günü tarihiyle muerrah verilen rû'us-ı hümâyûnum mücebince bu berât-ı hümâyûnu verdim ve buyurdum ki; mezbûr Mehmed Halife zîde kadrehû varub ref' olunan mezbûr yerine vakf-ı mezbûrun kemâ fi'l-evvel masarîf kâtibi olub edâ'yı hizmet eyledikten sonra bundan evvel vazife-i mu'âyyenesine vecihle mutasarrıf olagelmiş ise yine ol vecihle vazife-i mü'âyyenesin evkâf-ı mezbûre mahsûlünden mütevellî olanlar yedinden alub mutasarrıf ola şöyle bileler 'alâmet-i şerifime i'timad kılalar. Tahrîren fi'l-yevmi's-samin aşere min şehri Zi'l-kade li sene sittine ve mi'eteyn ve elfin.Kostantiniyyeti'l-mahmiyye Vusile ileyna ve kuyyide fi 16 Zi'l-hicce sene 1160

S. 39/ B.50

Sûret-i berât-ı tevliyet

Adana'da vaki' Delibali nâm vakfin tevliyeti aslâh evlâda şart olub ber müceb-i şart-ı vakıf evlâdiyet ve meşrutiyet üzere mütevellisi olan el-hâc(..) fevt olub yeri hali ve mahlûl olmağla yerine eslah evlâddan işbu rafia-i tevki'î refi'i-şşan-ı hakani Hatice nâm Hatun her vecihle layık ve mahalli ve mustahık olmağın ber müceb-i şart-ı vakıf

tevcih olunub yedine işbu berât-ı şerifim verilmek bâbında yedinde olan müteveffâyı mezbûrun berâtı mücebince istidayı inayet etmekle vaki' ise vech-i meşrûh üzere sadaka edüb bu berât-ı hümâyûn-ı şerefmakrunu verdim ve buyurdum ki bade'l-yevm mezbûre Hatice nâm Hatun varub zikr olunan evkâfin müteveffâyı mezbûrun yerine evlâdiyet ve meşrutiyet üzere müteveliye olub hizmet-i lâzimesin mer'i ve müehhil kıldıkdan sonra vazife-i muayyeniyle mutasarrife olub vakıfın ruhu ve devam-ı ömr-ı devletiçün disar-ı medâr-ı müdavemet göstere ve ol bâbda târâf-ı aherden bir ferd mani' ve müzahim olmayub şöylebilesiz 'alâmet-i şerifine itimad kılalar. Tahrîren fi evasıtı Zilkadade sene sittine ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahmiyye

S. 40 / B. 49

Balada mastur bir kıta sebab-i tahrirden ma'âdâ bir kıta 442,5 guruş ve bir kıta 300 guruş olmak üzere iki kıta sebab-i tahrir natık olduğu üzere 742,5 guruş teslim olunub iki kıta sebab-i tahrir hülâsa olunduğu işbu mahalle şerh ve kayd olundu. Hurrire fi evahir-i Zi'l-hicce sene 1160

S. 40 / B: 48

Tahrir-i tevki'î refi'i Hümâyûn

Tahvilinden zaman-ı zabtı mart evvelinden olub 1160 senesine mahsuben mûmâ-ileyhin uhdesinde olan Adana eyaleti ve tevabii mukataası akçelerinden hala onaltıbinaltıyüzyetmişaltı akçe yevmiye ile Taman kalesi muhafazasına me'mur 1525 senesi nefer dergâh mu'allâ yeniçerilerinin mustahik oldukları 1157 senesi (..) akçeleri için tarih-i mezbûre mahsûben eyâlet-i mezkûre mukatası malından tayin olunan dokuz yüz akçesinden beher guruşu yüzyirmişer akçeden olmak üzere behesab-ı esedi yalnız yedibinbeşyüzesedi guruş eder meblağ-ı mezbûr 1159 senesi receb-i şerifinin 13. Gününden Hacı Hüseyin'in Yazıcı zîde mecdehû yedinden Asitane-i sa'âdetimden Hazine-i amirem defterlerine irad ve masraf kayd olunmağın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi. Şöyle bilesiz 'alâmet-i şerifime itimad kılarsız.

Tahrir.

Kostantiniyyeti'l mahrusse 252 guruş;

İşbu sebab-i tahrir-i hükmü emrine ihâle olunan akçeden bütçeye teslim. 268 guruş;
def'a havale-i mezkûrdan teslim.

520 guruş meblağ-ı mezbûr Devletlu Abdullah Pâşâ Efendi arzıyla mukataat-ı mîrîden
teslim

600 guruş (...) malından mütesellim Ağa marifetiyle.....

300 guruş ; Kethüda Beyi yediyle .....

624 guruş; Bir defa dahi Kethüda Beyi yediyle teslim

1000 guruş ; Bir defa tahi Kethüda Beyi yediyle teslim

1000 guruş ; Bir defa tahi Kethüda Beyi yediyle teslim

4044 guruş

250 guruş; Bir defa Kethüda Bey marifetiyle teslim.

263,5 guruş Bir defa dahi teslim olunmuştur.

4557,5 guruş ; Yalnız dörtbinbeşyüzelliyedi buçuk guruşdur.

Hurrirre fi evahir-i Zi'l-hicce sene 1160

S.41 – 40 / B. 47

Düstûr-ı mükerrerem müşir-i mufahhaz nizâmü'l-alem müdebbiri umûri'l-cumhur
bi'l-fikri's-sakibi mütemmilhü mehami'l-enâm birrâ'yi's-saib mümehhid-i bünyani'd-

devleti ve'l-iclâl müşeyyidü erkani's-sa'âdeti ve'l-ikbâl el-mahfuf-i bi sunuf-i avatifi'l-melikü'l-ala Adana Vâlîsi vezirim Mehmed Pâşâ edâ'mellahu te'ala iclalehü a'zamü'l-umerai'l-kiram ve efahirü'l-kubera'l-fiham ulu'l-fahri ve'l-ihfirâm ashabü'l-izzî ve'l-ihfirâm el-mahsusune bi mezid-i inayeti'l-meliki'l-ala Eyâlet-i mezbûrede vaki' İçel sancağından ma'âdâ elviye mutasarrıfları dame ikbalehum ve mefahirü'l-kuzzâtî ve nüvvâb ma'âdinü'l-fuzala-i ve'l-ikram kuzzât ve nüvvab zîde kadrehûm tevki'î refî'î hümâyûn vasıl olacak ma'lûm ola ki;

Makarri hilafet-i aliyyem olan mahmiye-i İstanbul'da fi'l-asıl sâkin olanların emru maiyyetleri ile İstanbul şehrini mezahim-i nasdan himaye ve siyanete menut ve taşra vilâyetlerinin mamur ve abadan olması dahi idame-i aliyyeyle varid teklîfenin edâ'sında her şekil suhuletle ve vusat üzere olmasına marbut edugü kalemiyenin ma'lûm olub binaen aleyh taşradan olanların gelmesinin mukaddemen men-i küllî men' olunmuş ve hem İstanbul'da olanların vusat-ı ballerine ve hem taşra vilâyetlerinde bulunanların ahâli ve reâ'yânın fushat-ı kallerine bais ve badi olduğu ecilden husûs-ı mezbûru men' için etraf ve etnafta bu ana değin defaat ile evamir-i şerifim isdar ve irsâl ve vulat ve hükkâmdan bu bâbda iğmas ve tegadi olanlar nivberiu tedib ve güşmal olmağa terk ve imhal ve ihmal olunmuş iken bu yakınlarda taşradan bila fermân oğut ile gelen bazı kimesneler ahz olunmalarıyla istintak olduklarında kimisi Vâlî-i vilâyetin ve kimisi kuzzât ve sivanın ve â'yân ve murabâhâcı gürühlarının mezalim ve teaddiyatlarına takat getüremediklerinden naşi memleketlerimizi terk edüb gelmişizdir deyü ikrâr etmeleriyle bu misillüler bi'l-cümle öldürülmeyub vatan-ı aslilerine (..) irca ve irsâl olunmuşdur ancak fima bad taşra vilâyetlerinden bila fermân oğut ile bıraktulan ve bila maslaha bir ferd İstanbul'a gelmemek ve gelirler ise mahallat-ı İmâmlar mahallelerin nâm ber sefer eyleyerek talibine haber verub ahz etdirilmek ve tutulan kimesne hin-i istintakla eğer Vâlî ve kuzzât â'yân ve murabâhâcı zülümlelerinden şikayet eder ise şikayet edüğü (..) ve istintak olunub sahih olduğu suretle vulatdan ise eşed ikab ile tekdir ve tedib ve kuzzât olanlar ise (..) kazadan (..) istifa olunmayub kila'-i baideye müebbed habs ve kalebend ile tazib olacakların ve â'yân rabihacı guruhundan iseler bila eman katl ve mal ve emlakları zabt ve sair müceb-i ibret kılınacakları ve eğer şikayet eder şahıs bâde't- tafahhus kavlinde kaib olur ise bila eman siyasete (şayeste) eşeddi ceza ile anın katl olunacağı hasseten karihasınca mülükanemle musammin ve mukarrer olmak hasebiyle bâde'l-yevm bi'l-cümle memalik-i Anadolu ve diyar-ı rumiyle olan

mahallerde herkes bu vecihle amel ve hareket ve zerre kadar hilafından gayetü'l-gaye muğayir ve mücanebet eylemeleri bâbında müceddeden fermân-ı hümâyûn-ı hilafet makrunum şerefbahş sudûr olmuş Anadolu ve Rumelleri evc-i kuvvetlerine başka başka evamir-i şerifimle eğerçe (..) olunub ancak keyfiyet bir türlü umûr-ı uhraya kıyas olunmayub mustakillen irade-i hümâyûnum taalluk eden mevaddan olmak hasebiyle vulat ve Hükkâm ve zabıtan dan ve Â'yân ve Rabihacı güruhundan ve ahad-ı nasdan bazı kesân bu emr-i hatir husûs-ı saire kıyas ile min bad adem-i mübalat üzere olmaması veher şevkiyle aklından bizar olarak bu nizam-ı müstahsinenin istifkrâr ve devamına mebruz-ı teşmir-i sak-ı iktidar eylemek ve yoksa tehditden sonra hilafına hareket edenlerle siriftan olunacaklar cengamal-ı ikab ve mübtela kılınacakları zencir ceza ve azab ancak kendilerinin su-i sunları olduğunu bilmek için her bir Eyâlet mutasarrıfları nazmun-ı fermân-ı hümâyûnumu dahil-i Eyâletlerinde olan Eyâlet ve kazalara bu yerleri ile birer kat dahi tenbih ve ifham eylemek üzere cümlesine başka başka evamir-i şerifem isdar ve irsâl olunmakla sanki vezir-i müşârun ileyhsin mahsusen sona ve dahil-i Eyâletinde olan mûmâ-ileyhime istiklalen dahi işbu emr-i şerifim isdar ve sadrazam ağalarından kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân el-hâcHalil zîde kadrehûya irsâl olmuştur. İmdi buyruldu gönderilmek mahallerden ve kazalardan ve gerek buyruldu ile gönderen (?) mübâşir canîbinden bir akçe ve bir habbe alındığına katiyyen rızayı hümâyûnum olmadığı ma'lûmun oldukda buyrulduları tanar-ı agamanend u sekbar-ı mübâşir ile irsâl ve anlar dahi vardıkları yerlerden buyruldu akçesi deyü bir ferdden bir akçe ve bir habbe mutalebe etmemelerini ve evamir-i şerifemin birer suretlerini kazamızın sicillatına kayıt ve tescili tefhim eyledikten sonra avdet etmelerini ve hoşça tenbih ve te'kid eyleyerek isal eyleyesiz bu husûs için bir mahalde buyruldu akçesi ve bir ferd cevri ve teaddi vûku'û mütehakkık olur ise cevaba kadir olamazsınız ana göre amel ve hareket ve (..) hilafından ziyade hazer ve mücanebet olunmak bâbında fermân-ı alişanım sadır olmuştur.Buyurdum ki vusûl buldukta bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafıta-i sudûr olan fermân vacibü'l- ittiba' ve lâzımü'l- imtisalimin mantukunca itimad edesiz ve şöyle bilesiz 'alâmet-i şer'e itimad kılasız. Tahrîren fi evasıt-ı şevVâlî'l- mûkerrem sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyyetü'l-mahmiyye. Mûcebince sadr-ı ali mektubu dahi varid olmuştur. Vesale vekıyyide fi 25 Zilkade sene 1160. (29 Kasım 1747)

S. 42/B.46

Defter oldur ki;

Yüreğir kazasına tabi Pelür mevrâ'asının berât-ı ali ile mutasarrıf olan erbâb-ı timardan Hasan ve Hüseyin ve İsmail nâmun Sipahilerin yedlerinde olan hüccet-i şer'iyeye ve i'lam mücebince timar-ı mezbûr derununda dahil olan hinta ve şair ve Penbe gümrüğü civarında olan boğan Ali mevrâ'asına mutasarrıf olan Maltarcı Çukadar Ahmed Ağa Fuzuli ta'şir edüb gerüye red ve merkum Hasan ve Hüseyin ve İsmail Sipahilere teslim olman gerek hinta vesair ve Penbe defteridir ki ber vech-i ati zikr olunur; Hurre fi 22 Zilkade sene 1160 (

Sislioğlu	Attaroğlu	Attaroğlu
Kile	Kile	Kile
3,5 şair	5 Hinta	3 şair
Kavukçu zimmi	Mustafa Beşe	Davud Ağa
Kile	Kile	Kile
10 Hinta	5 hinta	2
Altıparmakoğlu	Sislioğlu	Attanoğlu
Batman	Batman	Batman
8 penbe	13 penbe	32 penbe
Cavcav Süleyman	Nalbanoğlu	Davud Ağa
Batman	Batman	Batman
4 penbe	12 penbe	11 penbe

Defa 2 batman penbe

Hidayetoğlu

Batman

3 penbe

S. 42/ B. 45

Vech-i tahrir-i huruf budur ki;

Tarsus sancağında ve nahiyesinde Cemâ'ât-ı Eğdir nâm ve gayriden 26814 akçe berât-ı âlişan ile mutasarrıf olduğumuz zaametim karyeelerinin zabtı işbu sene-i mübarekede berâtım mücebince tahvilim tarihine düşen mahsulat ve rüsûmatın ahz ve kabzına ve târâfımıza isal için baysü't- temessük izzetlü Hindizâde İmâm Ahmed Efendi vekil nasb ve tayin veber vech-i emanet zabtı için yedine işbu memhûr temessük ve suret-i berât-ı alişan verilmiştir. Gerekdirki sene-i merkumenin hasıl olan aşar-ı şer'ıyye ve sair hukûk ve rüsûmun kadimden olageldigin minvâl üzere kanun ve defter mücebince ahz ve kabz eyleyub târâf-ı aherden kimesne mani ve dafî olmaya.

Tahiren gurre-i şehir-i Şaban sene 1160

Bende-i Abdullah Bey Hüdayi Kâtib-i Divan

S.43-42/44

Cevn erbâb-ı kalem eşref tavayıf-ı ümem olub zabt verabtın memleket kalem seyf ile nüvam olmağın kamıyab-ı maarif nisab (..) fazail iktisab himmet karin ikram ve rehin-i ihtisam olub masalih-i has ve amm ve mühimmat-ı tâ'ife-i enâm-ı mezbûrenin hareket aklamıyla nizam-ı intizam bulmağın husul-i makasıd-ı meramlarıyla beher bâb ve beher bend olmak adet-i hasene-i şehir bazı ve ka'ide-i muhtahsine-i Cihandaride ve bina en ala zalike nişan-ı humayun verilen Divan-ı Hümâyûnum kâtiblerinden rafi-i tevki-i refi-ş-şanı hakani ve nakîl-i berliğ-i beliğ mesarret unvan tacdarı kudvetü erbâb-it tahrir-i ve'l-kalem umdetü ashabi't- takriri ve'r-raka- Abdullah Fetayi zîde kadrehû surre-i sa'âdetime arzuhal edüb Tarsus sancağında ve nahiyesinde Cemâ'ât-ı eğdir ve gayriden 26814 akçe timari zaamete mutasarrıf olan Yusuf ellidokuz rebiu'l-evvelinde bila veled fevt oldukda zaamet-i mezbûr bila sahib olub ol vecihle mahlûl ve mûmâ-

ileyh Divan-ı alışanım katiplerinden olub yirmi seneden mütecaviz hizmetde olmağla zaamet-i mezkûr mezbûr Yusufun bila veled fevtinden kendiye verilmek bâbında inayet rica etmeğın Divan-ı alışanda hizmet-i kitâbetde olmağın (..) zaamet-i mezbûr merkum Yusufun bila veled fevtinden tevcih olunmak için sene sittine ve mi'eteyn ve elf cemaziyelulanın gurre si tarihiyle hükm-i şerifim verildikten sonra tezkiresi ihrâc olunmağla zikr olunan 26814 akçe zaamete vech-i meşrûh üzere mûmâ-ileyh Abdullah Fedâ'yiye tevcih olunub verdimki zikr-i â'yân ve tafsil-i beyan kılınır.

Bade'l-yevm taht-ı yedinde olub tasarruf kılub şöyle hatamat-ı mebruze-i mevfüre vesa'yı meşkure ve Divan kâtibi hizmetde mer'i ber müceb-i defter-i hakani buyrulub ve müeddi kıla ve zaamatı hal'i mûmâ-ileyhi üzerlerine subaşı bilub subaşıliğa müteallik umurda murafaatı mûmâ-ileyh edeler. Ol bâbda efrad-ı aherden kainen men kan ve sebeben mine'l-esbâb ve nevan mine'l- enva vechen mine'l- vucuh hiç aher mani' ve râfi'î ve raci ve muzahim ve muariz kılmayalar şöyle bileler 'alâmet-i şerife itimad kılalar.

Cemâ'ât-ı Eğdir der mevrâ'a-i (Kürt) Gödene-i Gökçeler tabi Tarsus fi sene rüsûm

Guruş.

3000

mevrâ'a-i (..)

Guruş.

4000

Cemâ'ât-ı Eğdir der mevrâ'a-i Kürt Gökçelu ve (..) tabi haric-i ez defter fi rüsûm sene 200 k.

Cemâ'ât-ı Evrenli der mevrâ'a-i Mest nâm-ı diğ er lus tabi'i ulaş fi sene rüsûm

Guruş.

9783

Cemâ'ât-ı Evrenlu diğ̈er mezrâ'a Sis tabii mezbûr fine rûsûm

217   10000   2677   623

Cemâ'ât-ı (..) ve Balluca der mezrâ'a-i yukaru tabii (mevsimlik?) fî sene rûsûm

Guruş.

7000

Cemâ'ât-ı Obanlu der mezrâ'a-i Eski nasır tabi-i mezbûr fî sene rûsûm

Guruş.

25283

Cemâ'ât-ı sarı (fakih..) der mezrâ'a-i eski nasır el-mezbûr tabi mezbûr fî sene rûsûm

Guruş.

151

Yekûn

Guruş.

26000

Cemat-ı Obanlu diğ̈er der mezrâ'a-i Eski nasır tabii mezbûr fî sene rûsûm

Guruş.

104

Cemâ'ât-ı mezmure Obanlu hudud-ı mezrâ'a-i Eski nasır tabii mezbûr fî sene rûsûm

Guruş.

462

Mezrâ'a-i İslamiyeye tabii mezbûr fi sene rûsûm

Guruş.

10.000

Yekûn:

Guruş.

3000/10000 K.

Mezrâ'a-i Mesveli der nezdi kuru Sinoru tabii Mison fi sene rûsûm

Guruş.

500

Cemâ'ât-ı Aklivalu (?) der mevrâ'a-i mesudviranı tabii Mison fi sene rûsûm 935 K.

Cemâ'ât-ı Hüseyinlu alai (..) tâ'ifeden (..) tabii mison fi sene rûsûm 529 K.

Yekûn 1454 K.

Mezrâ'a-i Misolu der nezdin (...) tabii mison fi sene rûsûm 5000 K.

-Cemâ'ât-ı Bacilu der mevrâ'a-i Arslanlu Tabii Mison fi sene rûsûm 2500 K.

[36. Sayfa]

Mezrâ'a-i Burakviran der nezd-i Sulu[Sırlı] tabii Mison fi sene rûsûm 500 K.

Mezrâ'a-i (Hası...) der mevrâ'a-i Eskiköy (Eskigöni) tabii Mison fi sene rûsûm 1000 K.

Yekûn: 9500 K.

4750 K.

Mezrâ'a-i İloluk der (... oluk) tabii mezbûr fi sene rüsûm 500 k.

Cemâ'ât-ı (...burak) der mezrâ'a-i Buruhlum? Tabi Mison fi sene rüsûm 11580

Yekûn

Guruş.

9784

478

Cemâ'ât-ı Hüseyin oğlanı ber tâ'ife-i Ulaşlu tabii Mison fi sene rüsûm 529

Yekûn 1454

Mezrâ'a-i Subükü der nezd-i Tomer Horus berberami tabii Mison fi sene rüsûm 5000 K.(Mükerrer yazılmıştır)

Cemâ'ât-ı Unculu der mezrâ'a-i Eski Nasır tabi Sosmur ? fi sene rüsûm 25283 k.

Cemâ'ât-ı Unculu diğeri der mezrâ'a-i Eski el-mezbûr tabii mezbûr fi sene rüsûm 104 K.

Cemâ'ât-ı Demari Halifelü Unculu der mezrâ'a-i Eski hasır el-mezbûr tabii mezbûr fi sene rüsûm 151 k.

Cemâ'ât-ı me'mûr ser Unculu der mezrâ'a-i Eski Nasır el-mezbûr tabii mezbûr fi sene rüsûm 462

Yekûn 26000

3300

Cemâ'ât-ı Şeyhli (Semlimin) der mezrâ'a-i Konaklı tabi Mison fi sene rüsûm 2731

Cemâ'ât-ı Perakende (..) el-mezbûr tabii mison fi sene rüsûm 240 k.

Cemâ'âtı Başmakçı mezbûr mutasarrıfe tabii fi sene rüsûm 604 k.

Cemâ'ât-ı Basmakçı-ı diğer mevrâ'a-i Salih der (.. mahlut) tabii mison fi sene rüsûm 53 k.

Mevrâ'a-i Durluca der bilak (Bilan) fi sene rüsûm 2000 Yekün 7731

Mevrâ'a-i Çukurköprü der seraserbah tabii mison fi sene rüsûm

132270

4500

Cemâ'ât-ı Bilurcılı der mevrâ'a-i sâ'adetlü ras? Tabii mezbûr fi sene ruum

702 k.

350 k.

Mevrâ'a-i Ağlıcaboğazı der nezd-i Mesudviranı tabii mison

Cemâ'ât-ı menzilmuradlı der mevrâ'a-i Nermencik tabii diğer (..) tabii ulaş fi sene rüsûm

7910 k.

910 k.

Cemâ'ât-ı (.. arablu) der mevrâ'a-i (..) der nezd-i (..) tabii mison fi sene rüsûm 1000 k.(?)

Cemâ'ât-ı Hamidbodur der mevrâ'a-i calıkları (halilbelanı) tabii Ulaş fi sene rüsûm 499 k.

Yekün 4409 k.

3231 k.

Yekün 15813 k.

4999 k.

Mison el-mahruse

S.43/ B. 43

Sebeb-i tahrir-i tevki'î refi'î Hümâyûn odur ki;

Kudvetü'l-emâcid-i ve'l-â'yân Hane-i Seferliden el-hâcAli zîde mecdehû tahviliden zaman-ı zabtı mart evvelinden olub 1159 senesine mahsuben merkumu uhdesinde olan Uzeyr Sancağında vaki hisseha-i Mirliva Uzeyr maktuu akçelerinden haliyen 14660 akçe yevmiye ile Eğriboz Kalesi muhafazasına me'mûr 1273 nefer dergâh-ı muallam yenicerilerinin mustahık oldukları 1157 senesi Mısır ve Recah ve Reşen mevacicleri akçeleri için tarih-i mezbûra mahsuben mukataa-i mezbûr malından tayin 180 bin akçe kî beher guruş yüzyirmişer akçeye olmak üzere be hesab-ı esedi yalnız 1500 esedi guruş eder meblağ-ı mezbûr 1158 senesi zilkadesinin guresi gününden Kahvecizâde Ahmed Yazıcı zâde mecdehû yedinden Asitane-i sa'âdetimde Hazine-i Amirem defterlerinde irad ve masraf kayd olunmağın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi şöyle bileler 'alâmet-i şerife itimad kılalar. Tahiren fi'l-yevmi'l-işrin-i Zilkade sene semane ce hamsine ve mi'eteyn ve elf.

Kostantiniyyeti'l-mahruse

Balada tahrir olunan sebeb-i tahrir hükmü havale buyurulan mal-ı mîrî akçesinden Üzeyr Beyi el- Hac Ali Bey tarafından vekil-i şerisi el-hâcİsa Çelebi mal-ı mezkûru getirub meclis-i şer'de salyaneci Çavuş Mehmed Ağa'ya 1500 tamamen teslim olduğu kayd şûd. Fi 17 Zilkade sene 1160 (20 Kasım 1747)

Sûret-i berât-ı alışandır ki aslından aynıyla nakl olunmuşdur.

S. 44/ B.42

Nemçe akçesi geçmemek için emr-i âli

Düstûru'l-mükerrem müşirûn-ı müfahhamûn nizâmü'l-alem müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l- fikri's-sâkıbı mütemmimû mehâmîl-enâmı bi'r-re'yis-sâib mümehhidü

bünyani'd- devleti ve'l-ikbâli müşeyyidü erkânî saâdeti ve'l-iclâl el-mahfûfüne bi sunûfi'l-avâtîfi'l-meliki'l-â'la Üsküardan Anadolunun sağ kolu nihayetine varınca yol üzerinde vaki vuzerayı izam edâ'mallahu te'ala relâlehüm ve e'âzimü'l-ümerâ'lkiram efâhimü'l-küberâil-fîham ulu'l-kadri ve'l- ihtirâm ashabu'l-izzi ve'l-ihtişâm el-muhtassüne bi mezidi inâyeti'l-meliki'l-âla Beylerbeğiler dâme ikbâluhüm ve akza kuzzâtü'l-müslimin evlâ'l-müvahhidin me'âdinü'l- fezâili ve'l-yakin rafiû a'lâmi's-şeriatı ve'd-din vârisû ulûmi'l-enbiyâi ve'l-mürselin el-muhtassune bi mezidi inâyeti'l-meliki'l-muin mevâilii kirâm zîdet fazâlluhüm ve mefâhirü'l-kuzâti ve nüvvâb zîde fazlehüm ve mefâhiru'l- emâsili ve'l-akrân sâir zâbitan zîde kadrehüm tevki-i refi-i hümâyun vâsıl olacak mâlûm ola ki; Nemçe sikkesiyle meskûk olup ahd-ı karibde zuhur ve eyâdi-i nasda Adana Şerpauyadek tedâvul iden sarbaş demekle meşhûr rub'ın beyne'n-nâs ayârı noksan (..) olduğu zahir ve nümâyan olmakdan nâşi ahz ve i'tasında munâzaa-i nâs vukûuna sebep olduğundan gayri kendi memleketlerinin beyâz akçesi bilad-ı (..) nakl olunması bundan akdem devlet-i müşârun ileyh tarafından iltimas olunmağla binâen aleyh bu esnada rub'-ı mezkûrun bir mikdâr-ı getirdilup darphane-i ali ve çaşniş donduruldukda her adedinde yirmibeş akçenin sim-ı hâlis olmağla bu takdirce ayarında noksan-ı fahiş olup bundan böyle dahi ala hâliki terk olunmak lâzım gelur diye sikke-i hümâyûnumla meskûk olan ecnâs-ınukudun ihtilal nizamına bâdi ve tüccâr-ı ehli'l-islama zarar ve hasâreti müeddi olacağı bedidâr olacağı cihetden tüccar-ı ehl-i islam siyânet ve bilad-ı islamiyyeyi bu misillü şeylerden himâyet için şerefyafta-ı sudûr-ı hatt-ı hümâyun-ı şevketmakrunım mûcibince zikr olunan sârbâş ta'bir olunur rub' dersi'âdetde revac ve ahz ve i'tâdan men'-i küllî ile men' ve def' ve yedlerinde ol makûle rub' bulunan kimesneler mutaleb olur diye rıza ve irâdetleri darphâne-i âmireye getirup simin-i mîr sikkesiyle ecnâs-ı nuküda tebdil eylemek bâbında fermân-ı âli sâdır olup bu suretde taşra memleketlerde dahi revacı ve ahz ve i'tası men'i küllî ile men' ve def' olunmağa muhtaç olmağla bâde ezin memâlik-i mahrûsemde sarbaş tâbir olunur rub'-ı mezkûrun revacı bil-küllîye men' ve def' ve bir dürlü ahz ve itâ itdirilmemek üzere Rumeli ve Anadolu târâflarının üçer kollarına evamir-i şerifim Divân-ı Hümâyûnım tarafından tahriri için bi'l-fi'l-baş defterdârım olan ittihârü'l-umerâ-i ve'l-ekâbir Mehmed dâme uluvvuhu i'lâm itmeğın vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı âlişân sadır olmuşdur buyurdum ki; vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şerefyafta-ı sudûr olan sermân vâcibu'l-ittibâ ve lâzımı'l- imtisalimin ber mazmûn itaat makrûnla amel olasız şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife i'timad kılasız. Tahriren fi

evâhir-i Şevval sene sittine ve mietin ve elf. Mahmiye-i Kostantiniyye. Mûcebince sadr-ı azam mektubu dahi sadır olmuştur. Fi 16 Zi'l-ka'de sene 1160 (19 Kasım 1747)

S. 45/ B.41

Kudvetü'n-nüvvâbi'l-müteserrin Akza kuzzâti'l-müslimin evla vulati'l-müvahhidin maadinü'l-fazaili ve'l-yakin rafiü'l-i'lami'ş-şeriati ve'd-din varisu alamil-enbiya ve'l-mürselin el-muhtassu bi mezidi inayeti'l-melikil hayyi Anadolunun Ortakulu nihayete yemin ve yaşar ve nihayete varınca vaki olan mevâlî-i izam zîde fezailühüm ve mefahirü'l kuzzât-ı ve'l-hükkâm mâ'adinü'l- feili ve'l- i'lam sair kuzzât ve nüvvab zîde fazluhum ve mefahirü'l- emâcidi ve'l- â'yân Serhad muhafazalarında olan Turnacıbaşı ve (..) zîde mecdehüm ve mefahirü'l- emâsili ve'l-akrân yeniceri serdarları ve ocak ihtiyarları zîde kadrehüm tevki-i refi-i hümâyûnum vasıl olacak malum ola Serhad ve gerek kaza ve nevahilerin gerek kasabat ve kuralarında mukim ve müsafir bila varis ma'ruz-mevt olan dergâh-ı mu'âllâ yeniçerileri ve buna tabi tavaif-i askeriyenin muhallafat ve metrukatları müfredât defterleri mûcebince vazîü'l- yed olanlardan marifet-i şer'le tahsil ve kanun üzere târâf-ı beytü'l-maldan ahz ve kabz için küdvetü'l-emâsil-i ve'l-akrân zîde kadrehû mübâşir tayin ve irsâl olunmağla inşallahü taala vusûlunda sizler mûmâ-ileyhimsiz serhad muhafazalarında gerek kaza ve nevahilerin gerek kasabat ve kuralarında mukim ve müsafir bila varis ma'ruz-ı mevt olanların muhallafat ve metrukatları müfredâ't defterleri mûcebince vazîül yed olanlardan marifet-i şer'le tahsil ve mübâşir-i mezbûre teslim ve târâf-ı beytü'l-mala irsâl eyleyesiz ve senki mübâşir-imezbûrsun ber vech-i meşrûh Serhad ve kaza ve nevahilerde sırren ve alanen tefahhus ve sicillatından yokladub bila veriz maruz-ı fevt olan tâ'ife-i mezbûrunun muhallafat ve metrukatları ve her kimin zimmetinde bulunur ise müfredâ't teferi mûcebince ve marifet-i şer'le tamamen tahsil ve ahz ve kabz ve getirub emin-i beyti'l-male teslim eyleyüb (..) vaz ve haretten be-gayet hazer ve mucenebet eyleyesiz deyü iftiharü'l- ümerai ve'l-vekabir bi'l-fiil dergâh-ı mu'âllâ yeniçeri ağası Mustafa dame uluvvuhu tarafından mühürlü mektub verilmekle vech-i meşrûh üzere vusûl buldukda bu bâbda varid olan emrim (..) tarafından verilen bu mühürlü mektub mûcebince amel edüb hilafından ittika ve mücanebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şerife itimad kılasız. Tahriren fi evasit-i şehr-i Şaban sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyyeti'l-mahruse. Mûcebince Sadrazam ve Ağa mektubu sadır olmuştur. Fi 15 Zi'l-ka'de sene 1160 (18 Kasım 1747)

S. 46 -45/ B.40

Suret-i Hattı Hümâyûn

Tıbka aslihi'l-ali nemakahü'l- fakirü ileyhi azze şanuhu el-hâcîsmail en-nâ'ib bi Mahkeme-i Mahmud Pâşâ bi Kostantiniyyeti'l- mahruse gufire lehu

Düstûrû'l-mükerremîn müşirin-i müfahhamin nizâmü'l- 'alem müdür-i umûru'l-cumhûr bi'l-fikri's- sakibi mütemmimu mehami'l-enâmi bi'r-rey'yis saibi münehhidü bünyani'd-devleti ve'l- ikbâl müseyyidü erkani's-sa'âdeti ve'l-iclal el-mahfuf-ı bi surufi avatifi'l- mekki'l-ala Adana Vâfisi Vezirim Pâşâ edemellahü te'ala iclalehüma ve mefahirü'l-kuzzâtı ve'l-hükkâm maadinü'l-fazaili ve'l-iklâl Adana ve Tarsus kadıları zîde fazlehûm devkii refi-i hümâyûn vasıl olacak malum ola ki;

Kudvetü'l-emâcid-i ve'l-â'yân Dergâh-ı mu'allâ gedikli müteferrikalarından es-Seyyid Ahmed zîde mecuhu Divan-ı hümâyûna arzuhal edüb İçel Sancağında Anâmur nahiyesinde Sinor Bozyazı nâm karye ve gayriden 38 bin akçe zaamete mutasarrıf olub zaamet-i mezbûr 27 senesinde havass-ı hümâyûnun tashih ve badehü zaamet olmak üzere malikane şurûtu mücebince ve geldikleri malları tahsil olmak şartıyla sadır olan fermân-ı alışanım şurûtu mücebince imdâd-ı hazariyye ve seferiyye ve zehire bâhâ ve kaftan bâhâ ve adet-i ağnâm ve sair bunun emsali tekalif talebiyle rencide olunmamak üzere sadır olan hattı hümâyûn şevketmakrun mücebince zaameti mahalline kayıt ve yedine ol vecihle fermân-ı alışanım verilmişken yine ze'amet re'âyasından mugayir-i hattı hümâyûn ve bu makule tekalif talebiyle rencide eylediklerin bildirub zaameti re'âyâsı malikane şurûtu üzere üzerlerine lâzım gelen rüsûmların mûmâ-ileyhin târâfına edâ' eylediklerinden sonra mukaddemen verilen emr-i alışanıma muğayir imdâd-ı seferiyye ve hazariyye ve zâhirebâhâ ve kaftan bâhâ ve adet-i ağnâm ve menzil ve bunun emsali tekalif olunmamak üzere emr-i şerif rica eylediği ecilden defterhane-i amirede mahfuz olan ruznâmçe-i humayunuma mürâcâ'at olundukda İçel sancağı Anâmur nahiyesinde Sinor-ı Bozyazı ve Cemâ'ât-ı Çeltikçıyan der karye-i Hisarcık nâm karye vesayriden 46884 akçe yazısının toptan 38 bin akçe ze'âmet-ı müteferrika Ahmed Hane hissesinin üzerinde olduğu ve malikane şurûtu üzere vergeldikleri malları tahsil olunmak şartıyla mukaddeman emr-i şerifim verilmek fima ba'd üzerlerine lâzım gelen hukûk ve rüsûmların malikane şurûtu üzere zaamet-i mezbûre mutasarrıfı mûmâ-ileyh

târâfına eylediği ecilden mukaddemen verilen emr-i alışan şartına muhalif imdâd-ı hazariye ve seferiye ve zâhirebâhâ ve kaftan bâhâ ve adet-i ağnâm ve bunun emsali tekalif talebiyle rencide olmamak üzere sadır olan hatt-ı hümâyûn şevketmakrun mûcebince zaameti mahalline kayıd ve 442 senesi Cemaziyelevvelinin 15. Günü sadır olan fermân-ı ali mûcebince şerh verildiği ve culus-ı hümâyûn için dahi tecdid-i berât eylediği badehu berâtı ünvanına mûcebince amel olundu deyü hattı hümâyûn şevketmakrun veşide kılınmağla ba fermân-ı ali 1143 senesinde şevvâlinin 21. Günü şerh verildiği ve İçel sancağında vaki berât-ı alışanımla mutasarrıf olduğu Bozyazı zaametinin Tekke Cemâ'âtı demekle maruf Cemâ'ât re'âyâları olub mîrî defterinden ihrâç ve mukaddemen havass-ı hümâyûnuma tashih olunan zaameti mukabile kendüye verilmeyub re'âyâyı mezbûrlar konar ve göçer makulesinden havşnişin olmağla yörük tahrir olunub cemi-i tekelifden muaf ve müsellemler olmağla mûmâ-ileyh dahi malikane şurûtu üzere zabt olunmak için emr-i alışanım verilub bir dürlü müdâhale olunmak icab etmez iken şehri zaamet kayd oldunuz deyü zâhirebâhâ ve adet-i ağnâm rûsûmu ve ibdad-ı hazariye ve seferiye ve sairenin emsali tekalif talebiyle mîrî tahsildarları ve Vâlîler tarafından mübâşirler zaameti re'âyâlarını perakende ve perişan edüb murad eylediklerin bildirub zaamet-i mezbûre reyaları aslında yörük olmağla yedlerine verilen muafiyet şurûtu üzere dusturu'l- amel olunmak üzere cemi-i tekalifden muaf ve müsellemler olub zaamet kayd oldunuz deyü mîrî tahsildarları adet-i ağnâm rûsûmu ve erbâb-ı timar ve kura sahibleri Vâlîler tarafından imdâd-ı hazariye ve seferiye ve zâhirebâhâ ve harir ve kaftan ve bunun emsali tekalif ile rencide etdirilmemek bâbında emr-i şerifim rica etmekle vilâyet-i Anadolu'da yörük mukataası zaameti konar ve göçer makulesi olmağla malik

S. 46 -45/ B.40

oldukları mâllarının üzerlerine mâl-ı mir-i tahmîl olunub müfredâ't üzere baş muhasebeye kayıt olmağla avariz ve nuzul ve menzil ve imdâd-ı hazariye ve seferiye ve devret ve zâhirebâhâ ve ve kaftan ve gezdikleri yerleri ve defterhane-i amire mîrî hasıl kayıd olunan kışlak ve yaylak rûsûmundan gayri toprak bastı ve sair tekelif-i sakka mutalebe olunmamak üzere muaf ve müsellemler olmak şartıyla müceddeden nizam verilub baş muhasebeye kayıt ve mûcebince re'âyâyı mezbûrun üzerlerine edâ'sı lâzım gelen mal-ı mîrîlerin edâ' eylediklerinden sonra tekalif-i mezbûr ile kat'a rencide olunmamak üzere mustevrid evamir-i aliyyem verilmekle serbest ve mu'afiyet üzere

zabt ve cem' ve tahsil etdirilub hilaf-ı şurût emr-i alişan müdâhale etdirilmemek üzere 1138 senesi Şevvâlînin 16. Günü sadır olan emr-i alişan mücebince tekrar emr-i şerif verildiği ve İçel Sancağı'nda Anâmur Kazası'nda Bozyazı ve Tekke Cemâ'âtı yörükân re'âyâsı mukaddemen ze'âmet olub ber takrîb ile havass-ı hümâyûnuma tashih ve malikâne olmak üzere konar ve göçen tâ'ifesinden olduklarından maktu-u kayıt olunub hala hass kaydı ref' ve 141 senesi martı ibtidâsından malikâne şurûtu üzere ve mücebince sene-i sabıkadan verdikleri malları tahsîl olunmak için mûmâ-ileyhime ze'âmet olmak üzere tevcih ve emr-i şerifim verdiği divan-ı hümâyûnum kuyûdatından dahi der-kenar olundukda vech-i meşrûn üzere der-kenar mücebince emr-i şerif verildiği maliye ahkamı kuyudatında mastur ve mukayyed olmağla imdi derkenarı vech-i meşrûh üzere amel olunmak bâbında fermân-ı alişanım sadır olmuştur. Buyurdum ki;

Hükm-i şerifim vardıkda bu bâbda sadır olan emrim üzere amel edüb vech-i meşrûh üzere tâ'ife-i mezbûr mukaddemen malikane iken zaamete tashih için emr-i şerifim verildiği hazine-i amirem defterlerinde mukayyed olmağla üzerlerine edâ'sı lâzım gelen rüsûmların mukaddemen sadırolan fermân-ı alişanım şurûtu mücebince edâ' eylediklerinden sonra mugayir-i emr-i alişan imdâd-ı hazariye ve seferiye ve kaftan bâhâ ve zâhirebâhâ ve aded-i ağnâm ve menzil ve bunun emsali tekalif ile re'âyâ fukarâ'sın rencide vereside etdirmeyub mazmûn-ı emr-i alişanla amel olası söyle bilesiz 'alâmet-i şerife itimad kılâsız. Tahriren fi'l-yevmi's-sadis ve'l-işrin min muharrem lisene hamse ve enbaine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyyeti'l- mahruse

S. 47 -46/ B. 39

Bozdoğan tâ'ifesi için Emr-i Ali Kudvetü'l-kudat-ı ve'l- hükkâm madenü'l-fazail-i ve'l-iklam Adana ve içel kadıları zîde fazluhuma tevki-i refi-i hümâyûn vasıl olacak malum kudvetü'l- emâcidi ve'l-â'yân Hassa Seyhsavarlarından Ahmed zîde mecdehû Divan-ı hümâyûnuma arzuhal edüb İçel sancağında Anâmur nahiyesinde Beşbozyazı ve Kütahya ve Karesi sancaklarında ve gayrından mutasarrıf olduğu zaameti mülhakatından olan Bozdoğan Yörükânından Kara tekke Cemâ'âtı mûmâ-ileyhin zaameti tarafından zabt olunmak için defter hanesi tashih verilen suret-i icmal Baş muhasebeye kayıt ve yedine verilen berât-ı alişanımın ünvanına hattı hümâyûn şevketmakrunum keşide ve baş muhasebeye kayd olunub ve muğayir-i hattı hümâyûn aherden müdâhale olunmak icab etmez iken Yörük Voyvodaları tarafından mugayir-i

emr-i alişan ve hattı hümâyûn müdâhaleden hali olmadıkların bildirub muğayir-i hattı hümâyûn ve emr-i alişan aherin büyüce müdâhalelerin men' ve def' ve zaamet-i mezbûre tarafından zabt ettirilmek bâbında emr-i şerif rica eylediği ecilden Hazine-i amirede mahfuz olan baş muhasebe defterlerine nazar olundukda İçel sancağında Anâmur nahiyesinde sinor-ı Bozyazı ve gayriden 46 bir akçe zaametinin topundan 38 bin akçesi mukaddemen 27 tarihinde Havassı Hümâyûna ve 141 tarihinde yine zaamete tashih olunub bunun Havass-ı Hümâyûna tashih zaametine bedel olmak üzere üzerinde olan müteferrikalık gediğine ilhak tevcih ve Kütahya ve karesi sancaklarında aher timar ilhakıyla 42280 akçelik üzere berâtle üzerinde ve Sinor Bozyazı zaameti an asıl aklamından olan Bozdağı Yörükünden Tekkeli Cemâ'âtı bundan akdem Yörükân-ı Anadolu tahririnde Yörükân Cemâ'âtından olmak üzere tahrir-i defter olmaktan naşi Yörükân mukataası mülhakatındandır deyü Cemâ'ât-ı merkum rüsûmatına ta'âruz ve müdâhale ile mahsul-ı zaamete kesr terettüb etdirdiklerinden binaen mukaddemen meni için emr-i şerif verilmiş iken Defter-i hakanide mahalline tevki kalemi cerâ'yân etmemekten naşi Yüzün Voyvodaları yine mennü olmayub el-yevm ta'âruz ve müdâhaleden hali olmamalarıyla Cemâ'ât-ı mezbûre zaamet-i merkumunun mülhakat-ı kadimesinden olduğu ecilden kemakan târâf-ı zaametden rüsûm-ı raiyyeleri ahz ve kabz etdirilib min ba'da Yörükân Voyvodaları ta'âruz ve müdâhale eylememeleri için defter-i hakanide olan icmale şerh verilmek bâbında inayet rica ve Bozdoğan Yörükânından tekkelî Cemâ'âtı yüz seneden beri Adana Eyaletinde Tarsus Sancağında Yaylayalar deyü Yörükân-ı Anadolu tahrir-i cedidi defterinde eğerce mukayyed olmayub ancak salifü'z-zikr Bozyazı zaametininin 41 tarihinde ber vech-i muharrer Has-ı Hümâyûndan ifrazı kadimi üzere raasına tashih esnasında Cemâ'ât-ı merkumeden mukayyed olan bin guruş mal ile tahta dahil olmağla zaamet ile maan zabt olunmak iktiza eylediğinden gayri yörükân Voyvodalarının müdâhaleleri meni için emr-i şerif dahi verildiği ve Cemâ'ât-ı mezbûre malı olan meblağ-ı mezbûr Yörükân mukataasının malına dahil olmadığı Baş muhasebeden ve İçel ve Kütahya ve karesi sancaklarından ve Anâmur ve Gayri nahiyelerinde Sinor-ı Bozyazı birikdirilib 42280 akçelik üzere dergâh-ı mu'âllâ müteferrikalığı idüğü ile ber vechi zaamet Seyyid Ahmed Hane hisse-i kaydında olduğu defter-i hakanide mukayyed olub bu takrirce bu münazi minha olan Tekkeli sancağı zaamet-i mezbûre mülhakatından olduğu derkenar olunan kuyudunda defatirden münfehim olub lâkîn Anadolu Yörükânının tahrir-i cedidi defterinde Cemâ'ât-ı mezbûrenin kaydı mahalli tevki'î kalemiyle tashih olunmayub ala halihi

kıldığından beher hal def'-i niza için tecdiden tashiha muhtaç ber vechi muharrer târâf-ı zaametden yine zabtı için Cemâ'ât-ı mezbûrenin tashih olunmuş ki baş defterdar Mustafa Atıf i'lâm etmekle defter-i icmal verilmekle getürdülüb sabıkü'z-zikr Bozdoğan Yörükânından Tekkeli Cemâ'âti zaamet-i mezbûre tarafından zabt olunmak için icmâl kaleminde şerh veresin deyü sadır olan fermân-ı alışan mücebince şerh verildiği 153 senesinde

S. 47 -46/ B. 39

Zi'l-hiccesinin 17.günü tarihiyle muerrah suret-i icmal verilmekle mahalline kayd oluna deyü fermân olmağın 154 senesi muharreminin 5.günü vech-i meşrûh üzere kayıt olunduğu ve Bozyazı zaimi Ahmed zîde mecdehûnun zaameti berâtı ünvanına mücebince amel oluna deyü hatt-ı hümâyûn şevketmakrun keşide kılınmağla berâtı ünvanına keşide kılınan hattı hümâyûn şevketmakrun mücebince muhasebede tashih emri mahalline kayd olunmak üzere sadır olan fermân-ı alışan mücebince 159 senesi şabanın 8. Günü kayd ve şerh verildiği derkenar olundukda imdi derkenarı mücebince amel olunmak bâbında fermân-ı alışanım sadır olmuşdur buyurdu ki;Hükm-i şerifimle vardıkda bu bâbda sadır olan emri üzere amel edüb vech-i meşrûh üzere salifü'z-zikr Bozdoğan Yörükânından tekkeli Cemâ'âti zeamet-i mezbûre tarafından zabt üzere tashih ve mer-i alışan verilub yedimde olan berât ünvanına hattı hümâyûn-ı şevketmakruna keşide kıldığı mukayyed olmağla muğayir-i hat-ı hümâyûn ve emri alışan aherden bir ferdi dahi ve ta'âruz ettirmeyesiz ve şöyle bilesiz alemet-i şerifce itimad kılarsız.

Tahriren fi'r-rabi'işrin min Şaban li sene tisa ve hamsine ve mi'eteyn ve elf Kostantiniyye

S.47/B.38

Vech-i tahrir-i hurûf budur kî;

Adana kazasının muhızırbaşılığی berât-ı şerif-i alışan ile üzerimizde olmağın işbu 1160 senesi muharremü'l- haramın guresinden zabt etmek üzere târâfımızdan işbu baisü't-temessük kudvetü'l- emâsil-i ve'l-akrân izzetlü es-Seyyid Hüseyin ve Ahmed Ağa zîde kadrehûya deruhte ve iltizam olunub ve bedel-i iltizamı olan meblağ-ı

mezbûru sene-i sabıkı üzere ahz ve kabz olunub zabt ve zabtı için yedlerine işbu temessük kende ve tahrir olunub yedlerine vaz olunub mîrîki kaza-i mezbûrdan hasıl olan rüsûmat ve mahsulat kanun-ı kadim ve sınır-ı sabık üzere ahz ve kabz zabt ve rabt edüb maliki bir sene tamamına değin zabt ve rabt târâfımızdan ve târâf-ı aherden bir ferd mari ve müzehim olmayalar tahriren fi't-tarihi'l-mezbûr.

(..)İbrahim Kalecizâde

S. 48 / B. 37

Bâ hatm-i kebir Mehmed Pâşânın hazrete buyruldu

Kudvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerrin Adana nâ'ibi Efendi zîde ilmuhu ve mefahiru'l-emâkin ve'l- akrân â'yân-ı vilâyet ve iş erleri zîde kadrehûm inha olunur ki, Adana eyaleti avatıf-ı aliyye-i hazret-i cihandariden işbu 1160 senesi şehr-i rebiu'l-evvelinin 26. Günü târâfımıza tevcih ve inayet buyurulup tevcihi tarihinden eyâlet-i mezbûre kazalarından tahsili lâzım imdâd-ı hazariyyemiz malının cem' ve tahsili vakti mürûr ideli müddet-i vafire olup henüz târâfımıza edâ' ve teslim olmamağla siz ki; hakimi's-şer' vesair mûmâ-ileyhimsiz şerefyafıta-i sudûr olan fermân-ı âlişan mücebince sene-i merkume mahsub tevcihi tarihimizden Adana Sancağına isabet eden hazariyyemiz malını müseccel-i mahfuzdan ihraç olundukdan sonra marifet-i şer' ve â'yân-ı vilâyet marifetleriyle ber mutad-ı kadim liva-i mezbûre kazalarına tevzî'i ve bir saat mukaddem cemi ve tahsil ve kabzına me'mûr tamamen ve kamilen edâ' ve teslim etdirmeniz bâbında divan-ı Adana'dan buyruldu tahrir ve isdar ve kudvetü'l-emâsil ve'l-akrân zîde kadrehû mübâşir tayin ve irsâl olunmuşdur. İnşallahü te'ala vusûlunda gerekdirki vech-i meşrûh üzere şerefyafıta-i sudûr olan emr-i celilu's-şan mücebince sene-i mezbûre mahsub tevcihi tarihimizden Adana sancağına isabet eden hazariyyemiz malını mârifet-i şer' ve a'yân-ı vilâyet marifetleriyle ber mutad-ı kadim liva-i mezbûre kazalarına tevzî'i ve bir saat mukaddem cem ve tahsil ve kabzına me'mûr tamamen ve kamilen edâ' ve teslim ittirup bundan böyle vechen mine'l-vucuh özür ve temelluk ve ihmal ve musamaha ile te'hir ve tevkifine bais olur hareketden hazer ve mucanebet eyleyup müceb-i buyruldu ile amil olasız deyü. Fî 10 Şevval sene 1160 buyruldu. (15 Ekim 1747)

S.49 / B.36

Kudvetü'l-kuzzât-i ve'l-hükkâm ma'âdinü'l-fazli ve'l-iklâm Yüreğir ve kadıları zîde fazlehûma tevki-i refi-i hümâyûn vâsıl olacak malum ola ki kudvetü'l- emâcidi ve'l-ekarimi ibrâhim zîde mecdehû südde-i sa'âdetime arzuhal idup Adana Sancağında Yüreğir nahiyesinde mûmâ-ileyhim ber vechi malikane uhdesinde olan havass-ı hümâyûnum kuralarından ikikilise mukata'âsı mülhakâtından ve kadimü'l- eyyâmdan beru mukata'â-i mezbûre tarafından zabt ve tegayyür oluna gelen Kafir Köyü nâm karyede Adana Vâlîlerinin bir dürlü alakası ve rüsûmundan defter-i hâkânide kendilere bir nesne hasıl kayd olunmamışken beher sene birer mübâşir gönderup şire resmi nâmıyla fukarâ'yı raiyatın hilaf-ı aher-i defter-i hakani üçer dörder yüz gurusların aldıklarından başka mubaşiriyye ba'd vafir akçelerin dahi alup bu makule mezalimden birkaç seneden beru karye-i mezbûrenin bi'l-cümle re'âyâsı takat geturemeyup perakende ve perişan ve bi emrillahi te'ala bu sene-i mubarekede mezzûatları dahi olmadığından derununda kimesne kalmayup hali ve harabe olmakdan naşi mal-ı mukâtanın kesr u noksanından eri olmağla fîma ba'd karye-i mezbûrenin ol makûle perâkende olan reâyası evtân-ı kadimelerine ricât eylediklerinde Adana Vâlîleri târâflarından hilaf-ı defter-i hakani şire resmi mutalebesiyle rencide olunmayup malikane şurûtunda olan serbestiyet muktezasınca tarafından mustakillen zabtı için emr-i şerifim sudûruna istirham ve defterhâne-i âmiremde mahfuz olan defter-i icmal ve mufassala müraaat olundukda Yüreğir Nahiyesine tabi hasıl 4000 akçe Pazar-ı mezzrâ'a-i kafirvirani der nezd-i Alikoca deyü defter-i mufassalda muharrer kalemiyle tahrir ve defter-i icmâlde ikikilise ve Hocakendi nâm mezraalar ve gayruhu ile bir görölüp havass-ı hümâyûnum mülhakatından olmak üzeretahrir ve defter olunmuşdur. Ve balada zikr olunduğu vechle sire akçesi nâmıyla resm tahrir olunduğu kaydı mahalli bulunmadığın bi'l-fiil ve defter eminiolan iftiharü'l- emâcid ve'l-ekarim Mehmed Said dame mecdehû arz ve hazine-i amiremde mahfuz olan Baş muhasebe defterlerine nazar olundukda mukataa-ı mezbûre senevi beşyüz gurus mal ve binikiyüz gurus muaccele ile muma iley İbrahim zîde mecdehû ber vechi malikane uhdesinde olduğu ve malikaneye verilen mukataat ve makturat ve kura ve mezari'a vuzera ve mir-i miran ve mirliva ve mütesellimler ve sair ehl-i örf tâ'ifesi târâflarından bila emr-i şerif bir akçe ve bir habbe mutalebesiyle rencide olunmayup çevr ve teaddileri men ve def ve mağzururu'l-kalem ve maktunu'l-kadem min küllü'l-vucuh serbestiyet üzre divanda

olduklarını teyiden bir berât ile malikane zabt etmeleri dusturu'l- amel tutulan malikane şurûtunda mukayyed ile derkenar ve Adana Sancağının resm-i şiresine mahalle hasıl-ı kayd olduğu kaydı bulunmadığı Baş Muhasebeden dahi ihraç ve bu takdirce resm-i şire nâmıyla liva-i mezbûre resm kaydı bulunmadığın Emin-i mûmâ-ileyh arz etmekle Fima ba'd hilaf-ı kanun ve defter-i karye-i mezbûre re'âyâsından resm şiresi mutalebe mahalle aher vecihle teaddi ve müdâhale olunmayup serbestiyet şurûtu üzere ve malikane mutasarrıfı mûmâ-ileyh tarafından zabt olunmak için emr-i şerifim tahriri bâbında iftiharü'l- umere ve'l-ekabir bi'l-fiil baş defterdarım

S.49 / B.36

Mehmed dame ulûvvehu i'lâm itmeğın i'lamı mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur buyurdum ki;

Vusûl buldukda bu bâbda sadır olan emrim ve defter emini ve baş defterdarım mûmâ-ileyhimin arz ve i'lamı mûcebince mukataa-i mezbûre karyelerinden resm-i şire nâmıyla Adana Vâlîlerine bir nesne tahrir olduğu kaydı mahalli bulunmayup fi nefsi'l- emr havass-ı hümâyûnum karyeleri mağruzu'l-kalem ve maktuu'l-kadem min küllî'l-vucuh serbestiyet üzere ber vech-i malikane mutasarrıf-ı mûmâ-ileyh tarafından zabt ve vaki olan mahsûl ve rüsûmun ve rüsûm-ı serbestiyesi kanun ve defter mûcebince ahz ve kabz idup hilaf-ı defter-i hakani ve mugayir-i kanun Adana Vâlîleri tarafından resm-i şire mutalebesiyle bir dürlü teaddi verencide itdirilmeyup muğayir-i kanun ve defter ve bila emr-i şerif zahir olan mudahale ve teaddinin men' ve def' eylesin 'alâmet-i şerife itimad kılâsız. Tahriren fi evail-i şehr-i Receb sene sittine ve mi'eteyn ve elf. Kostantiniyye-i mahrusse. Gurre-i Şevval kayd ve fasl-ı kaydı.

S. 50 / B. 35

Hala vezir asaf nezir devletlu veliyyü'n-niam Efendimiz Mehmed Pâşâ

Nakl olan Teslim: 5130 K.

Adana menzilcisi Alemdar Mustafa Ağaya teslim ba marifet-i hazine kâtibi
Hasan Efendi yediyle

Guruş

309

Bir defa Yüreğir kazasından (..) karyesinden ve bahçelerimiz menzilcisine

Guruş

230

Bir defa kafir karyesinden teslim

Guruş

100

Bir defa menzilciye hazine kâtibi Hasan Efendi yediyle teslim

Guruş

310

İş bu salyaneden kapıcıbaşına taamiyye konulan akçeden (..) Efendiye teslim

Guruş

100

Bir defa dahi veliyyü'n-niam Pâşâ Efendimize ba temessük vala serir için teslim

Guruş

575

Mehterbaşı Ağaya hizmet için teslim

Guruş

150

Toplam

Guruş

6894

Bir defa Dindarlı Veliyyün-niam Efendimizin bazirganına teslim Guruş

800

Karakollukçu Mehmed Beşeye menzilci deyni için teslim

Guruş

150

Serdar ... zâde Mehmed Ağaya menzilci deyn-i için teslim

Guruş

240

Menzilci es-Seyyid Mustafa Çelebiye teslim

Guruş

161

Defa menzilci es-Seyyid Mustafa Çelebi'ye teslim

Guruş

120

Kapıcıbaşı taamiyyesi vaizzâde Efendiye teslim

Guruş

50

Salyaneci Çavuş Ağaya Hacı Tahsin deyni için teslim

Guruş

800

Harc-1 defterden kadı Efendiye teslim

Guruş

200

Toplam

Guruş

9415.

Defa salyaneden Çavuş Ağaya el-hâc(...) deyni için teslim

Guruş

700

Harc-1 defter için verilen

Guruş

300

Defa Efendimizin hazariyyesi için teslim

Guruş

276,5

Yine Baş Efendimize tahsildariye

Guruş

500

Hazinedâr Ağanın berayı masarifi için

Guruş

67,5

Medine-i Milas için vekilharcin mutasarrıfı

Guruş

10

Adana menzilcisi Alemdar Mustafa Ağaya teslim defaten

Guruş

1927

Toplam

Guruş

13087

Kapıcıbaşı olan Mehmed Ağaya isticâl getiren Sadrazam (..)

Guruş

100

Marus tabir olunan akçenin rabih olması için fermân getiren (..)

Guruş

20

Şeyh-ül-islâm evlâdını ve efbaini getiren vezir Ağasına hizmet Guruş

50

Adalet emri getiren vezir Ağasına verilen hizmet

Guruş

150

Bir defa menzilciye teslim olundu

Guruş

518

Mahkeme olan (..) akçesi

Guruş

15

Kafir karyesinin mukaddem verdiği yediguruş (..)

Guruş

7 guruş

Eski mehter haslarının zimmetlerine devir eden maldan hizmet nâmiyla

Guruş

465

Mukaddem Saray masarifi için verilen atik şehir haslarının (..) olduğu (..)

Guruş

235

Ol akçelerin hizmet için bâhâsı kadı efendiye verilen

Guruş

100

Hazinedâr Ağaya hizmet

Guruş

355

Toplam

Guruş

14881

Şehir hassı (.. subaşına) masarîf için verilen

Guruş

738

Toplam

Guruş

15625

Bir defa ba marifet-i kâtib Hasan Efendi yediyle Adana menzileisi Alemdar es-Seyyid Mustafa Ağaya

Guruş

81

Toplam

Guruş

15706

(..)

Guruş

50

Hacı Yahya'ya teslim murabâhâ

Guruş

50

Defa menzilciye teslim

Guruş

436,5

Toplam

Guruş

16242,5

El-emru hasbema (...) ileyhi subhanehü te'ala Esad el-kadı bi medine-i Adana ufiye anhu

el-emru hasbema zukire nemakahü'l-fakirullahi azze saruhu Ali el-kadı be Medine-i Kastamonu ufiye anhu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

27 NUMARALI ADANA ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE SONUÇ

İncelediğimiz sicil H. 1160 (M. 1747)yılına ait olup, I. Mahmut dönemine isabet etmektedir. Bu dönemde Adana Osmanlı idari sistemi içerisinde bir eyalet konumundaydı. Osmanlı toprakları en büyük idari birim olarak eyaletlere bölünmüştü. Eyaletler sancaklardan meydana gelmekte, sancaklar ise kaza adı verilen birimlerden oluşmaktaydı. Çalışmamızda Adana Eyaletine bağlı 4 sancak ismine rastladık.

1. Sis
2. Tarsus
3. İçil
4. Üzeyr

Adana'ya bağlı 5 tane kaza ismi yer almaktadır.

1. Yüreğir
2. Karaisalı
3. Sarıçam
4. Karakışla
5. Anamur

Adana'ya bağlı 5 tane de nahiye bulunmaktadır:

1. Dünderlu
2. Canib-i Şehir
3. Anamur
4. Yüreğir
5. Kara İsalı

Belgelerde Anamur Nahiyesine bağlı Sinor Bozyazı Karyesi, ve Hisarcık Karyesi; Yüreğir Kazasına bağlı Kafir Köy adlı köy isimleri geçmektedir.

İncelediğimiz defterde bazı mezzaların isimlerinde kaydedilmiştir. Bunlar: Pelür Mezzası (Yüreğir Kazası'na tabi)¹; Gödene-i Gökçeler (yada Kürt Gökçelü) Mezzası ve Mest Mezzası (Tarsus'a bağlı); Yukarı Mezzası, Eski Nasır Mezzası, Mesveli Mezzası, Mesudviran Mezzası, Misolu Mezzası, Arslanlu Mezzası, Burakviran Mezzası, Eski Köy Mezzası, İloluk Mezzası, Buruhlum Mezzası, Subükü Mezzası, Eski El Mezzası, Konaklı Mezzası, Durluca Mezzası, Çukurköprü Mezzası, Ağlucaboğazı Mezzası ve Nermencik Mezzasıdır.²

Mezzaların dışında belgelerde cemaat isimlerine de rastlanılmıştır. Bunlar ise; Eğridir (Eğdir), Kara Tekke, Evrenli, Obanlı, Sarı Fakih, Akıvalı, Hüseyinlü, Bacılı, Hüseyinoğlanı, Unculu, Demari, Şeyhli (Semlimil), Başmakçı, Bilurculu, Menzil Muradlı, Arablı, Hamid Bodur, Tekkeli, Yörükkan ve Çeltikçiyan'dır³.

Adana'da o dönemde tipik bir Osmanlı Şehridir. 59 mahalle tesbit edilmiştir. Bunlar : Necceran, Kuruköprü, Ağa Mehmet, Yarbaşı, Sarılı, Kayalıbağ, Harapbahçe, Sarracan, Çukurmescid, Hashlı Hamit, Baytimur, Mestanzade, Mermerli, Hamamkurbu, Sugediği, Yortan, Paşa Bey, Sarıyakup, Taşçıyan, Hanedan, Sohta Vezir, Gazanferzade, Tekke Kurbu, Derviş Paşa, Sofuzade, Alidede, Kantaran, Kara Sofu, Bab-ı Tarsus, Eskiciyan, Eski Çarşı, Durmuş Fakih, Emirler, Akçamescid, Debbâğan, Susuz Bahçe, Kasap Beyi, Hacı Fakih, Şeyhzade, Zimmiyan, Bahçeciyan⁴, Tüccaran, Karfiri, Hakirbu, Çınarlı, Saçlı Hamit, Cami-i Cedit, Paşa Nebi, Şeyh Mustafa, Taş Çakal, Hacı Vezir, Kasap Bekir, Kayalı Bağ, Durhan Fakih, Osmanzade, Kızıl Murad, Sofu Bin Ömer, Hacı Kısa⁵'dir.

Adana Şehri'nin en büyük idari ve mali amiri valilerdir. İncelediğimiz sicilde ismi Mehmet Paşa olan tek bir valiye rastlamaktayız. 1747 yılında Adana Valiliğine sadece bu kişinin baktığını söyleyebiliriz. Valinin görevleri arasında halka zulüm yapılmasını engellemek, fakirleri korumak, idari düzen ve güvenliği sağlamaktır. Ayrıca imdad-ı hazeriyye, imdad-ı seferiye ve Adana'da çeşitli vesilelerle ortaya çıkan

¹ B. 46

² B. 44

³ B. 44

⁴ B. 9

⁵ B. 9; B. 59 a

masraflar gibi vergilerin Adana'nın mahalle, sancak, kaza, nahiye, köy ve mezralarından düzenli ve güvenli toplanmasını sağlamaktır.⁶

XVIII. yüzyılda yaygınlaşan mütesellik kurumu eşkiyanın ortadan kaldırılması, halka zulüm yapmadan vergilerin tahsilini sağlamak gibi önemli görevleri vardır. Belgelerde mütesellimlerden fakir halka yardım etmeleri istenmektedir⁷. Ayrıca kendi görevlilerine ne kadar zahire verdikleri de belgelerde yer almaktadır. Belgelerimizde 4 farklı mütesellim ismine rastlamaktayız. Battal Mehmed Ağa isimli şahsın eski bir mütesellim olduğu anlaşılmaktadır⁸. Bu dönemde mütesellim olarak ilk isim Rüşdü Mehmed Ağa⁹'dır. Daha sonra karşımıza Osman adlı mütesellim çıkmaktadır.¹⁰. Osman'dan sonra Adana'ya Süleyman isimli kişinin mütesellim tayin edildiğine dair bir ferman mevcuttur Bu şahıs bizim sicilimizde bulunan Adana'ya tayin edilen son mütesellimdir.¹¹.

Osmanlı kentlerinde halkın düzenli bir şekilde yaşamasını sağlayan en önemli ehli-şer görevlileri arasında kadı başta gelmektedir. 27 Numaralı Şeriyeye Sicilinde Adana'da kadılık görevini yürüten isimlerden biri Mevlana Ahmed'dir. Yalnız bu şahsın sağlam karakterli olmayıp halkın şikayetlerine konu olması üzerine bu şahsın yargılanması sürecinde yerine 5 aylığına Mevlana İsmail'in naib olarak atandığına şahit olmaktadır¹². Bir süre sonra kadının değiştiği ve İlyas oğlu Mustafa'nın yeni kadı olarak belgelerde isminin zikr edildiği görülmektedir.

Kadıların en büyük yardımcıları naiblerdir. Naiblerin bazı durumlarda kadının yerine kadılık görevine baktıklarına rastlamaktayız. Nitekim Mevlana İsmail de eski Kahire kadısı olup Adana kadısı Mevlana Ahmed'in yargılanma sürecinde O'nun yerine atanmıştır.¹³ Bu görevlilerin dışında imam, mübaşir, kaymakam gibi görevler için de atama yapılmıştır. Ve hemen hemen her belgenin sonunda bulunan şuhudu'l hal üyeleri belediye hizmetlerine yardım eden, özellikle idari ve mali konularda aracılık yapan ve şehrin ileri gelenlerinden seçilmişlerdir.

⁶ B. 40, B.41, B.54, B.59 b

⁷ B. 40; B. 41

⁸ B. 24 a

⁹ B. 34

¹⁰ B. 55

¹¹ B. 59 a

¹² B. 4 a

¹³ B. 4a

1747 Adana'nın iktisadi yapısına gelince zirai faaliyetler ve şehir ekonomisinin temel taşlarından olan esnaf ve esnafılık teşkilatı hakkında sınırlı bilgilere ulaşabildik. Adana kurulduğu yer itibariyle hem ticarete hem de ziraata uygun bir bölgedir. Toprağının verimli olması bu bölgede zirai üretim çeşitliliğini ve üretim miktarının artmasına neden olmaktadır. Satış hüccetlerinde ve miras davası ile ilgili belgelerde bölgede bağ ve bahçelerin bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Buna dayanarak sebze ve meyvecilik, tahıl üretimi ile hayvancılık yapıldığı söylenebilir.

Akçe esasına dayanan Osmanlı parası zaman içerisinde değer kaybetmiş 1688'de guruş Osmanlı para sistemi içerisinde yerini almıştır. Bizim çalışmamızda da guruş esas para birimidir.

Mübadelelerde değişik ölçü ve tartı birimleri kullanılmaktaydı. Belgelerde Kıyye, keyl (kile) ve re's yer almıştır. Kıyye tabiri ekmek, pirinç, et gibi gıda ürünlerde, keyl (kile) arpa, buğday gibi gıda ürünlerinde, re's hayvan baş sayısında ve aded han gibi mülk ve kılıç, başlık gibi eşyalar için kullanılmıştır. İncelediğimiz sicilde bazı malların fiyatlarını tespit ettik. Bunlar sınırlı olmakla beraber tespit ettiğimiz fiyatları aşağıda tablo halinde verdik.

Tablo I

Gıda Fiyatları¹⁴

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyatı</u>
Şair	19 Adana Kilesi	104.5 Guruş
Nam-ı aris	25 Kıyye	20 Guruş
Ganem	10 Re's	35 Guruş
Pirinç	300 kıyye	25 Guruş

¹⁴ B. 14

Tablo II

Eşya Fiyatları¹⁵

<u>Türü</u>	<u>Birimi</u>	<u>Fiyatı</u>
Demir Terazı	1 Aded	1 Guruş
Tüfeng-i Siyah	1 Aded	10 Guruş
Köhne Harar	2 Aded	1,5 Guruş
Tahta Ambar	3Aded	5 Guruş
Sağın Taş	1 Aded	2 Guruş
Tencere Sağır	2 Aded	2,5 Guruş
Gürgüm	1 Aded	2 Guruş
Gargan Sağır	1 Aded	6 Guruş
Halka Köhne	1 Aded	2 Guruş
Lenger Sağır	3 Aded	1 Guruş
Sağır Sini	1 Aded	2,5 Guruş
Köhne Çuha	1 Aded	1 Guruş
Yastık Sile	1 Aded	0,5 Guruş
Döşek Köhne	1 Aded	1 Guruş
Sile Yorgan Köhne	1 Aded	2,5 Guruş

Bütün bu fiyatlar bize o dönemde Adana halkının servet durumunu gösterirken daha pek çok konuda bize bilgi vermektedir.

¹⁵ B. 22

Bu dönemde halktan çeşitli vergiler alınmakta idi. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nde alınan vergiler şer'i ve örfi olarak iki kısma ayrılıyordu. Şer'i vergiler, haraç, cizye ve öşürdür. Örfi vergiler ise bennak, arusane, cürüm ve cinayet, bad-ı heva ve resm-i mücerred ve tekalif-i divaniye adı altında alınan vergilerdir. Kesin kurallara bağlı olmadan tekalif-i şakka, imdad-ı hazeriyye, imdad-ı seferiye ve resm-i ihtisab gibi vergiler eklenmiştir¹⁶.

Ayrıca, savaş zamanlarında ve olağan üstü hallerde giderleri karşılamak için avarız adı altında nakit olarak alınan vergi ve ilk zamanlarda aynı olarak alınan fakat daha sonra paraya dönüşen nüzül ve sürsat adı verilen vergilerde vardı. Bu vergiler avarız hanesi denen ve gerçek haneyi yansıtmamakla birlikte bulunduğu bölgeye göre 4, 5, 8, 10, 12 veya daha fazla gerçek haneden oluşan birimler üzerinden tahsil edilmekteydi.

XVIII. yüzyılın başlarında uzun süren savaşlar, nakit para ihtiyacının artması vs. gibi nedenlerle vali ve sancak beylerine gelir olarak tahsis edilen haslar zamanla malikane sistemi içine çekilmeye başlanmış, bunun sonucunda da, vali ve sancak beyleri sıkıntı içerisine girmişler, askeri ve idari hükümlülüklerini yerine getiremez olmuşlardır. Bu sorunu hafifletmek için yeni gelir kaynağı bulma yoluna gidilmiş, böylece sadece savaş zamanı toplanan imdad-ı hazeriyye ve imdad-ı seferiye vergileri giderlerini karşılamak üzere eyalet ve sancak mutasarrıflarına tahsis olunmuş ve sürekli hale getirilmiştir.

İncelediğimiz dönem içerisinde Adana'da imdad-ı seferiye ve imdad-ı hazeriyye vergileri toplanmıştır. Bunların toplanmasında haksızlıklar meydana gelmiş ve bunlar şikayet konusu olmuştur. Özellikle İran Seferleri için yapılan bu uygulamalarda artan paraların fakir halka dağıtımını istenmiştir.

Çalıştığımız sicilden Adana'nın nüfusu hakkında kesin bir bilgi elde etmemiz mümkün değildir. Nüfus yapı itibariyle Müslim ve Gayri Müslimlerden oluşmaktaydı. Sicilimizde Adana'da Ermeni ve Yahudi nüfusa rastlanılmıştır. Müslümanların ve gayri Müslimlerin ticari faaliyetler içerisinde bulunduğu dair belgeler elimizde mevcuttur.

¹⁶ Rifat Özdemir, "Antakya Esnaf Teşkilatı (1709-1860)", *II. Hatay Tarih ve Folklor Sempozyumu*, Antakya 1982, s.131.

Adana'nın içtimai yapısı hakkında bize bilgi veren bir diğer unsur ise mahalle isimleri ve şahıs isimleridir. Mahalle isimleri arasında şahıs isimlerine çok fazla rastlanmaktadır.. Şeyh Mustafa, Ali Dede, Sofu Bin Ömer buna örnektir. Mestan-zade, Şeyh-zade gibi ünvanların yer aldığı mahalle isimleri de mevcuttur. Bu isimler Adana'da hangi ailelerin ağırlıkta olduğu fikrini de bize vermektedir. Bazen mahalle adları Serracan, Neccaran gibi meslek adları veya Cami-i Cedit, Çukur Mescid gibidini bir müessesenin adı olabilmekteydi.

Erkek isimlerinde Ali, Ahmed, Mehmed ve Mustafa; kadın isimlerinde ise Aişe, Fatma ve Hatice en çok kullanılan isimlerdendir. Belgelerde yer alan şahıs isimlerinin daha çok Müslümanlara ait olması Adana'da bu dönemde Müslümanların daha çoğunlukta olduğu fikrini vermektedir. Tabi ki bu ifade barada gayrimüslimlerin olmadığı anlama gelmemelidir. Burada yukarıda belirttiğimiz gibi gayrimüslim halkta bulunmaktadır. Müslüman ve gayri Müslimler ayrı ayrı mahallelerde oturdukları gibi karışık oturdukları mahallerde vardır. Mahkeme davalarında birbirlerine şahitlik ettikleri de görülmektedir. Belgelerimizde bir gayri müslimin Müslüman olduğu da mevcuttur.

Belgelerimiz de bir tane de boşanma davasıyla ilgili bilgi mevcuttur. Miras davalarında genellikle varisler arasında hisse konusundaki anlaşmazlıklardan kaynaklı davalar mevcuttur. Kişiler arasındaki alacak verecek ile ilgili anlaşmazlıklar dolayısıyla ortaya çıkan davalar ise genellikle borçlu kişinin borcunu ödemesi şartı ile sulh edilmiş veya borçlu kişiye borcunu ödemesi tenbih edilmiştir. Bütün bu davalardan anlaşıldığı üzere kişiler arası anlaşmazlıklarda veya diğer davalarda söz konusu iddiaların şahitlerle veya başka şekilde ispatı isteniyor, haklaştırma işleri büyük bir itinayla yapılıyordu. İddialarını ispat edemeyen tarafın davadan men edildiğini görüyoruz.

Sosyal yaşam içerisinde önemli bir rol oynayan vakıflar konusuna gelince incelediğimiz sicilde bu konu ile ilgili beş belge yer almaktadır. Bilindiği gibi Osmanlı Devleti'nde pek çok sosyal hizmet vakıflar aracılığıyla yürütülüyordu. Özellikle dini ve eğitim hizmetlerinde vakıfların önemli bir yeri vardır. Vakıflar aracılığıyla yapılan camii, mescit, medrese, han, hamam, zaviyelerle halka hizmet sunuluyordu. Bir belgede

Kelkiraz Vakfı'nın vergisinin ödenmediğine rastlamaktayız. Bir vakıfta da vakfın önceki katibinin öldüğü ve yerine oğlunun atandığı bulunmaktadır.

Bizim belgelerimizde eşkıyalık olaylarına rastlanılmamıştır. Sadece yolsuzlukların bulunduğu dair şikayetler söz konusudur. Bütün bu yolsuzlukları önlemek için fermanlar ve buyrulduklar gönderilerek halka zulüm edilmemesi istenmiştir.

BİBLİYOGRAFYA

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer'iyeye Sicilleri*, C.I, İstanbul 1988

ALTUNDAĞ, Şinasi, "Osmanlılar'da Kadıların Selâhiyat ve Vazifeleri", *VI. Türk Tarih Kongresi*, Ankara 1967, s. 342-353.

ATALAR, Münir, "Şeriyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Enstitüleri Dergisi*, S. 4, Ankara 1980, s. 303-328.

BALTACI, Cahit, "Şer'iyeye Sicillerinin Tarihsel ve Kültürel Önemi", *Osmanlı Arşivleri ve Osmanlı Araştırmaları Sempozyumu*, İstanbul 1985.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*, Ankara 1997.

ÇADIRCI, Musa, *Tanzimat'a Gिरerken Türkiye'de Şehir İdaresi*, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 1972.

ERDEM, Sevim, *65 Numaralı Adana Şer'iyeye Sicili*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2004.

ORTAYLI, İlber, *Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Ankara 1994

ÖZDEMİR, Rifat, "Antakya Esnaf Teşkilatı (1709-1860)", *II. Hatay Tarih ve Folklor Sempozyumu*, Antakya 1982, s.131.

ÖZDEMİR, Rifat, "Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. I, Elazığ 1987

ÖZTÜRK, Mustafa, "Harput Şer'iyeye Sicilleri", *Tarih İçinde Harput Sempozyumu*, Elazığ ..., s.73-80.

SEVGEN, Nazmi, "Şer'i Mahkemelerin Sicil Hazinesi", *Belgelerle Türk Tarihi Dergisi*, S. 44, Ankara 1971, s. 16-18.

TATAR, Özcan, *8 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 1998.

UZUN, Asuman, *857 Numaralı Ankara Şer'iyeye Sicili*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Elazığ 2004.

